AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Neslihan KARACA

ANTALYA-ELMALI ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİ (1923-1950) KÖY OKULLARI

Sanat Tarihi Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2023

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Neslihan KARACA

ANTALYA-ELMALI ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİ (1923-1950) KÖY OKULLARI

Danışman
Doç. Dr. Lokman TAY

Sanat Tarihi Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2023

T.C.

Akdeniz Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Neslihan Karaca'nın bu çalışması, jürimiz tarafından Sanat Tarihi Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan	: Doç. Dr. Aslı SAĞIROĞLU ARSLAN	(İmza)
Üye (Danışman)	: Doç. Dr. Lokman TAY	(İmza)
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi. Enes KAVALÇALAN	(İmza)

Tez Başlığı:

Antalya-Elmalı Erken Cumhuriyet Dönemi (1923-1950) Köy Okulları

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi :08/03/2023

Mezuniyet Tarihi :13/04/2023

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum "ANTALYA-ELMALI ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİ (1923-1950) KÖY OKULLARI" adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımca yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

Neslihan KARACA

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

05/04 / 2023

TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU BEYAN BELGESİ

Öğrenci Bilgileri	
Adı-Soyadı	Neslihan Karaca
Öğrenci Numarası	202052047008
Anabilim Dalı	Sanat Tarihi Anabilim Dalı
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Danışman Öğretim Üyesi Bilgileri	
Unvanı, Adı-Soyadı	Doç. Dr. Lokman TAY
Doktora Tez Başlığı	Antalya-Elmalı Erken Cumhuriyet Dönemi (1923-1950) Köy Okulları
Turnitin Bilgileri	
Ödev Numarası	Alıntılar hariç: 2056532503 Alıntılar hariç: 2056531940
Rapor Tarihi	
Benzerlik Oranı	Alıntılar hariç: %10 Alıntılar dahil: %12

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Yukarıda bilgileri bulunan öğrenciye ait tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 194 sayfalık kısmına ilişkin olarak Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarında belirlenen filtrelemeler uygulanarak yukarıdaki detayları verilen ve ekte sunulan rapor alınmıştır.
Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:
(X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise:
Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylarım.
( ) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise:
Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esaslarında öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe:

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlere uygun olarak tarafımca yapılmıştır. İlgili tezin orijinalli raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

Doç. Dr. Lokman TAY

İ Ç İ N D E K İ L E R

İ Ç İ N D E K İ L E R ..... **i**
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ ..... **iii**
TABLO LİSTESİ ..... **viii**
HARİTALAR ..... **ix**
ÇİZİM ..... **x**
EKLER ..... **xi**
ÖZET ..... **xii**
SUMMARY ..... **xiii**
ÖNSÖZ ..... **xiv**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
ELMALI TARİHİ, COĞRAFYASI VE EĞİTİM TARİHİ

1.1.Elmalı Tarihi ve Coğrafyası 5
1.2. Eğitim Tarihi 8
1.3. Elmalı'da Eğitim 15

İKİNCİ BÖLÜM
KATALOG

2.1. Afşar Köyü İlkokulu 19
2.3. Dereköy Birinci ilkokul 36
2.4. Dereköy İkinci İlkokul 42
2.5. Geçmen Köyü İlkokulu 47
2.6. Gökpınar Köyü İlkokulu 53
2.7. Gölova Köyü İlkokulu 58
2.8. Hacıyusuflar Köyü İlkokulu 66
2.9. İslamlar Köyü İlkokulu 74
2.10. Küçüksöğle Köyü Birinci Okul 90
2.11. Küçüksöğle Köyü İkinci İlkokul 94
2.12. Macun Köyü İlkokulu 104
2.13. Ovacık Köyü İlkokulu 111
2.14. Özdemir Köyü İlkokulu 120
2.15. Tavullar Köyü İlkokulu 129
2.16. Tekke Köyü Muallim Lomanı 137
2.17. Yalnızdam Köyü Muallim Lojmanı 142
2.18. Yuva Köyü İlkokulu 147

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
DEĞERLENDİRME

3.1. Plan 156
3.1.1. Dikdörtgen Planlı ve İki Derslikli Plan Tipi 157
3.1.2. Dikdörtgen Planlı, Üç veya Daha Fazla Derslikli Plan Tipi 158
3.1.3. Münferit Planlı Tip 160
3.1.4. Muallim Lojmanına Bitişik Tip 162
3.1.5. Muallim Lojmanları 163
3.2. Cephe Tasarımı 166
3.3. Malzeme ve Yapım Tekniği 174
3.4. Süsleme 175
SONUÇ 176
KAYNAKLAR 178
ÖZGEÇMİŞ 185

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 1.1. Maarif Albümü, La Vie Scolarie en Turquie 14
Fotoğraf 2.1. Afşar Köyü İlkokulu Kuzey Giriş Kapısı (Elmalı Beldiyesi'nden) 21
Fotoğraf 2.2. Afşar Köyü İlkokulu Kuzey Giriş Kapısı (Elmalı Beldiyesi'nden) 22
Fotoğraf 2.3. Afşar Köyü İlkokulu Dersliklerin Olduğu Düşünülen İç Mekân 22
Fotoğraf 2.4. Afşar Köyü İlokulu Muallim Lojmanı Genel Görünüş 23
Fotoğraf 2.5. Afşar Köyü İlkokulu Güney Cepheden Genel Görünüş 23
Fotoğraf 2.6. Afşar Köyü İlkokulu Kuzey Cepheden Genel Görünüş 24
Fotoğraf 2.7. Afşar Köyü İlkokulu Kuzey Cephe Ana Girişler 24
Fotoğraf 2.8. Bayındır Köyü İlkokulu ve Muallim Lojmanı Genel Görünüş 26
Fotoğraf 2.9.Bayındır Köyü İlkokulu ve Muallim Lojmanı Genel Görünüş 27
Fotoğraf 2.10. Bayındır Köyü İlkokulu Kuzey Cephe Genel Görünüş 27
Fotoğraf 2.11. Bayındır Köyü İlkokulu Güneydoğu Cephe Genel Görünüş 28
Fotoğraf 2.12. Bayındır Köyü İlkokulu Güneybatı Cephe Genel Görünüş 28
Fotoğraf 2.13. Bayındır Köyü İlkokulu Kuzey Koridordan Genel Görünüş 29
Fotoğraf 2.14. Bayındır Köyü İlkokulu Güney Koridordan Genel Görünüş 29
Fotoğraf 2.15.. Bayındır Köyü İlkokulu Kuzeyde Bulunan Koridor ve Doğudaki Mekân Genel Görünüş 30
Fotoğraf 2.16. Bayındır Köyü İlkokulu Güney Cephe Derslik Genel Görünüş 30
Fotoğraf 2.17. Bayındır Köyü İlkokulu Güney Cephe Derslik Genel Görünüş 31
Fotoğraf 2.18. Bayındır Köyü İlkokulu Batı Cephe Derslik Genel Görünüş 31
Fotoğraf 2.19. Bayındır Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Genel Görünüş 33
Fotoğraf 2.20. Bayındır Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Ana Giriş Genel Görünüş 33
Fotoğraf 2.21. Bayındır Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Sofa Genel Görünüş 34
Fotoğraf 2.22. Bayındır Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Mekân ve Yüklük Genel Görünüş 34
Fotoğraf 2.23. Bayındır Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Mekân Genel Görünüş 35
Fotoğraf 2.24. Bayındır Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Mekânlar Arası Genel Görünüş 35
Fotoğraf 2.25. Dereköy Birinci ilkokulu Batı Cephe Genel Görünüş 38
Fotoğraf 2.26. Dereköy Birinci İlkokulu Kuzey Cephe Genel Görünüş 38
Fotoğraf 2.27. Dereköy Birinci İlkokulu Güney ve Doğu Cephe Genel Görünüş 39
Fotoğraf 2.28. Dereköy Birinci İlkokulu Muallim Lojmanı Ana Giriş Genel Görünüş 39
Fotoğraf 2.29. Dereköy Birinci İlkokulu Derslik Genel Görünüş 40
Fotoğraf 2.30. Dereköy Birinci İlkokulu lojmandan Okul Koridoruna Geçiş Genel Görünüş 40
Fotoğraf 2.31. Dereköy Birinci İlkokulu Lojman Mekanlardan Geçiş Genel Görünüş 41
Fotoğraf 2.32. Dereköy İkinci Okul Genel Görünüş 43
Fotoğraf 2.33. Dereköy İkinci Okul Cepheden Genel Görünüş 44
Fotoğraf 2.34. Dereköy İkinci Okul Koridor Genel Görünüş 44
Fotoğraf 2.35. Dereköy İkinci Okul Derslik Genel Görünüş 45
Fotoğraf 2.36. Dereköy İkinci Okul Derslik Genel Görünüş 45
Fotoğraf 2.37. Dereköy İkinci Okul Muallim Lojmanı Genel Görünüş 46

Fotoğraf 2.38. Dereköy İkinci Okul Muallim Lojmanı Genel Görünüş 46
Fotoğraf 2.39. Geçmen Köyü İlkokulu İnşa Kitabesi 49
Fotoğraf 2.40. Geçmen Köyü İlkokulu Üst Kat Güney Cephesi ve Derslik Genel Görünüş 50
Fotoğraf 2.41. Geçmen Köyü İlkokulu Güneydoğu Cephe Genel Görünüş 50
Fotoğraf 2.42. Geçmen Köyü İlkokulu Batı Cephe Genel Görünüş 51
Fotoğraf 2.43. Geçmen Köyü İlkokulu Kuzey Cephe Genel Görünüş 51
Fotoğraf 2.44. Geçmen Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş 52
Fotoğraf 2.45. Geçmen Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş 52
Fotoğraf 2.46. Gökpınar Köyü İlkokulu Güney Cephe Genel Görünüş (Elmalı Belediyesi'nden) 55
Fotoğraf 2.47. Gökpınar Köyü İlkokulu Güney Cephe Genel Görünüş 55
Fotoğraf 2.48. Gökpınar Köyü İlkokulu Koridor Genel Görünüş 56
Fotoğraf 2.49. Gökpınar Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş 56
Fotoğraf 2.50. Gökpınar Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş 57
Fotoğraf 2.51. Gökpınar Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş 57
Fotoğraf 2.52. Gölova Köyü İlkokulu Ana Giriş Genel Görünüş 60
Fotoğraf 2.53. Gölova Köyü İlkokulu Kuzey Cephe Genel Görünüş 60
Fotoğraf 2.54. Gölova Köyü İlkokulu Doğu Cephe Genel Görünüş 61
Fotoğraf 2.55.Gölova Köyü İlkokulu Batı ve Güney Cephe Genel Görünüş 61
Fotoğraf 2.56. Gölova Köyü İlkokulu Koridor Genel Görünüş 62
Fotoğraf 2.57. Gölova Köyü İlkokulu Derslik ve İşlik Genel Görünüş 62
Fotoğraf 2.58. Gölova Köyü İlkokulu L Şeklinde Koridoru Tuğla ile Bölen Duvar Genel Görünüş 63
Fotoğraf 2.59. Gölova Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş 63
Fotoğraf 2.60. Gölova Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş 64
Fotoğraf 2.61. Gölova Köyü İlkokulu Doğu Koridordan Genel Görünüş 64
Fotoğraf 2.62. Gölova Köyü İlkokulu Doğu Cephe Derslik Genel Görünüş 65
Fotoğraf 2.63. Gölova Köyü İlkokulu Doğu Cephe Derslik Genel Görünüş 65
Fotoğraf 2.64. Hacıyusuflar Köyü İlkokulu Batı Cephe Genel Görünüş 67
Fotoğraf 2.65. Hacıyusuflar Köyü İlkokulu Doğu Cephe Genel Görünüş 68
Fotoğraf 2.66. Hacıyusuflar Köyü İlkokulu Kuzey Cephe Genel Görünüş 68
Fotoğraf 2.67. Hacıyusuflar Köyü İlkokulu Güney Cephe Genel Görünüş 69
Fotoğraf 2.68. Hacıyusuflar Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş 69
Fotoğraf 2.69. Hacıyusuflar Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş 70
Fotoğraf 2.70. Hacıyusuflar Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş 70
Fotoğraf 2.71. Hacıyusuflar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Doğu Cephe Genel Görünüş 72
Fotoğraf 2.72. Hacıyusuflar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Batı Cephe Genel Görünüş 72
Fotoğraf 2.73. Hacıyusuflar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Mekân Genel Görünüş 73
Fotoğraf 2.74. İslamlar Köyü İlkokulu Kuzey Cephe Ana Giriş Genel Görünüş 75
Fotoğraf 2.75. İslamlar Köyü İlkokulu Batı Cephe Genel Görünüş 76
Fotoğraf 2.76. İslamlar Köyü İlkokulu Doğu ve Güney Cephe Genel Görünüş 76
Fotoğraf 2.77. İslamlar Köyü İlkokulu Kuzey Cephe Genel Görünüş 77
Fotoğraf 2.78. İslamlar Köyü İlkokulu Koridor Genel Görünüş 77

Fotoğraf 2.79. İslamlar Köyü İlkokulu Koridor Genel Görünüş 78
Fotoğraf 2.80. İslamlar Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş 78
Fotoğraf 2.81. İslamlar Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş 79
Fotoğraf 2.82. İslamlar Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası Genel Görünüş 79
Fotoğraf 2.83. İslamlar Köyü İlkokulu Müdür Odası Genel Görünüş 80
Fotoğraf 2.84. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Genel Görünüş 82
Fotoğraf 2.85. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 1 Genel Görünüş 83
Fotoğraf 2.86. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 1 Ana Giriş Genel Görünüş 83
Fotoğraf 2.87. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 1 Sofa Genel Görünüş 84
Fotoğraf 2.88. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 1 Sofa ve Mekanlar Genel Görünüş 84
Fotoğraf 2.89. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 1 Mekân Genel Görünüş 85
Fotoğraf 2.90. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 1 Mekân Genel Görünüş 85
Fotoğraf 2.91. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 2 Genel Görünüş 86
Fotoğraf 2.92. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 2 Genel Görünüş 86
Fotoğraf 2.93. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 2 Sofa ve Mekanlar Genel Görünüş 87
Fotoğraf 2.94. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 2 Sofa ve Mekanlar Genel Görünüş 87
Fotoğraf 2.95. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 2 Mekân Genel Görünüş 88
Fotoğraf 2.96. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 2 Balkon Genel Görünüş 88
Fotoğraf 2.97. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 2 Mutfak Genel Görünüş 89
Fotoğraf 2.98. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 2 Niş Genel Görünüş 89
Fotoğraf 2.99. Küçüksöğle Köyü Birinci İlkokul Genel Görünüş 92
Fotoğraf 2.100. Küçüksöğle Köyü Birinci İlkokul Genel Görünüş 92
Fotoğraf 2.101. Küçüksöğle Köyü Birinci İlkokul Derslik Genel Görünüş 93
Fotoğraf 2.102. Küçüksöğle Köyü Birinci İlkokul Koridor Genel Görünüş 93
Fotoğraf 2.103. Küçüksöğle Köyü İkinci İlkokul Genel Görünüş 95
Fotoğraf 2.104. Küçüksöğle Köyü İkinci İlkokul Kuzey ve Güney Cepheler Genel Görünüş 96
Fotoğraf 2.105. Küçüksöğle Köyü İkinci İlkokul Kuzeybatı Cephe Genel Görünüş 96
Fotoğraf 2.106. Küçüksöğle Köyü İkinci İlkokul Doğu Cephe Genel Görünüş 97
Fotoğraf 2.107. Küçüksöğle Köyü İkinci İlkokul Ana Giriş Genel Görünüş 97
Fotoğraf 2.108. Küçüksöğle Köyü İkinci İlkokul Koridor Genel Görünüş 98
Fotoğraf 2.109. Küçüksöğle Köyü İkinci İlkokul Derslik Genel Görünüş 98
Fotoğraf 2.110. Küçüksöğle Köyü İkinci İlkokul Derslik Genel Görünüş 99
Fotoğraf 2.111. Küçüksöğle Köyü İkinci İlkokul Derslik Genel Görünüş 99
Fotoğraf 2.112. Küçüksöğle Köyü İlkokul Muallim Lojmanı Genel Görünüş 101
Fotoğraf 2.113. Küçüksöğle Köyü İlkokul Muallim Lojmanı Kuzey ve Doğu Cephe Genel Görünüş 101
Fotoğraf 2.114. Küçüksöğle Köyü İlkokul Muallim Lojmanı Sofa Genel Görünüş 102
Fotoğraf 2.115. Küçüksöğle Köyü İlkokul Muallim Lojmanı Sofa Genel Görünüş 102
Fotoğraf 2.116. Küçüksöğle Köyü İlkokul Muallim Lojmanı Mekân Genel Görünüş 103
Fotoğraf 2.117. Küçüksöğle Köyü İlkokul Muallim Lojmanı Mutfak Genel Görünüş 103
Fotoğraf 2.118. Macun Köyü İlkokulu Ana Giriş Genel Görünüş 105
Fotoğraf 2.119. Macun Köyü İlkokulu Doğu ve Batı Cephe Genel Görünüş 106

Fotoğraf 2.120. Macun Köyü İlkokulu Kuzey ve Güney Cephe Genel Görünüş 106
Fotoğraf 2.121. Macun Köyü İlkokulu Ana Giriş Genel Görünüş 107
Fotoğraf 2.122. Macun Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş 107
Fotoğraf 2.123. Macun Köyü İlkokul Muallim Lojmanı Mekân Genel Görünüş 109
Fotoğraf 2 124. Macun Köyü İlkokul Muallim Lojmanı Mekân Genel Görünüş 109
Fotoğraf 2.125. Macun Köyü İlkokul Muallim Lojmanı Mekân Genel Görünüş 110
Fotoğraf 2.126. Macun Köyü İlkokul Muallim Lojmanı Mekân Genel Görünüş 110
Fotoğraf 2.127. Ovacık Köyü İlkokulu Kuzeybatı Cephe Genel Görünüş 113
Fotoğraf 2.128.Ovacık Köyü İlkokulu Batı Cephe Genel Görünüş 113
Fotoğraf 2.129. Ovacık Köyü İlkokulu Kuzey Cephe Genel Görünüş 114
Fotoğraf 2.130. Ovacık Köyü İlkokulu Doğu Cephe Genel Görünüş 114
Fotoğraf 2.131. Ovacık Köyü İlkokulu Güney Cephe Genel Görünüş 115
Fotoğraf 2.132. Ovacık Köyü İlkokulu Koridor Genel Görünüş 115
Fotoğraf 2.133. Ovacık Köyü İlkokulu Ana Giriş ve Koridor Genel Görünüş 116
Fotoğraf 2.134. Ovacık Köyü İlkokulu Koridorve Derslikler Genel Görünüş 116
Fotoğraf 2.135. Ovacık Köyü İlkokulu Koridor ve Derslikler Genel Görünüş 117
Fotoğraf 2.136. Ovacık Köyü İlkokulu Koridor ve Derslikler Genel Görünüş 117
Fotoğraf 2.137. Ovacık Köyü İlkokulu Güney ve Doğu Mekanlar Genel Görünüş 118
Fotoğraf 2.138. Ovacık Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş 118
Fotoğraf 2.139. Ovacık Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Genel Görünüş 119
Fotoğraf 2.140. Ovacık Köyü İlkokulu Sütlük Genel Görünüş 119
Fotoğraf 2.141. Özdemir Köyü İlkokulu Ana Giriş Genel Görünüş 121
Fotoğraf 2 142. Özdemir Köyü İlkokulu Ana Giriş Genel Görünüş 122
Fotoğraf 2.143. Özdemir Köyü İlkokulu Batı Cephe Genel Görünüş 122
Fotoğraf 2.144. Özdemir Köyü İlkokulu Doğu ve Batı Cephe Genel Görünüş 123
Fotoğraf 2.145. Özdemir Köyü İlkokulu Koridor Genel Görünüş 123
Fotoğraf 2.146. Özdemir Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş 124
Fotoğraf 2.147. Özdemir Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Genel Görünüş 125
Fotoğraf 2.148. Özdemir Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Cephe Genel Görünüş 126
Fotoğraf 2.149. Özdemir Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Sofa Genel Görünüş 126
Fotoğraf 2.150. Özdemir Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Mekân Genel Görünüş 127
Fotoğraf 2.151. Özdemir Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Mekân Genel Görünüş 127
Fotoğraf 2.152. Özdemir Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Sofa Genel Görünüş 128
Fotoğraf 2.153. Tavullar Köyü İlkokulu Ana Giriş (Elmalı Belediyesi'nden) 130
Fotoğraf 2.154. Tavullar Köyü İlkokulu Kuzey ve Batı Cephe Genel Görünüş 131
Fotoğraf 2.155. Tavullar Köyü İlkokulu Doğu Cephe Genel Görünüş 131
Fotoğraf 2.156. Tavullar Köyü İlkokulu Batı Cephe Genel Görünüş 132
Fotoğraf 2.157. Tavullar Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş 132
Fotoğraf 2.158. Tavullar Köyü İlkokulu Koridor Genel Görünüş 133
Fotoğraf 2 159. Tavullar Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş 133
Fotoğraf 2.160. Tavullar Köyü İlkokulu Derslik (Elmalı Belediyesi'nden) 134

Fotoğraf 2.161. Tavullar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Genel Görünüş 135
Fotoğraf 2.162. Tavullar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Mekân Genel Görünüş 136
Fotoğraf 2.163. Tavullar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Mekân Genel Görünüş 136
Fotoğraf 2.164.Tekke Köyü Muallim Lojmanı Genel Görünüş 138
Fotoğraf 2.165.Tekke Köyü Muallim Lojmanı Cephe Genel Görünüş 139
Fotoğraf 2.166. Tekke Köyü Muallim Lojmanı Ana Giriş Genel Görünüş 139
Fotoğraf 2.167. Tekke Köyü Muallim Lojmanı Ana Giriş Genel Görünüş 140
Fotoğraf 2.168.Tekke Köyü Muallim Lojmanı Sofa Genel Görünüş 140
Fotoğraf 2.169.Tekke Köyü Muallim Lojmanı Mekân Genel Görünüş 141
Fotoğraf 2.170. Yalnızdam Köyü ilkokulu Arazisi ve Muallim Lojmanı Genel Görünüş 144
Fotoğraf 2.171.Yalnızdam Köyü Muallim Lojmanı Genel Görünüş 144
Fotoğraf 2.172.Yalnızdam Köyü Muallim Lojmanı Ana Giriş Genel Görünüş 145
Fotoğraf 2.173. Yalnızdam Köyü Muallim Lojmanı BalkonGenel Görünüş 145
Fotoğraf 2.174. Yalnızdam Köyü Muallim Lojmanı MekânGenel Görünüş 146
Fotoğraf 2.175. Yalnızdam Köyü Muallim Lojmanı Mekân Genel Görünüş 146
Fotoğraf 2.176. Yuva Köyü ilkokulu Genel Görünüş 149
Fotoğraf 2.177. Yuva Köyü İlkokulu Genel Görünüş 149
Fotoğraf 2.178. Yuva Köyü İlkokulu Genel Görünüş 150
Fotoğraf 2.179. Yuva Köyü İlkokulu Genel Görünüş 150
Fotoğraf 2.180. Yuva Köyü İlkokulu Toplanma Alanı Genel Görünüş 151
Fotoğraf 2.181. Yuva Köyü İlkokulu Toplanma Alanı Genel Görünüş 151
Fotoğraf 2.182. Yuva Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş 152
Fotoğraf 2.183. Yuva Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş 152
Fotoğraf 2.184. Yuva Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş 153
Fotoğraf 2.185. Yuva Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş 153

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Eğitim-öğretimin 1923 yılındaki Durumu (Sakaoğlu,1992) 12
Tablo 2. Wofford Raporu 14
Tablo 3.Dikdörtgen Planlı ve İki Derslikli 157
Tablo 4.Dikdörtgen Planlı ve Üç veya Daha Fazla Derslik Okullar 158
Tablo 5. Münferit Planlı Okullar 161
Tablo 6. Muallim Lojmanına Bitişik Okullar 162
Tablo 7. Okul Yapılarından Ayrı Tasarlanan Muallim Lojmanları 164
Tablo 8. Cephe Tasarımı 167
Tablo 9. Muallim Lojmanı Cephe Tasarımı 171

HARİTALAR

Harita 1.1. Antalya İli Elmalı İlçesi Haritası 5
Harita 2.1. Afşar Köyü İlkokulunun Konumu (Hazırlayan: Yağmur Kaptanlar) 19
Harita 2.2. Bayındır Köyü İlkokulunun Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar) 25
Harita 2.3. Dereköy Birinci Okulun Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar) 36
Harita 2.4. Dereköy Birinci Okulun Konumu Hazırlayan: Yağmur Kaptanlar 42
Harita 2.5. Geçmen Köyü İlkokulun Konumu (Hazırlayan: Yağmur Kaptanlar) 47
Harita 2.6. Gökpınar Köyü İlkokul Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar) 53
Harita 2.7. Gölova Köyü İlkokul Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar) 58
Harita 2.8. Hacıyusuflar Köyü İlkokul Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar) 66
Harita 2.9. İslamlar Köyü İlkokul Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar) 74
Harita 2.10. Küçüksöğle Köyü İlkokul Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar) 90
Harita 2.11. Küçüksöğle Köyü İlkokul Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar) 94
Harita 2.12. Macun Köyü İlkokul Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar) 104
Harita 2.13. OvacıkKöyü İlkokul Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar) 111
Harita 2.14. ÖzdemirKöyü İlkokul Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar) 120
Harita 2.15. Tavullar Köyü İlkokul Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar) 129
Harita 2.16. TekkeKöyü Muallim Lojmanı Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar) 137
Harita 2.17. YalnızdamKöyü Muallim Lojmanı Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar) 142

ÇİZİM

Çizim 2.1. Afşar Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı 20
Çizim 2.2. Afşar Köyü İlkokulu Planı 20
Çizim 2.3. Bayındır İlkokulu Planı 26
Çizim 2.4. Bayındır İlkokulu Muallim Lojmanı Planı 32
Çizim 2.5. Dereköy Birinci İlkokul Planı 37
Çizim 2.6. Dereköy İkinci İlkokul Planı 43
Çizim 2.7. Geçmen Köyü ilkokulu Planı 48
Çizim 2.8. Geçmen Köyü İlkokulu Planı 48
Çizim 2.9. Gökpınar Köyü İlkokulu Planı 54
Çizim 2.10. Gölova Köyü İlkokulu Planı Çizen: (Yağmur Kaptanlar) 59
Çizim 2.11. Gölova Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı 59
Çizim 2.12. Hacuyusuflar Köyü İlkokulu Planı 67
Çizim 2.13. Hacıyusuflar Köyü Muallim Lojmanı Planı 71
Çizim 2.14. İslamlar Köyü İlkokulu Planı 75
Çizim 2.15. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 1 Planı 81
Çizim 2.16. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 2 Planı 82
Çizim 2.17. Küçüksöğle Köyü Birinci İlkokulu Planı 91
Çizim 2.18. Küçüksöğle Köyü İkinci İlkokul Planı 95
Çizim 2.19. Küçüksöğle Köyü İkinci İlkokul Muallim Lojmanı Planı 100
Çizim 2.20. Macun Köyü İlkokulu Planı 105
Çizim 2.21. Macun Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Planı 108
Çizim 2.22. Ovacık Köyü İlkokul Planı 112
Çizim 2.23. Özdemir Köyü İlkokul Planı 121
Çizim 2.24. Özdemir Köyü İlkokul Muallim Lojmanı Planı 125
Çizim 2.25. Tavullar Köyü İlkokul Planı 130
Çizim 2.26. Tavullar Köyü İlkokul Muallim Lojman Planı 135
Çizim 2.27. Tekke Köyü Muallim Lojman Planı 138
Çizim 2.28. Yalnızdam Köyü Muallim Lojman Planı 143
Çizim 2.29. Yuva Köyü İlkokulu Planı 148

EKLER

Ek 1. Antalya Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi öğrenci sınav çizelgeleri..... 182
Ek 2. Antalya Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi öğrenci sınav çizelgeleri..... 182
Ek 3. Antalya Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi öğrenci sınav çizelgeleri..... 182
Ek 4. Antalya Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi öğrenci sınav çizelgeleri..... 183
Ek 5. Maarif Vekaleti Tarafından Düzenlenen Okulların İnşasına Yönelik Anket Cetvellerinden örnek belgeler. 183
Ek 6. Tip proje okul binası plan örnek belgeler..... 184

ÖZET

Erken Cumhuriyet Dönemi Antalya'nın Elmalı ilçesinin merkez, köy ve nahiyelerinde toplam 34 okul inşa edilmiştir. Yapılan arazi çalışması esnasında günümüze ulaşabilen 16 köy okulu ve 10 muallim lojmanı tespit edilmiştir. Yerinde saptanan okullardan en erken tarihlisi 1936 yılında inşa edilen Yuva İlkokulu'dur. Yuva, Tavullar, Gökpınar, Küçüksöğle ve Avşar'da bulunan okullar onarım görmüştür. Yuva ve Tavullar'da bulunan okullar eğitim-öğretim amacına uygun bir şekilde kullanılmaya devam etmektedir. Gökpınar ve Avşar'da bulunan okullar ise toplantı salonu olarak faaliyet göstermektedir. Arazi çalışmasında tespit edilen 11 okul ve 7 muallim lojmanı günümüzde âtıl durumdadır. Tekke, Yalnızdam ve Tavullar'da bulunan muallim lojmanları aynı işlevle kullanılmaya devam etmektedir. Dereköy'deki birinci ve ikinci okulda, Ovacık ve Afşar'daki okullarda muallim lojmanları okula bitişik inşa edilmiştir. İslamlar, Özdemir, Hacıyusuflar, Macun, Tavullar, Bayındır'daki okullarda ve Küçüksöğle'deki ikinci okulda muallim lojmanı okul binasından bağımsız tasarlanmıştır. Gökpınar, Yuva ve Gölova'daki okulların muallim lojmanı bulunmamaktadır. Cumhuriyetin ilk yıllarında Maarif Vekâleti sorumluluğunda Tatbikat Bürosu (İnşaat Dairesi) kurulmuştur. Buna bağlı olarak okul ve muallim lojman yapılarının İnşaat Dairesi tarafından yapılan tip projelere göre inşa edildikleri tespit edilmiştir. Bölgedeki yapıların taş, ahşap, kerpiç gibi yerel malzemeyle inşa edildiği görülmektedir. İncelenen 16 köy okulunun Erken Cumhuriyet Dönemi II. Ulusal Mimarlık üslubuna uygun olarak sade ve modern tasarlandığı saptanmıştır. Dönemin üslup anlayışının yanı sıra ekonomik koşullar nedeniyle köylerde en az masrafla sade ve işlevsel tasarımlar uygulandığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Antalya, Elmalı, Köy Okulları, Eğitim

SUMMARY

VILLAGE SCHOOLS IN ANTALYA-ELMALI IN THE EARLY REPUBLIC PERIOD (1923-1950)

During the Early Republican Period, a total of 34 schools were built in the center, villages and sub-districts of Antalya's Elmalı district. During the field work, 16 village schools and 10 teacher lodgings that have survived to the present day have been identified. The earliest dated school found on site is Yuva Primary School, which was built in 1936. Schools in Yuva, Tavullar, Gökpınar, Küçüksöğle and Avşar were repaired. The schools in Yuva and Tavullar continue to be used for educational purposes. Schools in Gökpınar and Avşar operate as meeting rooms. 11 schools and 7 teacher lodgings identified during the fieldwork are inactive today. Teachers' lodgings in Tekke, Yalnızdam and Tavullar continue to be used with the same function. Teachers' lodgings in the first and second schools in Dereköy and schools in Ovacık and Afşar were built adjacent to the school. The teacher's lodging in the schools in İslamlar, Özdemir, Hacıyusuflar, Macun, Tavullar, Bayındır and in the second school in Küçüksöğle was designed independently of the school building. Schools in Gökpınar, Yuva and Gölova do not have teacher housing. In the first years of the Republic, the Practice Bureau (Construction Department) was established under the responsibility of the Ministry of Education. Accordingly, it has been determined that the school and teacher's lodging buildings were built according to the type projects made by the Construction Department. It is seen that the buildings in the region were built with local materials such as stone, wood and adobe. It was determined that the 16 village schools examined were designed simply and modernly in accordance with the Second National Architecture style in the Early Republican Period. In addition to the stylistic understanding of the period, it was determined that simple and functional designs were applied in the villages with the least expense due to the economic conditions.

Keywords: Antalya, Elmalı, Village Schools, Education

ÖNSÖZ

Bu çalışmada, Antalya-Elmalı Erken Cumhuriyet Dönemi (1923-1950) Köy Okulları konusu ele alınmıştır. Konu kapsamında öncelikle Antalya iline bağlı Elmalı ilçesinin tarihi, coğrafyası ve nüfusundan söz edilmiş, sonrasında Cumhuriyetin ilanı ile eğitim sisteminde yapılan değişikliklerden bahsedilmiştir. Cumhuriyet döneminde değişen eğitim politikaları ve reformları doğrudan mimariyi etkilemiştir. Maarif Vekâleti bünyesinde 1927 yılında kurulan İnşa Dairesi'nin tasarladığı tip projelere göre ülkenin dört bir yanına okullar inşa edilmiştir. Bu bağlamda Elmalı bölgesinde inşa edilen okullar incelenmiş ve okulların tip projelerin bir parçası olduğu gösterilmeye çalışılmıştır. Erken Cumhuriyet dönemi eğitim mimarisi üzerine yapılan akademik çalışmalarda ağırlıklı olarak büyük şehirlerde bulunan yapılar ve bu yapıların özellikleri ele alınmıştır. Ancak köy okulları gibi taşrada yer alan yapıların çok azı incelenmiştir. Bu sebeple erken Cumhuriyet dönemindeki hâkim eğitim politikasının köy okullarına nasıl yansıdığını tespit etmek araştırmamızın temel amaçlarından birisidir.

Tez çalışması süresince yardımlarıyla, önerileriyle ve yol göstericiliği ile desteğini esirgemeyen kıymetli hocam Doç. Dr. Lokman TAY'a teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca lisans eğitimim sırasında bu konuyu çalışmak istememde ilham kaynağı olan kıymetli hocam Prof. Dr. Yıldıray ÖZBEK'e teşekkürü bir borç bilirim. Arazi çalışmalarındaki yardımları ve sonsuz sabrı için sevgili dostum Dilara KAPTANLAR'a yürekten teşekkür ederim. Çizim aşamasında sabır ve yardımlarını esirgemeyen Mimar Yağmur KAPTANLAR'a şükranlarımı sunarım. Hayatım boyunca yanımda olan ve desteklerini her daim hissettiğim kıymetli anneme ve sevgili dostum Ercan Cihan ULUPINAR'a teşekkürü bir borç bilirim.

GİRİŞ

Bu çalışmanın konusu, Antalya-Elmalı Erken Cumhuriyet Dönemi (1923-1950) Köy Okulları'dır. Toplumların gelişmişlik düzeyi ve ihtiyaçlarına göre eğitim-öğretim kurumları kurulmuş, dönemin şartları ve amaçları doğrultusunda bu kurumlar sürekli değişkenlik göstermiştir. Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte eğitim içinde birtakım düzenlemeler yapılmıştır. Ancak 1935'te yapılan nüfus sayımı sonucunda Anadolu'da okuryazarlık seviyesinin çok düşük çıkması yapılan düzenlemelerin hızlanmasını ve bir eğitim seferberliği başlatılmasını sağlamıştır. Bu amaçla kanunnameler ve yeni uygulamalar ile çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Yeni bir eğitim politikası belirlenerek düşünsel anlamda yeni bir nesil yetiştirmek, bu ideolojiyi her yaşta, her kesimdeki insanlara benimsetmek için şehirlere ve köylere eğitim yapıları inşa edilmiştir.

Erken Cumhuriyet Dönemi eğitim yapıları ile ilgili yapılan akademik çalışmalarda genellikle büyük şehirlerin konu edildiği, kısmen de bölgesel çalışmalara yer verildiği görülmektedir. İlçe ve köylerde bulunan okullar ihmal edilmiştir. Fakat ilçe ve köy okulları dönemin eğitim politikasını yansıtmalarının yanı sıra bölgesel nitelik taşımaları bakımından önemlidir. Bu çalışmanın amacı; Cumhuriyet Dönemi'ndeki eğitim politikasının 1923-1950 tarihleri arasında, Antalya'nın Elmalı ilçesine bağlı köylerde bulunan eğitim yapılarına nasıl yansıdığını ortaya koymaktır. Bu temel amacın yanı sıra Cumhuriyet Dönemi'nde (taşımalı eğitim sistemi ve göç sebepleri ile) işlevini kaybetmiş bu okulların kültür varlığı statüsüne vurgu yapmak hedeflenmektedir. Bu sebeple Erken Cumhuriyet Dönemindeki hâkim eğitim politikasının köy okullarına nasıl yansıdığını tespit etmek araştırmamızın temel sorunsalıdır.

Çalışmada iki farklı araştırma yöntemi aşamalı olarak kullanılmıştır. Bu yöntemler literatür taraması ve alan araştırmasıdır. Erken Cumhuriyet Dönemi hakkında yazılmış eserlerin kaynak taramasında Akdeniz Üniversitesi Kütüphanesi, Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü Kütüphanesi, Ankara Üniversitesi Kütüphanesi, Elmalı Kaymakamlığı, Elmalı Milli Eğitim Müdürlüğü, Elmalı Belediyesi, Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu ve YÖKTez Merkezi'nde araştırmalar yapılmıştır. Eğitim tarihi ve eğitim yapıları ile ilgili yazılmış olan yayınlar incelenmiş ve konuya dair bilgiler toplanmıştır. Gerekli arşiv ve kaynak araştırmasının ardından 1966 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanmış 'İlköğretim Müdürlüğüne Bağlı Şehir, Kasaba, Köy İlkokulları ve Bu Okullara Ait Bazı Bilgiler' isimli kaynaktan bir yapı listesi çıkarılarak incelenecek olan okullar tespit edilmiştir. Antalya Milli Eğitim

Müdürlüğü'nden elde edilen arşiv bilgilerinde ilçe merkezinde Birinci Okul, İkinci Okul ve Üçüncü Okul adında üç okula rastlanmıştır. Bu okullar günümüze ulaşamamış olup, 1966 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan kaynakta da bu okulların isimleri dışında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Eldeki veriler ışığında 21.09.2021–21.11.2021 tarihleri arasında arazi çalışması gerçekleştirilmiştir. Merkez mahallelerde yapılan çalışmada günümüze gelebilmiş tarihi okul bulunamamıştır. Köylerde yapılan arazi çalışmasında tespit edilen okulların ve muallim lojmanlarının ölçüleri alınarak ayrıntılı fotoğrafları çekilmiştir.

Kaynak taramasında, Erken Cumhuriyet Dönemi Antalya-Elmalı köy okulları ile ilgili bir çalışma tespit edilememiştir. Bu sebeple Erken Cumhuriyet Dönemi eğitimi ve mimarisi hakkında genel bilgiler veren yayınlara yer verilmiştir.

İnci Aslanoğlu'un (2001) "Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı"[1] başlıklı eseri dönemin ekonomi politikalarına, sosyo-kültürel gelişmelerine ve mimarisine dair bilgi veren bir çalışmadır. Aslanoğlu'nun bu çalışması, dönemin üslubunu değerlendirmede belirleyici bir faktör olmuştur.

Millî Eğitim Bakanlığı'nın (1966) "İlköğretim Müdürlüğüne Bağlı Şehir, Kasaba, Köy İlkokulları ve Bu Okullara Ait Bazı Bilgiler"[2] isimli kitabı, 1963-1964 öğretim yıllarında faaliyet gösteren okulların hangi şehir, kasaba ve köyde olduğunu, hangi yıllarda yapıldığını, isimlerini, nerede yer aldıklarını, okulların derslik ve sınıf sayılarını veren önemli bir kaynaktır. Bölgede bulunan okullar hakkında yol gösterici bir kaynak olmuştur.

"İlk mektep Planları Albümü (1933)"[3] isimli kaynakta geleneksel ve bölgesel mimariye uygun okul ve muallim lojmanları için tasarlanmış tip projelere yer verilmiştir. Bu albümde ayrıca yapı inşasında kullanılan malzemelere de değinilmiştir. İnşa Dairesi'nin ilk projelerinden biri olan bu kaynak, çalışmada yer alan okulların tasarım, malzeme ve muallim lojmanlarını değerlendirme ve kaynaktaki yapılar ile karşılaştırma imkânı vermiştir.

1937 tarihli "Köy Okulu Binası"[4] isimli eserde de tip projelerden ve okulların hangi malzeme ve tekniklerle yapılması gerektiğine dair bilgiler bulunmaktadır. Köy Eğitmenleri Kanunu'ndan sonra eğitmenlerin görev alacakları köylerde inşa edilmesi planlanan tip projeler yer almaktadır.

Fatma Nurşen Kul'un (2010) "A New Approach for Dening the Conservation Status of Early Republican Architecture, Case Study: Primary School"[5] adlı doktora tezi, İzmir köy okullarını bölgesel nitelikte ilk kez ele alan önemli bir çalışmadır. 2011 yılında hazırladığı

[1]Aslanoğlu,2001.
[2]Mili Eğitim Bakanlığı,1966.
[3]İlkmektep Planları Albümü,1933.
[4] Anonim, 1937.
[5]Kul,2010.

Fatma Nurşen Kul'un (2011) "Erken Cumhuriyet Dönemi İlkokul Binaları"[6] isimli makalesi Cumhuriyet dönemindeki eğitim politikasının okul yapıları üzerindeki etkisinden bahsetmektedir. Okulların inşasından sorumlu kurumlar ve bazı örnek okulların yer aldığı bu çalışma değerlendirme aşamasında yol gösterici olmuştur.

Yıldıray Özbek'in (2013) "Kayseri'de Erken Cumhuriyet Dönemi (1923-1945) Okul Yapıları"[7] ve 2019 yılında yayınlanan "Kayseri/Pınarbaşı'nda Erken Cumhuriyet Dönemi (1923-45) Köy Okulları"[8] isimli makaleleri, dönemin eğitim politikalarını ve bölgesel nitelikteki eğitim yapılarını ele alan önemli çalışmalardır. Değerlendirme aşamasında yardımcı olan bu iki kaynakta yer alan köy okulları, Antalya'nın Elmalı ilçesinde yer alan köy okulları ile karşılaştırılmıştır.

Özgehan Kavas'ın (2020) "Mersin'de Erken Cumhuriyet Dönemi (1923-1950) Köy Okulları Mimarisi"[9] adlı yüksek lisans tezi, Erken Cumhuriyet Dönemi eğitim politikasını, mimari anlayışını ve Mersin'de yer alan dönemin eğitim yapılarını inceleyen önemli bir yüksek lisans tezidir. Mersin'de bulunan köy okulları aynı dönemde inşa edilmiş Antalya'nın Elmalı ilçesinde yer alan bazı köy okulları ile karşılaştırma imkânı sağlamıştır.

Yahya Akyüz'ün (2018) "Türk Eğitim Tarihi"[10] adlı kitabı eğitimin gelişim ve değişim sürecini anlatan önemli eserlerden birisidir.

Bayram Kodaman'ın (1991) "Abdülhamid Devri Eğitim Sistemi"[11] adlı eseri, 2. Abdülhamid devrindeki maarif teşkilatını, ilk-orta öğretim alanlarında yapılan çalışmaları ve sonuçlarını anlatan bir kitaptır.

Hatice Durgun'un (2018) "Elmalı Kazası (1839-1914)"[12] adlı eserinde bölgenin fiziki-coğrafi yapısı, idari, adli teşkilatlanması ve eğitimi hakkında bilgi verilmektedir. Bu bilgilerin yer aldığı eser, çalışma boyunca yol gösterici olmuştur.

"Antalya-Elmalı Erken Cumhuriyet Dönemi (1923-1950) Köy Okulları" başlıklı çalışmamız, üç ana başlıktan oluşmaktadır. "Giriş" bölümünde ilk olarak konunun amacı, sınırları, yöntemi ve kaynakları tanıtılmıştır. Çalışmanın birinci bölümünde Antalya iline bağlı Elmalı ilçesinin tarihsel süreci ve coğrafyasından söz edilmiştir. Birinci bölümün devamında Türk eğitim tarihi ve Elmalı eğitim tarihi hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümü "Katalog" olup, okul yapıları ve muallim lojmanları tanıtılmıştır. Yapıların tanıtımında,

---

[6] Kul, 2011.
[7] Özbek, 2013.
[8] Özbek, 2019.
[9] Kavas,2020.
[10] Akyüz,2018.
[11] Kodaman,1991.
[12] Durgun, 2018.

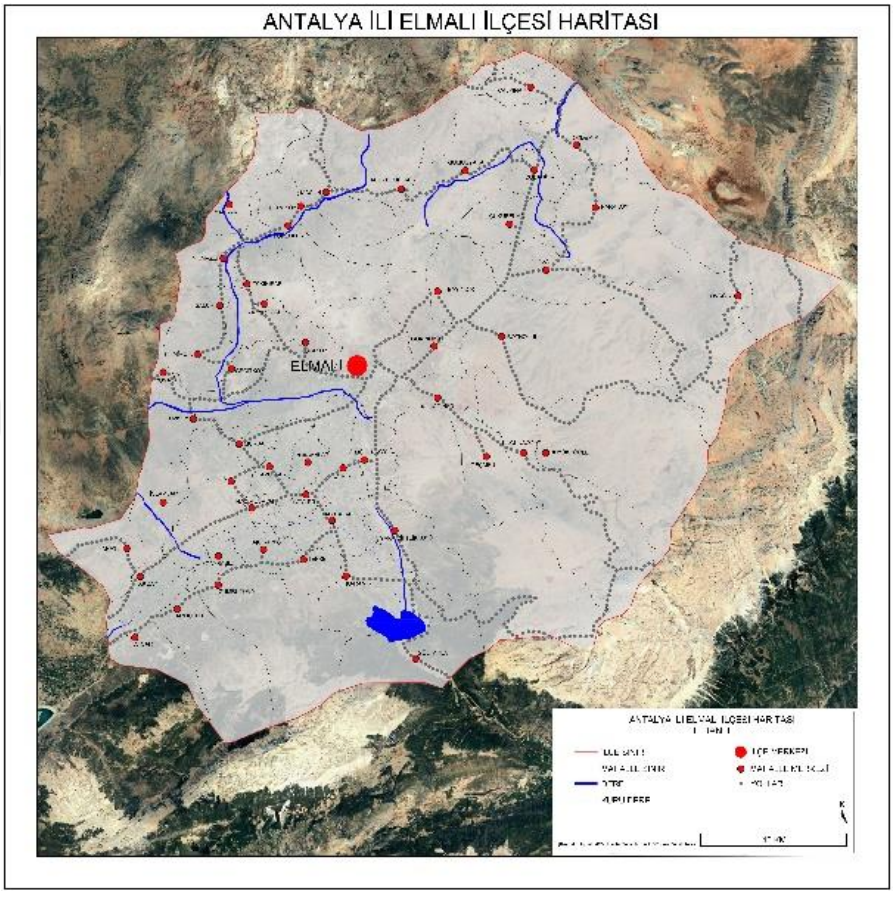
çizim, fotoğraf numaraları ve inceleme tarihi verildikten sonra, yapıların köyün içindeki konumu ve günümüzdeki durumu belirtilmiştir. Sonrasında plan, malzeme ve mimari özellikleri ayrıntılı olarak ele alınmıştır. “Değerlendirme” bölümünde, özgün yapısını korumuş yapıların plan tipleri, örtü sistemleri, cephe düzenlemeleri ve malzeme özellikleri tespit edilmiştir. “Sonuç” bölümünde ise elde edilen tüm bilgilerin genel bir değerlendirmesi yapılmıştır. Çalışmanın “Kaynaklar” bölümünde yararlanılmış tüm yayınlar yazarların soy isimlerine göre alfabetik sırayla verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ELMALI TARİHİ, COĞRAFYASI VE EĞİTİM TARİHİ

1.1.Elmalı Tarihi ve Coğrafyası

Akdeniz bölgesinde Antalya il sınırları içerisinde bulunan Elmalı, il merkezinin yaklaşık 100 km. batısında yer alır[13]. Doğuda Kemer, kuzeydoğuda Korkuteli, kuzeyde Gölhisar, batıda Fethiye, güneyde Kaş, güneydoğuda Finike ve Kumluca ilçeleri yer almaktadır (Harita 1.1).

Harita 1.1. Antalya İli Elmalı İlçesi Haritası

Elmalı ilçesi, 1433 km² yüzölçümü ile toplam 20177 km olan il topraklarının %7,1'ine sahiptir. Bu nedenle Akseki, Alanya, Korkuteli, Manavgat ve Kaş ilçelerinden sonra il içinde coğrafi büyüklük açısından altıncı sırada yer almaktadır. Bölge, dağlık, ovalık ve platoluk alanlardan oluşur[14].

[13]Koday,2019:67-92.
[14]Aydın,2019:15.

Elmalı ilçesi, Batı Toroslar ve Bey Dağları arasında 1.100-1.200 m yükseklikte yer almaktadır[15]. Yerleşim olarak uygun coğrafyaya sahip olan kent, Teke yöresinin orta bölümünde ve çanak şeklindeki bir plato üzerindedir[16].

Elmalı pek çok medeniyete tanıklık etmiş bir ilçedir. Bölgede yapılan araştırmalar ve arkeolojik çalışmalar, bölgedeki insan yerleşiminin tarih öncesi dönemlerden başlayarak Cumhuriyet dönemine kadar devam ettiğini göstermektedir.

"Neolitik-Cilalı Taş Devri, Kalkolitik-Bakır-Taş Devri, Erken Tunç ve Demir Çağları ile Hellenistik ve Roma Dönemlerinde yoğun olarak yerleşildiğini ortaya koymaktadır. Elmalı, Beydağları, Akdağlar ve Susuz Dağ arasında kalan geniş ve bereketli ovasıyla Likya'yı Milyas ve Kabalis bölgesine bağlayan stratejik konumuyla her dönemde önemli bir yerleşim yeri olmuştur"[17].

Elmalı, geçmişten günümüze dek Akarassos, Alimela, Almalu, Elmalı gibi farklı isimler almıştır[18].

"XIX. yüzyılda bölgeyi gezen seyyahlardan Spratt'a göre, Elmalı kentinin yapısı ve konumu açıkça Türk işidir ve Elmalı adı, kesinlikle Likya'nın bu bölümünde olduğunu düşündüğü "Amelas" ismindeki kentten gelmektedir" [19].

Elmalı, Luwi-Lukka, Hitit, Frig, Pers, Likya, Helen, Roma, Bizans, Selçuklu, Osmanlı gibi birçok hâkim güç ve medeniyetin yaşadığı önemli bir bölge olmuştur. Dolasıyla bölgede bir dönem yaşamış medeniyetler sahip oldukları kültürel mirastan bazı izler bırakmıştır. Anadolu Selçukluları, Tekeli Türk boylarını bu bölgeye yerleştirmiştir. Teke beyleri ve Teke Sancak beyleri bu bölgeyi yaylak olarak kullanmışlardır[20]. Sultan Yıldırım Bayezid Dönemi'nde bölge Osmanlı hâkimiyetine girmiştir. Kent, 15-16. yüzyıllarda sancağın en büyük ve en önemli yerleşim yerlerinin bulunduğu nahiyelerden birisidir[21].

İlçe ile ilgili bilinen Osmanlı Dönemine ait en eski kayıt 1419 tarihli vakfiyede geçmektedir[22]. Elmalı'da 1455'te 36, 1520'de 47, 1530- 1568 yılları arasında ise 48 köy bulunmaktadır.1455 tarihli tahrirde "Nefs-i Elmalu" (Elmalı Şehri) olarak kaydedilmiştir. 1568 yılında 24 mahalleye sahiptir[23]. Konya Vilayet salnamesindeki 1901–1902 tarihli kayıtlara göre kentte; 13.795 Müslüman, 230 Rum, 331 Ermeni ve 2 Musevi olduğu belirtilmektedir [24].

1530 tarihli tahrir kayıtlarında 9 cami ve 3 mescit ismi yer almaktadır. 1567 tarihli evkaf defterinde ise 11 cami ve 6 mescit olduğundan bahsedilmektedir. Yalnız sözü edilen tarihlerde

[15]Günay, 2008:19.
[16]Durgun,2018:2-3.
[17]Aydın,2019:128.
[18]Koday ve Aydın, 2016:450
[19]Durgun, 2014:3.
[20]Duymaz,2008:206.
[21]Karaca, 1997:56.
[22]Ekiz, 2001:31.
[23]Erdoğru, 1995: 96.
[24]Karaca, 1997:121.

adı geçen yapıların bazıları köylerde ve Finike'de bulunmaktadır[25].Tapu Kadastro arşiv belgelerinde bulunan 1455 yılı kayıtlarına göre bölgede 3 zaviye ve tekke ismi geçmektedir. 1567 yılında ise tekke ve zaviye sayısı 17'ye çıkmıştır. Zaviye yapılarından en bilineni Tekke Köyü Abdal Musa Zaviyesi'dir.[26].

Sinan-i Ümmi, Hatıpzade, Babazade medreselerinin kütüphaneleri 1926 yılında birleştirilerek bugünkü Elmalı Halk Kütüphanesi kurulmuştur. Günümüzde 16. yüzyılda Ketenci Ömer Paşa tarafından yaptırılan birbinada hizmet vermektedir.

Elmalı ilçesi, Tanzimat'ın ilanı ile başlayan idari düzenleme sonucunda 1841 yılında Teke Livası içerisinde Karaman Eyaleti'ne bağlanmıştır[27]. 1849-1850 yılında Elmalı Teke Livasının 9 kazasından birisidir. Vilâyet nizamnamesinin çıkarılmasıyla birlikte 1868 yılında bölge, Konya vilâyetine bağlanmıştır[28]. 1872 yılında Elmalı merkez nahiyesine bağlı 46 köy bulunuyordu. Bu tarihte sadece Finike Elmalı ilçesine bağlıdır. Merkeze ait 40 ve Finike'ye bağlı 20 olmak üzere toplam 60 köy bulunmaktadır[29].

1914 tarihinde Müstakil Mutasarrıflık haline getirilen Teke Sancağı, Konya'dan ayrılarak Antalya merkez olmak üzere doğrudan İstanbul'a bağlanmıştır. Elmalı ilçesine bağlı bir nahiye olan Finike ise Elmalı'dan ayrılarak bağımsız bir kaza haline getirilmiştir. Elmalı, Müstakil Teke Sancağının kazası olarak kalmıştır[30].

1924 yılında çıkarılan Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'na göre sancak, liva ve müstakil mutasarrıflıklara vilayet adı verilince Müstakil Teke Sancağı da Antalya Vilayeti olarak değiştirilmiştir[31]. Cumhuriyetin ilk yıllarında Elmalı, kaza merkezi olarak tek kentsel idari alandan oluşmakta olup 44 köy yerleşmesi bulunmaktadır[32].

Elmalı'da belediye teşkilatı Cumhuriyet'ten önce kurulmuştur. İlk belediye teşkilatı 1875 tarihli Konya Vilayeti Salnamesinde geçmektedir[33]. 1868 yılında ilçede bir belediye binası yapılmıştır. 1940 yılında çıkan bir yangınla zarar gören belediye sonrasında tekrar inşa edilmiştir[34].

Elmalı ilçesi Cumhuriyet Döneminin ilk nüfus sayımında (1927) Antalya'nın 8 kazasından birisiydi ve %7,8 nüfus oranıyla nüfus açısından ilde 6. sırada yer

[25]Karaca, 1997:313.
[26]Duymaz, 2008:211-212.
[27]Güçlü, 1998:290-300.
[28]Durgun, 2014:17.
[29]Aydın ve Koday,2019:75.
[30]Güçlü, 1998:290.
[31]Güçlü, 1998:291.
[32]Aydın ve Koday, 2019:74.
[33]Aydın ve Koday, 2019:74.
[34]Ekiz, 2001:71.

alıyordu[35].Cumhuriyetin kurulmasının ardından Atatürk, nüfus konusunu ulusal politika açısından ele almıştır. Cumhuriyet Döneminde Antalya-Elmalı nüfusu ile ilgili ilk bilgiler 1926- 1927 yıllarında karşımıza çıkmaktadır. 1927 yılında Antalya vilayeti 8 kaza, 16 nahiye ve 577 köyden oluşuyordu. Antalya'da bu yıllarda yapılan nüfus sayımı ile şehir merkezinde 17.365, merkez köyler ve kasabalar ile birlikte36.324 kişi olduğu bilinmektedir. Toplamda 9 ilçede 204.372 kişi kayıt altına alınmıştır. Bu dönemde Antalya iline bağlı Elmalı merkez ve köylerinde 7.418 (erkek), 8.794 (kadın) olmak üzere toplamda 16.212 kişi kayıtlara geçmiştir[36].

1935 yılında kentte toplam 2.247 (erkek), 2.305 (kadın) olmak üzere toplam nüfus 4.552 kişi olarak kayıtlara geçmiştir. Köy ve nahiyeler dâhil toplam nüfus 20.481'dir[37]. Günümüzde ilçe nüfusu, 21.179'u erkek, 19.435'i kadın olmak üzere toplam 40.614'tür.

1.2. Eğitim Tarihi

İslam dinine dayalı eğitim sistemi Selçuklularla başlayıp Osmanlı İmparatorluğu'na kadar devam etmiştir. Osmanlı Döneminde okulların çoğunluğunu vakıflara bağlı olan sıbyan mektepleri ve medreseler oluşturmaktadır. Osmanlı Döneminde ilköğretim düzeyindeki okullar sıbyan mektebi olarak geçmektedir. Her semtte bir tane bulunan bu okullara halk dilinde "mahalle mektebi" denilmektedir. Bunun yanısıra taş malzemeden yapıldığı için "taş mektep" olarak da ifade edilmektedir[38]. Bazı sıbyan mektepleride bir camiye bitişik veya caminin bir köşesinde yer almaktadır. Mekteplerin giderleri zengin mahalle sakinleri tarafından karşılanmaktadır. Genellikle çocuklara Kur'an okumayı, temel dini bilgiler, kimi zamanda okuma ve yazma öğretilir. Mekteplere çoğunlukla medresede eğitim almış kişiler atanırdı[39].

1870'ten itibaren ilköğretim sistemi büyük değişimler yaşamaya başlamıştır. II. Mahmut Dönemi'nde 1824'te Talim-i Sıbyan ile ilgili olan bir fermanda; cahilliğin kötü bir durum olduğundan ve çıraklığa verilen çocukların okula gönderilmesinden bahsedilmiş; yediden yetmişe herkesin İslami kuralları öğrenmesi çocukların ergenlik çağına kadar okullara gönderilmesi emredilmiştir. Fermanda bu emir dışında çocukların okula devamını sağlamak için dini ve hukuki yaptırımlarda konmuştur[40]. Fakat bu ferman, ilköğretimi yaymak ve zorunlu hale getirmek dışında herhangi bir yenilik içermemektedir[41]. Bu yenileşme sürecinde Osmanlı Devleti medrese ve sıbyan mekteplerine dokunmamış, bu eğitim kurumlarına ek olarak Avrupai

[35]Aydın ve Koday, 2019:77.
[36]Dinç, 2007:72.
[37]Başbakanlık İstatistik Genel Direktörlüğü, 1935: 11-68.
[38]Ergin, 1977: 83.
[39]Durgun,2018: 165.
[40]Kodaman,1999:58.
[41]Budak ve Budak,2014:380.

tarzda eğitim veren kurumlar açmıştır. Birbirinden farklı özellikteki bu eğitim kurumlarında verilen dersler ve içerikleri de farklıdır. Bu bağlamda ortaya çıkan mektep-medrese ikiliği Cumhuriyet Döneminin ilk yıllarına kadar devam etmiştir[42].

1845'ten itibaren mevcut eğitim sistemi Batı eğitim sistemine göre ilk, orta ve yükseköğretim kademeleri olarak örgütlenmeye başlamıştır. 1869 tarihli Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile "Maarif-i Umumiye Nezareti"nin denetimine giren bu okullar İlköğretim Kademesi (Mekteb-i İbtidaiye ve Mekteb-i Rüşdiye), Ortaöğretim Kademesi (Mekteb-i İdadiye ve Mekteb-i Sultaniye) ve Yükseköğretim Kademesi (Daru'l-Fünun)[43] olarak üç kademeye ayrılmıştır.

1869'da yayınlanan Nizamnameye göre ilkokulların ders programında usul-i cedide ile elifba, Kur'an-ı Kerim, tecvit (Kur'an okuma tekniği), ahlaka müteallik resail (ahlak risalesi), ilmihal (İslam dininde davranışlar), yazı talimi, muhtasar fenn-i hesap, muhtasar tarih-i Osmanî, muhtasar coğrafya, malumat-ı nafiayı cami risale (pratik bilgiler) gibi derslerin öğretim süresinin 4 yıl olması kararlaştırılmıştır[44]. Bu kararla ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim olarak Osmanlı eğitim sisteminin ilk ayrıntılı planı yapılmıştır. Böylece eğitim artık devletin önemli bir görevi haline gelmiştir[45]. Yapılan bu programın içeriği incelendiğinde devletin ilköğretimi her yere yaymak ve öğrenim çağına gelmiş her çocuğa temel düzeyde bir eğitim vermek istediği görülmektedir. Programdaki derslerde dini ve dünyevi bilgiler arasında denge kurulmuştur[46]. İlk kez hesap, tarih, coğrafya gibi derslerin eklendiği görülmektedir[47]. Sıbyan mektepleri zamanla iptidailere dönüştürülmüş; modern eğitim öğretim yöntemleri ve ders araç gereçleri kullanılmıştır[48].

1891'de yapılan bu değişikliklerle şehir, kasaba ve köy okulları için farklı programlar hazırlanmıştır. Dersaadet ve Kasabat İptidai Mekteplerine Mahsus Müfredat Programının içeriğinde Elifba, Kur'an-ı Azimü'ş-şan, Tecvid, İlmihal, Ahlak, Sarf-ı Osmanî, İmla, Kıraat (Okuma), MülahhasTarih-i Osmanî, Muhtasar Coğrafya-ı Osman-i, Hesap, Hüsn-i Hat dersler 3 yıl süreyle verilmektedir[49]. Taşra köy mekteplerinde ise süre 4 yıla çıkmış ve ders içeriğinde Elifba-yı Osmanî, Ecza-yı Şerife (Kur'an cüzleri), Hesab-ı zihni, Kur'an-ı Kerim, İlmihal, Kıraat, Hat, Kur'an-ı Kerim ve Tecvid dersleri verilmiştir. Bazıları aynı iken burada ilk defa

[42]Demirel,2009:2.
[43]Cicioğlu,2005:139.
[44]Budak ve Budak ,2014:380.
[45]Gök, 1999:4.
[46]Kodaman,1999: 63.
[47]Budak ve Budak,2014:380.
[48]Akyüz, 2018: 157-183.
[49]Budak ve Budak,2014:380.

tarih, coğrafya, hesap, sarf-ı Osmanî, imla, kıraat, hüsn-i hat gibi dersler eklenmiş olup, bunun dışında derslerin konuları ve açıklamalarına yer verilmiştir[50].

1913 yılında Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-ı Muvakkati kabul edilmiştir. Bu kanun ile ilköğretimde yeni düzenlemeler yapılmıştır. Eğitim süresi 6 yıla çıkarılmıştır. Öğrencilerinzihinsel becerilerini geliştirmek ve herkese gerekli olan bilgileri kazandırmak amaçlanmıştır[51]. Bu kanunun uygulanmasına Cumhuriyet Döneminde devam edilmiş[52] ve bu kanun okulların örgütsel yapısında önemli bir değişiklik yaratmıştır. "İptadi" ve "Rüşdi" isimli okullar birleştirilmiş "Mekatib-i İptidaiye-i Umumiye-i" ismini almıştır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında, dönemin zorlu koşullarından dolayı eski eğitim sistemi bir süre uygulanmıştır. Atatürk bu koşullarda dahi dönemin ideolojilerini benimseyecek ve uygulayacak insanlar yetiştirebilmek için eğitim sisteminin değiştirilmesini istemiştir. Bu nedenle 15 Temmuz 1921'de Ankara'da toplanan Maarif Kongresinde memleketin her bölgesinden gelen 250'den fazla öğretmeni bir araya getirmiştir. Kongrede eğitim programı, köy öğretmenlerinin yetiştirilmesi gibi konular ele alınmıştır. Atatürk kongre konuşmasında milli maarifi tanımlamış ve milli maarifin kurulmasını istemiştir.

"Şimdiye kadar takip olunan tahsil ve terbiye usullerinin milletimizin gerileme tarihinde en önemli bir etken olduğu kanaatindeyim. Onun içindir millî terbiye programından bahsederken, eski devrin batıl inançlarından ve doğuştan sahip olduğumuz özelliklerle hiç ilgisi olmayan yabancı fikirlerden, Doğu'dan ve Batı'dan gelebilen tüm etkilerden tamamen uzak, millî ve tarihî özelliğimizle uyumlu bir kültür kastediyorum. Çocuklara ve gençlere özellikle varlığı ile hakkı ile birliği ile çatışan tüm yabancı unsurlarla mücadele lüzumu ve millî fikirlerin kendinden geçerek her zıt fikre karsı şiddetle ve fedakârca koruma gereği telkin edilmelidir"[53].

Maarif Kongresi, savaş sebebiyle bir sonuca ulaşamadan zamanından evvel bitmek zorunda kalmıştır. Kongrede bir sonuç çıkmasa dazor koşullar altında bir araya gelmeleri ve Atatürk'ün bu konuşması eğitim tarihimizde önemli bir noktadır[54]. Kongrede verilen kararlardan sonra aynı dönemde sırasıyla 1923, 1924 ve 1925 yıllarında 1, 2 ve 3. Heyet-i İlmiyelerin toplanmasıyla birlikte özellikle ilköğretim politikaları tartışılmış ve önemli kararlar alınmıştır. 3. Heyet-i İlmiye kararının ardından, 1926 yılında, Telif ve Tercüme Heyeti, yerini Talim ve Terbiye dairesine bırakmıştır[55]. Eğitimde ciddi adımlar atılırken aynı zamanda ülkede milli amaca uygun olmayan azınlık ve yabancı okullarda eğitime devam ediliyordu. Bu dönemde özellikle Ziya Gökalp durumun önemini anlamış ve konunun bir an önce çözülmesi

[50]Budak ve Budak,2014:382.
[51]Budak ve Budak,2014:383.
[52]Resmî Gazete, 1952:2.
[53]ASD I-III, 2006, C: II;19-20.
[54]Kapluhan,2012:175.
[55]Millî Eğitim Bakanlığı,2017:3-4.

için "Öğretim Birliği" (Tevhid-i Tedrisat, Vahdet-i Tedris) kurulmasını gerekli görmüştür. Bu bağlamda 3 Mart 1924'te 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu çıkarılmıştır[56].

Tevhid-i Tedrisat Kanunu, Cumhuriyet düşüncesi ve ideolojisini benimsetmede başarılı olmuş bir yasadır. Bu yasayla medrese-mektep ayrılığı ortadan kalkmış, tüm eğitim kurumları Maarif Vekâletine bağlanmıştır. Ülkede bulunan 479 medrese kapatılmış, medrese öğrencileri (16.000-18.000), ilk-orta ve lise olarak öğretmen okullarına transfer edilmiştir[57]. Alfabe değişikliği ile eğitimin laikleştirilmesinde önemli bir adım atılmıştır. Özellikle tarih ve dil konularında milli amaçlara uygun bir plan uygulanmaya başlanmıştır. Latin harfleri kabul edilmiş, kadın eğitimine ayrı bir önem verilerek karma eğitime geçilmiştir. Köye yönelik eğitmen yetiştirme, eğitim politikalarının temel hedefi olmuştur[58]. Çıkarılan kanun ile hazırlanan Cumhuriyetin ilk ilkokul programı 1924'te uygulamaya konulmuştur. Programın amacı yeni nesli mevcut bulunduğu sosyal yaşama entegre edebilmek ve iyi bir ulus yetiştirmektir. Programın içeriğinde hangi derslerin okutulacağı, hangi kitaplar ve ne kadar sürede olacağı gibi detaylar yer almaktadır. Bunun yanı sıra 1924 yılında kabul edilen kararla birlikte ilkokulun süresi 6 yıldan 5 yıla indirilmiştir[59]. Mevcut bazı dersler değiştirilmiş ve yeni dersler eklenmiştir[60]. Bu sebeple daha detaylı bir program hazırlama ihtiyacı duyulmuştur. Bu dönemde program hazırlama sürecinde yabancı araştırmacılara hazırlatılan raporlardan da faydalanılmıştır. Zaman zaman birçok yabancı uzman ülkeye davet edilerek eğitim sistemi ile ilgili bir araştırma yapmaları istenmiştir. Davet edilen uzmanlardan en ünlüsü eğitim felsefesi alanındaki çalışmalarıyla bilinen John Dewey'dir. Atatürk tarafından Türkiye'ye davet edilen John Dewey, 1924 yılında Türkiye'ye gelmiştir. Kaldığı süre boyunca ülkede araştırmalar yapmıştır. Çalışmaların sonucunda iki ayrı rapor hazırlamıştır. Raporlardan biri bütçe ile alakalı olup diğeri asıl rapor şeklindedir[61]. Dewey gibi yabancı eğitim uzmanların tavsiyeleri ile hazırlanan ilk kapsamlı ilkokul programı 1926'da uygulamaya geçmiştir. 1924 Anayasası ile eğitim almak ücretsiz ve mecburi olmuştur. Ancak bu dönemde yeteri kadar okul binasının ve eğitimcinin olmaması uygulamada sorun teşkil etmiştir. 1923 yılı sonunda 12 milyon civarında olan ülke nüfusunun eğitim ve öğretim olanakları Tablo 1.1'de gösterildiği şekildedir:

[56]Akyüz,2018:329.
[57] Akyüz,2018: 330.
[58]Kapluhan,2014:179.
[59]Alp, 2009:113.
[60]Budak ve Budak,2014:57.
[61]Dewey,1939: 1–30.

Tablo 1. Eğitim-öğretimin 1923 yılındaki Durumu (Sakaoğlu,1992)

	Okul	Öğretmen	Öğrenci	Öğrenci Sayısının Nüfusa Oranı
İlkokul	4.894	10.238	341.941	2,8
Ortaokul	72	796	5.905	0,05
Lise	23	513	1.241	0,01
Meslek okulu	64	583	6.547	0,054
Toplam	5.053	12.13	355.634	2,96

Cumhuriyetin ilan edildiği dönemde okur-yazar nüfus ve bunun genel nüfusa oranı konusunda veriler bulunmamaktadır. Osmanlı Döneminden Cumhuriyetin ilk yıllarına 12milyon nüfusun ancak bir milyonu okur-yazardır[62]. 1927'de yapılan nüfus sayımına göre, nüfusun 2.236.085'i şehirlerde, 11.412.185'i ise köylerde yaşamaktadır. Dolasıyla nüfusun %83,6'sı köylerde yaşamaktadır[63]. 1927 yılında nüfusun %8,16'sı okur-yazardır[64].

Maarif Vekâleti bünyesinde modern eğitim yapıları yapılması için İnşa Dairesi kurulmuştur. Bu sebeple, 1927 yılında, Ernst Egli danışman mimar olarak göreve getirilmiştir. 1930 yılında Ankara'da bulunan birim, sonrasında İstanbul'a taşınmıştır. "Tatbikat Bürosu" ismi ile resmi yazışmalarda geçen birimde, yabancı ve yerli bir mimar ekip çalışmaktadır[65].

Böylelikle dönemin eğitim politikalarının uygulanacağı okullar inşa edilmeye başlanmıştır. 1928 yılında Türkçe ve Fransızca açıklamalarla yayınlanan Maarif Albümü'nde ülkede mevcut okulların büyük bir kısmının fotoğrafları yer almaktadır[66]. (Fotoğraf 1.1).

1930'lardan sonra eğitim yapıları farklı ölçek, plan tipi ve mimari niteliklerde tek derslikli üç sınıflı yapılar inşa edilmiştir[67]. 1923-1924 öğretim yılında toplam ilkokul sayısı 4.894'ten 1928-1929 yılına gelindiğinde bu sayı 6.362'ye çıkmıştır. 1923-1924 öğretim yılında ilkokul öğretmeni sayısı 10.238'den 1928-1929 öğretim yılında bu sayı 13.103'e yükselmiştir. 1923-1924 yılı ilkokul öğrenci sayısı 341,94'ten 1928-1929 öğretim yılında 445.055'e çıkmıştır[68].

"Ülkedeki nüfusun yaşlara göre dağılımı ise 1935 yılı sayımlarında görülmektedir. Bu istatistiklere göre 16.158.018 olan toplam nüfusun yaklaşık 4 milyonunu 5-14 yaş grubundaki nüfus oluşturmaktadır. 1935-36 yılı

[62]Sakaoğlu, 1992:46.
[63]Sarı, 2014:515.
[64]Maarif Vekilliği, 1939:2.
[65]Kul, 2011:67.
[66]https://archives.saltresearch.org/handle/123456789/122986.
[67] Kul,2010: 48.
[68] Alp,2009:150.

istatistiklerinde ilk ve ortaokuldaki öğrenci sayısı ise yaklaşık 750,000'dir. Okula başlama yaşının 7 olduğu düşünüldüğünde, okul çağında olmasına rağmen, öğrencilerin en az 1/3'ünün okula gidemediği söylenebilir"[69].

"Köy okullarına 1929-1930 ders yılında 129.000 öğrenci kaydedilmiştir. Bu çocuklardan ancak 60,000 tanesi ikinci sınıfta kayıtlı görünmektedir, son sınıfa kadar gelen öğrenci sayısı 42,000'dir. Yani, okula başlayan öğrencilerden 2/3 üç sınıflı köy okulunu bile bitirmeden okulu terk etmektedir. Böyle okulları bitirenler ise, daha sonra okuyup yazmayı bile unutmakta, bunlara asker ocağında yeniden okuyup yazma öğretilmektedir"[70].

1935 nüfus verilerine göre ülkede, nüfus sayısı 400'den az olan 26,000 köy bulunmaktaydı. Bu köylerdeki okul sorununu çözebilmek için 1936 yılında Mustafa Kemal Atatürk, Maarif Vekili Saffet Arıkan'a, askeriyede çavuş veya onbaşı olarak görev almış okuma-yazma bilen kişilerden faydalanılmasını tavsiye etmiştir[71]. Bu okullarda eğitmen olarak görev alacak kişiler belli bir eğitimden geçecektir. 150 nüfustan az köylerde hem eğitmenlik yapacak hem de ziraat işlerinin nasıl yapılacağını köylüye öğretecektir[72].

"Cumhuriyetin ilk 10 yılındaki gayretlere ve başarılara karşın, Cumhuriyet köylünün eğitimi alanında ciddi bir başarısızlık içindedir. Bunun nedeni Türk köyünün yapısıdır.1935 istatistiklerine göre memlekette, nüfus sayısı 400' den aşağı 26 bin köy vardır. Cumhuriyetin ilk on yılı içinde 5401 köy okul inşa edilmiştir. İnşa edilen okulların çoğunluğu, nüfusu 400' den fazla olan köylerde yer almaktadır. Geriye kalan 26 bin küçük köyde tek bir okul bile yapılamamıştır. O vaktin Maarif Kanununa göre, kentlerde okul yapmanın giderlerini devlet karşıladığı halde, köy okulunu kurmak ve giderlerini karşılamak köylüye yüklenmişti. Küçük köyler bu yükü kaldıramıyordu. Devlet de 1945 yılına kadar bütçesi el vermediği, için bu köylere okul yaptıramamıştır"[73].

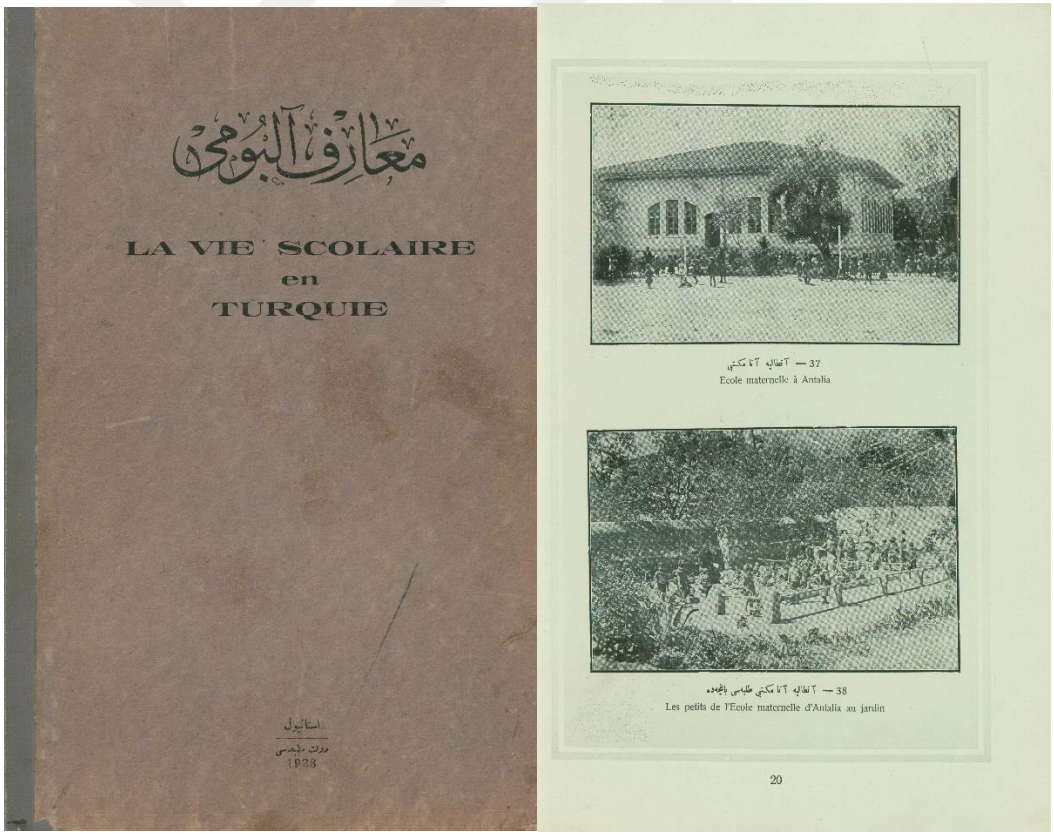
19 Haziran 1942'de çıkartılan 4274 sayılı Köy Okulları ve Enstitüleri Teşkilât Yasası ve her bir köy halkının desteği ile 5500 köy okulu inşa edilip eğitim hayatına geçirilmiştir[74]. Eğitmenlerin kontrolünde okuma-yazma öğrenen çocuklar, civardaki kasaba ya da şehirde bulunan ilkokullara giderek ilköğrenimlerini tamamlarlar veya yatılı köy okullarında 4. ve 5. sınıfları okurlardı. 1940 yılında, bu tür okullarda 5.200 eğitmenin görev aldığı belirtilir[75].

Kate V. Wofford'un bu dönemde çıkardığı rapora göre; 1945 yılında yapılan nüfus sayımında ülkede 34061 köy kayıtlara geçmiştir. Sayılan nüfusun %80'i ise köylerde yaşamaktadır. Yine raporda yıllara göre okulu olan ve olmayan köylerin sayıları şu şekilde verilmiştir[76].

[69]Aslan,2014:58.
[70]Başgöz,2010:12.
[71]Tonguç'tanakt.Özbek, 2013:273.
[72] Erdem, 2008: 192.
[73]Başgöz, 2010:11.
[74]Sakaoğlu, 1992: 95.
[75]Sakaoğlu,2003:216.
[76]Wofford, 1952:18-19.

Tablo 2. Wofford Raporu

1923-1951 KÖY OKULU SAYILARI
1930- 43
1940- (Daha Önce İnşa Edilen Okul Sayıları ile Birlikte) 2.839
1950- (Daha Önce İnşa Edilen Okul Sayıları ile Birlikte) 7.390
1951 – (Bir yılda) 570
1940 ve 1950 yıllarında okul olmayan köy sayıları
1940- 26.009
1950- 18. 565

Fotoğraf 1.1. Maarif Albümü, La Vie Scolarie en Turquie[77]

[77]https://archives.saltresearch.org/handle/123456789/122986

1.3. Elmalı'da Eğitim

Elmalı ilçesi, antik dönemlerden 12. yüzyıla kadar piskoposluk merkezi olarak gösterilmektedir[78]. Kentin batısında ve günümüze kadar kullanılmaya devam eden Manastır Bağları gibi yer isimleri bulunmaktadır. Bu durum bölgede özellikle dini eğitim veren kurumların olduğuna dair bir işarettir. 12. yüzyılda Türklerin hâkimiyeti altına giren bölgede, Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşması amacıyla tekkeler ve dergâhlar kurulmuştur.

"Geleneksel eğitimin önemli yapıları olarak kentte Sinan Ümmi, Babazade, Hatipzade, Şeyhefendi ve Haydar Baba medreseleri ve bunların bünyesinde yer alan kütüphanelerin varlığından söz edilebilir. Bunların günümüzde özgün hali korunamadığı için mimari kuruluşları hakkında da bilgiler yetersizdir"[79].

Osmanlı Döneminde Elmalı'nın eğitim uygulamaları tekke, zaviye, medrese ve mekteplerde gerçekleşmiştir. İlk mektep kayıtlarına tahrir ve evkaf defterlerinden ulaşılabilmektedir[80].

1567 tarihli evkaf defterinde "Mektebhane-i Hacı Hasan" adı geçmektedir. Tahtamescid Mahallesinde bulunan bu yapı günümüze gelememiştir. 1567 tarihli evkaf defterinde (Mektebhane-i Mehmed b. Abdullah Kethüda-i Rüstem Paşa) isimli mektep mütevellesi Abdullah oğlu Hızır olarak geçmektedir. Bir başka sıbyan mektebi ise 18. ve 19. yüzyıllarda eğitim verildiği bilenen Karyağdı Mahallesinde Sarı Çavuş'un yaptırdığı yapıdır. Mektebe, muallim ve yapı tamiri için, mahalleye ait bir değirmenin 24 hissesinin 4 hissesi vakfedilmiştir. 1853-1856 yılları arasında mektebin mütevellisi Mustafa Efendi'nin ismi geçmektedir. Kabmescid Mahallesinde, Hacı Halil Paşa Mektebi yer alır. 1874 yılında Elmalı merkezde mektep sayısı 8 olarak geçmektedir. Öğrenci sayısı kız ve erkek olarak toplam 837'dir[81].

1869 yılında çıkan Maarif-i UmumiyeNizamnamesi ile her köy ve mahallede sıbyan mektebi, 500 haneli kasabalarda rüştiye, 1.000 haneli yerlerde idadi, vilayetlerde sultani açılması istenmiştir. Elmalı kentinde 1885-1886 yıllarında sıbyan ve iptidai mektepleri de açılmaya başlanmıştır. 1887 yılında ise mektep sayısı ikiye çıkmıştır. Bu mektep Elmalı hanedanından Hatipzade Hacı Süleyman Efendi'nin kendi arsası üzerine yaptırmış olduğu fevkani mekteptir. Bu iki ibtidai mektep, daha sonra Birinci İbtidai Mektebi ve İkinci İbtidai Mektebi olarak anılmaya başlanmıştır. 1890'lı yıllarda maddi sıkıntılardan dolayı kapatılmak istenen okul, Maarif Komisyonu başkanının çabası ile durdurulmuştur[82].

---

[78] Tüner, 2002: 74.
[79]Duymaz, 2008:212.
[80]Aydın, 2019:101.
[81]Durgun,2018:164-168.
[82] Durgun,2018:167.

1870 yılında Elmalı kentine Rüştiye Mektebi açılmıştır. Yerel yönetim tarafından mahalli ulemadan olan Hacı Halil Efendi muallim-i saniliği görevini üstlenmiştir[83]. Bevvab olarak Hafız Abdullah Efendi atanmıştır. Mektep açıldığında 25 öğrencisi bulunuyordu. Öğrencilerin ihtiyacı olan kitaplar Maarif Nezareti kütüphanesinden temin ediliyordu. 1874 yılına gelindiğinde öğrenci sayısı 30 iken öğrenci sayısı zamanla azalmaya başlamış ve okul kapanma aşamasına gelmiştir. Nedeni ise askerlikten muafiyet imkânı veren medreselerin tercih edilmesidir. Maarif Nezareti Nizamnamesine göre rüştiye mektebine 11-12 yaşlarında alınması gereken öğrencilerin 4 yıllık tahsil süresinin ardından 15-16 yaşlarında mezun olabileceği, böylece erkeklerin askere alınmadan önce medreseye gidecek vakitlerinin olacağı ifade edilmiş ve bu kurala uyulması istenmiştir[84].

Elmalı'da 1885 yılında ilk defa Maarif Komisyonu kurulduğu görülmektedir. Bu komisyon toplam kaza naibi ve kaymakam denetiminde yedi kişiden oluşmaktadır. Bu kişiler eğitimin işleyişi, düzeni ve yaşanan sorunları çözmeye yönelik çalışmalar yapmışlardır. Mektep ve medrese dışında cami, tekke, loncalar ve kıraathaneler de eğitim kurumları olarak işlevini sürdürmüşlerdir. Köyler, mahalleler ve nahiyelerde bulunan eğitim kurumlarının çokluğuna bakarak, bölgenin önemli bir eğitim yuvası olduğu anlaşılmaktadır[85]. Osmanlı yenileşme döneminde, askeri alanda eğitim veren okullar açmaya başlamıştır. Tanzimat'ın ilanı ile eğitimde idadiyeler, azınlık okulları, sultaniyeler ve mesleki teknik eğitim veren okullar açılmıştır[86].

Bölgede azınlık okulları iptidai seviyesindeki okullarla sınırlı tutulmuştur. Elmalı'da 1880 yılında iptidai mektepleri açılmaya başlanmıştır. 1886 yılında açılmış bir Ermeni ibtidai mektebi bulunmaktadır. 1890 yılında bunu 3 sınıflık Rum ibtidai mektebi takip etmiştir. 1899 yılına gelindiğinde bölgede gayrimüslim halka ait 130 öğrenci mevcudu ile 3 ibtidai mektebi bulunmaktadır[87]. 1906 yılında bölgede, 41 mektep mevcuttur. Bunların 2 tanesi erkeklere, 1 tanesi kızlara olacak şekilde toplam 3 ibtidai mektep bulunmaktadır[88].

Eğitim ve öğretimin önemli merkezlerinden biri olan Elmalı'da bir halk kütüphanesi bulunmaktadır. Bu kütüphanenin tarihi Babazade, Hatipzade, Şeyhefendi ve Haydarbaba medreselerine ait kütüphanelere dayanır. 1926 yılında medreselerin kapatılmasıyla birlikte, bu medreselere ait kütüphanelerde bulunan eserlerin birçoğu birleştirilmiştir. Halkın bağışladığı kitaplarla birlikte zenginleşen kütüphane, 1936 yılında yeni yapılan halkevi binasına taşınmış

[83] Durgun,2018:171.
[84]Durgun,2018:172.
[85]Durgun,2018:155.
[86]Akyüz, 2018:157-183.
[87]Durgun,2018.175.
[88]Durgun,2018: 169.

ve sonrasında 1953 yılında belediye hizmet binasına aktarılmıştır. Kütüphane, 1970 yılında Ömer Paşa Medresesinin kütüphanesine taşınarak büyük bir kütüphane oluşturulmuştur. 1972 yılında kütüphaneye çocuk kütüphanesi bölümü eklenmiştir[89].

Günümüzde Elmalı ilçe halk kütüphanesi 2013 yılından itibaren Karyağdı Mahallesinde bulunan Muhammet Hamdi Yazır Kültür Merkezi binasına taşınmıştır.

Cumhuriyetin ilanının ardından "Tevhidi Tedrisat Kanunu" ile tüm eğitim kurumları birleştirilmiş ve Maarif Vekâleti bünyesinde yeni okullar açılmıştır[90]. Elmalı ilçe merkezinde Ömer Paşa, Savaştepe ve Hıdırlık İlkokulları eğitime başlamıştır. Ömer Paşa İlkokulu önce Ravza-i Terakki binasında faaliyet göstermiş, ardından 1954 yılında, Rum Kilisesi'nin yerine yapılan okula taşınmıştır. Günümüzde okul Ömer Paşa Ortaokulu olarak kullanılmaktadır. Savaştepe İlkokulu emval-i metruke adı verilen ve mübadele ile göç eden gayri-müslim tebaadan kalan bir binada ilk önce kız mektebi olarak kullanılmış, sonrasında ilkokul olarak kullanılmıştır. 1965 yılında bu okulun adı Atatürk İlkokulu olarak değiştirilmiştir. Hıdırlık İlkokulu 1974 yılına kadar kendi ismi ile devam etmiş, Kıbrıs Barış harekâtından sonra da Girne İlkokulu adını almıştır[91].

Cumhuriyet Döneminde 1927 yılında Elmalı kent nüfusu 16.212 olarak kayıtlarda yer almaktadır[92]. Okuma ve yazma bilen kişi sayısı nüfusun %8,75'ini (1.419) oluşturur[93]. 1935 yılındaki nüfus sayımında Elmalı'nın, köy ve nahiyeler dâhil toplam nüfusu 20.481'dir. Şehirde okuma ve yazma bilen erkek sayısı 1.490'dır. Köy ve nahiyelerde kadın ve erkek okuma ve yazma bilen sayısı 2,1792'dur. Toplamda okuma ve yazma bilen sayısı 15.929 dur[94].

1936-1937 yılından itibaren yürürlüğe giren ilkokul programının Antalya'da uygulanmasında bazı sorunlarla karşılaşılmıştır. Jimnastik dersi için maddi imkânsızlıklardan dolayı kıyafet temin edilemediği, köy okullarında ise uygulamanın maddi imansızlıktan dolayı merkez okullardaki gibi olmadığı ifade edilmektedir. Türkçe, Hayat Bilgisi, Hesap ve Geometri derslerinde sorun yaşanmadığı belirtilmiştir. İlköğretim müfettişi Hilmi Tuncer, Türk Akdeniz Dergisi'nde Antalya'daki ilköğretim programının yeterli olduğunu, derslerin işleniş ve müfredat olarak ihtiyaçlara göre düzenlenmiş olduğunu, eksikliklerin ise maddi imkânsızlıklardan kaynaklandığını ve genel olarak programın başarıyla uygulandığını ifade etmiştir[95].

---

[89]Ekiz, 2001: 78-81
[90]T.C Resmî Gazete, 1924.
[91]Ekiz, 2001:75-77.
[92]Dinç, 2007:357.
[93] Dinç, 2007:81.
[94]Başbakanlık İstatistik Genel Direktörlüğü, 1935: 11-68.
[95]Gülcü,2018:13.

Antalya'ya özgü bir eğitim-öğretim yöntemi olarak "ders dışında sual saatleri" adında eğitim uygulaması başlatılmıştır. "Ders dışında sual saatleri" adındaki eğitim-öğretim yönteminin 1936-1939 yılları arasında Millî Eğitim müdürü olan Kemal Kaya'nın önerisi ile düzenlendiği düşünülmektedir. "Dersliklerde masa kullanılması" ve "derslik duvarlarının kara tahta olarak kullanılması" gibi farklı eğitim-öğretim yöntemlerinin uygulanmasında yine Kemal Kaya'nın etkisi olduğu tahmin edilmektedir[96].

1936-1937 yılından itibaren yürürlüğe giren ilkokul programının eğitimle ilgili kısmında merkez ve köylerde okuma odaları kurulması, kitap, dergi, gazetelerin belirli saatlerde okutulması, bunlar yoksa temin edilmesi hakkında bilgiler yer almaktadır[97]. Aynı program çerçevesinde dersliklerde kullanılan rahlelerin yerine masa ve sandalye kullanılmaya başlanması önerilmiştir.

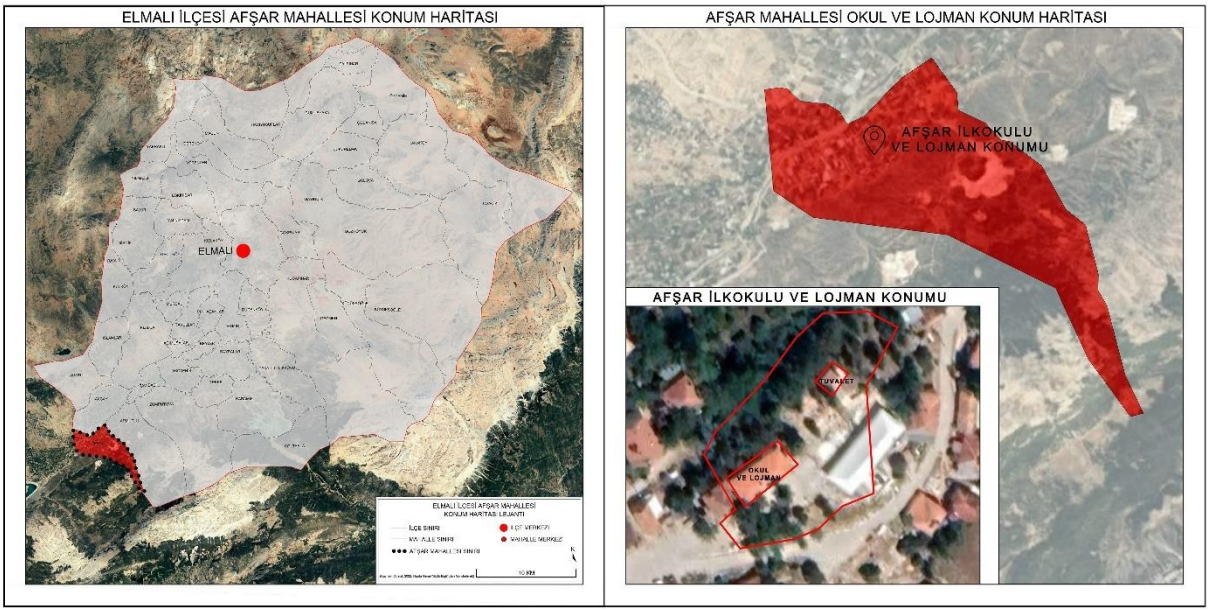
Cumhuriyetin ilk on yılında Elmalı köylerinde yaptırılan okul binalarının sayısı 40'tır. 1934 yılından itibaren Köy Kanunundan yararlanılarak yedi geniş odalı ve büyük salonlu 300 öğrenci alabilecek 16 mıntıkadan oluşan okul yaptırılmıştır. Elmalı ilçesinde Yuva ve Eskihisar köylerinde bu binalardan inşa edilmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında binaların hemen hepsi birer odalı, basık tavanlı, küçük ve az pencereli loş derme-çatma birer barakadan oluşuyordu. Zamanla bu okulların bulunduğu araziye, geniş pencereli sağlık koşullarına uygun tasarlanan okullar inşa edilmiştir[98].

[96]Deniz,2009: 48.
[97]Türkakdeniz Dergisi, 1938: 7.
[98]Türkakdeniz,1938:93.

İKİNCİ BÖLÜM

KATALOG

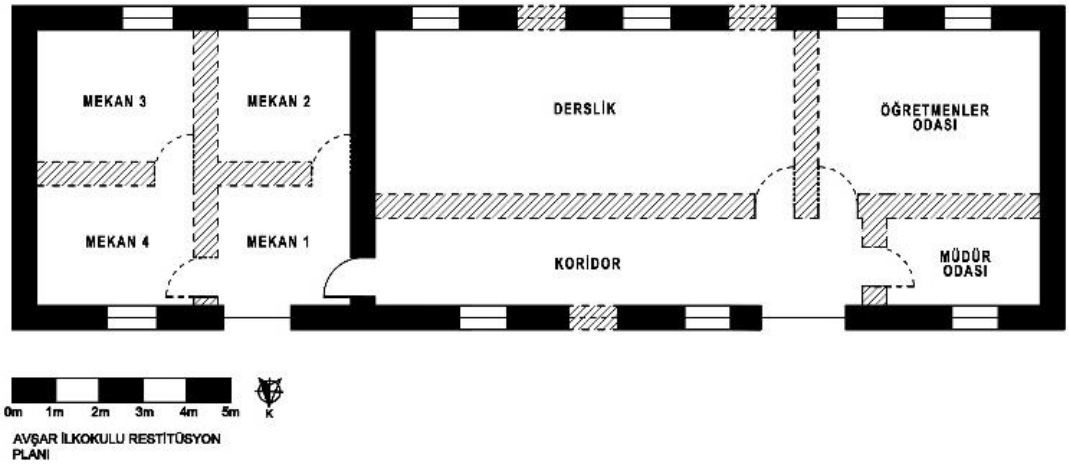
2.1. Afşar Köyü İlkokulu

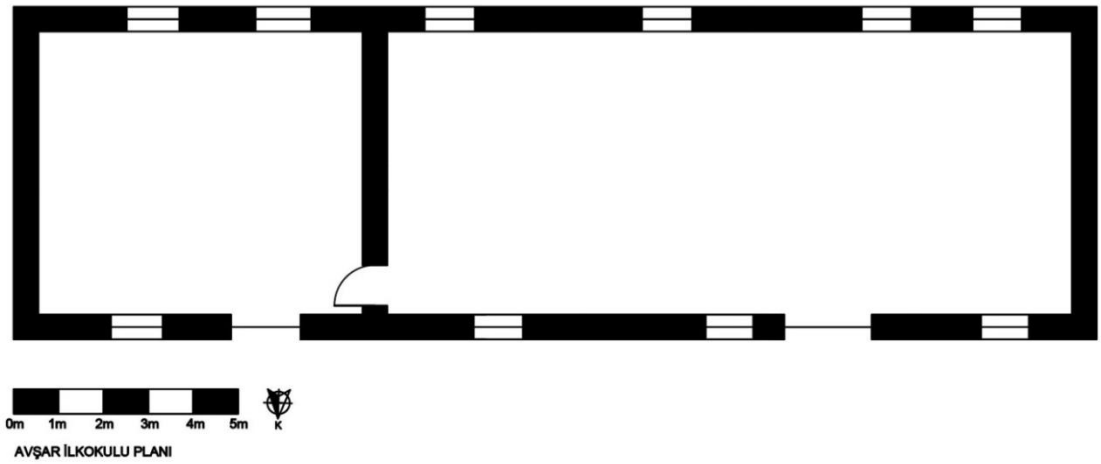
Harita 2.1. Afşar Köyü İlkokulunun Konumu (Hazırlayan: Yağmur Kaptanlar)

Afşar köyü Elmalı ilçesine 36 km. uzaklıktadır. Okul, köyün güneydoğu (36°34'01.3"N 29°45'04.6"E) yönünde konumlandırılmıştır. Eğitim-öğretim hayatına 1943 yılında başlamıştır[99]. Okul, düz bir arazi üzerinde doğu-batı doğrultuda dikdörtgen planlı ve muallim lojmanı ile bitişik tasarlanmıştır. Günümüzde kuzey cephede dört, güney cephede altı pencere yer almaktadır (Çizim 2.2).

[99]Mili Eğitim Bakanlığı,1966.

Çizim 2.1. Afşar Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Yağmur Kaptanlar)

Çizim 2.2. Afşar Köyü İlkokulu Planı (Yağmur Kaptanlar)

Günümüzde okul ve muallim lojmanı birçok onarım görmesinden dolayı özgün tasarımını kaybetmiştir. Okulun ve muallim lojmanın ana girişi kuzey cepheden sağlanmaktadır (Fotoğraf 2.1,2). Günümüzde sınıfların olduğu tahmin edilen bölümlerin duvarları kaldırılmış ve tek mekâna dönüştürülmüştür (Fotoğraf 2.3). Antalya Milli Eğitim Müdürlüğü arşiv belgeleri incelenmiş okulun derslik sayısı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda yapılan restitüsyon planı ile derslik, müdür odası ve koridorun bulunduğu mekânların yer aldığı düşünülmektedir. (Çizim 2.1. Restitüsyon planı). Dersliğin güneyduvarına konumlandırılmış günümüzde ise kapatılmış iki penceresi bulunmaktaydı (Fotoğraf 2.5). Ayrıca koridorun kuzey duvarında kapatılmış bir pencere bulunmaktadır. Yapının batıcephesine bitişik muallim lojmanı yer almaktadır (Fotoğraf 2.4). Lojmanın da tıpkı okul gibi mekân bölüntüsünü sağlayan duvarlar

kaldırılmıştır[100]. Kuzey cephede iki ana giriş yer almaktadır (Fotoğraf 2.6,7). Yapılan restitüsyon planına göre, lojman dört mekâna sahiptir. Bunların oda, mutfak, banyo-lavabo olduğu düşünülmektedir. Gerçekleşen onarımlardan dolayı tümüyle özgünlüğü yok olmuştur.

Fotoğraf 2.1. Afşar Köyü İlkokulu Kuzey Giriş Kapısı (Elmalı Beldiyesi'nden)

[100] Mekân bölüntüleri köy muhtarı ve sakinlerinden alınan bilgiler doğrultusunda ele alınmıştır.

Fotoğraf 2.2. Afşar Köyü İlkokulu Kuzey Giriş Kapısı (Elmalı Beldiyesi'nden)

Fotoğraf 2.3. Afşar Köyü İlkokulu Dersliklerin Olduğu Düşünülen İç Mekân

Fotoğraf 2.4. Afşar Köyü İlokulu Muallim Lojmanı Genel Görünüş

Fotoğraf 2.5. Afşar Köyü İlkokulu Güney Cepheden Genel Görünüş

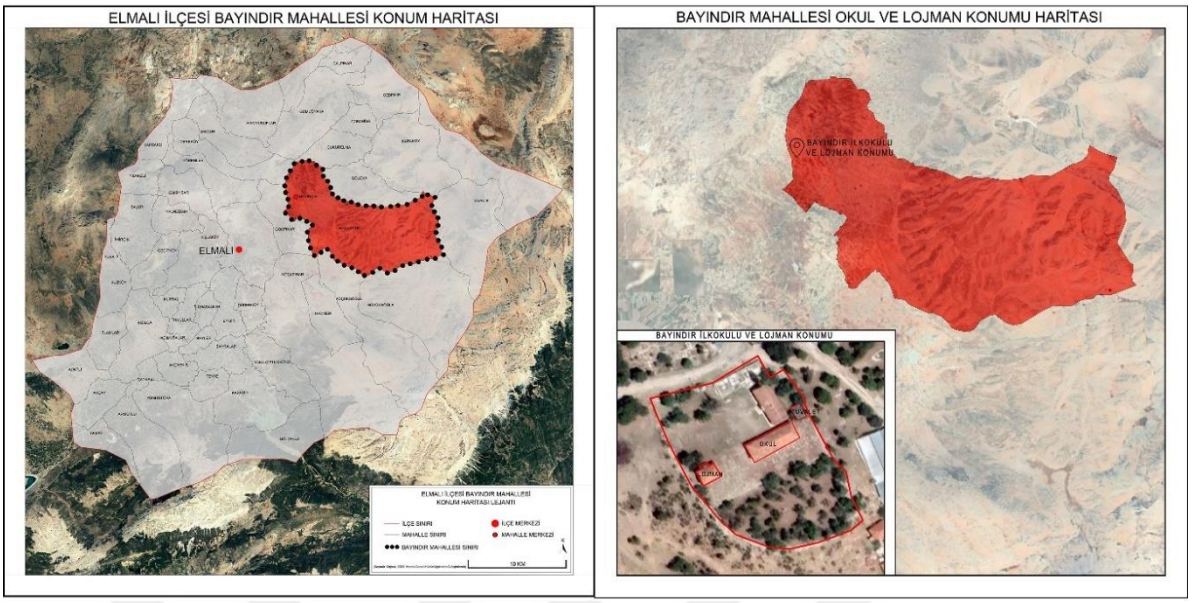

Fotoğraf 2.6. Afşar Köyü İlkokulu Kuzey Cepheden Genel Görünüş

Fotoğraf 2.7. Afşar Köyü İlkokulu Kuzey Cephe Ana Girişler

2.2. Bayındır Köyü İlkokulu

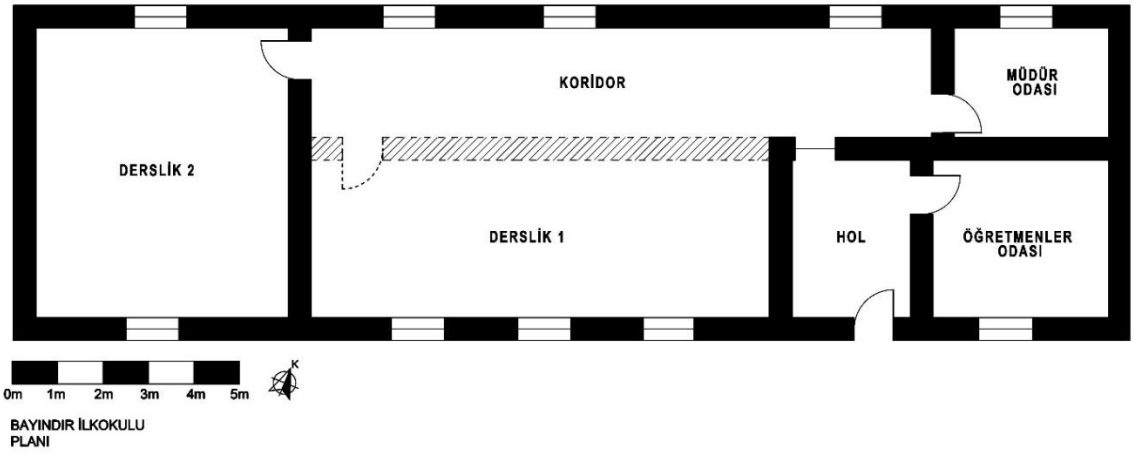

Harita 2.2. Bayındır Köyü İlkokulunun Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar)

Bayındır köyü, Elmalı ilçesine 6 km. uzaklıktadır.1948 yılında eğitim-öğretim hayatına başlamıştır[101]. Bayındır İlkokulu köyün kuzeyine (36°46'54.6"N 29°57'26.7"E) inşa edilmiş okul, doğu-batı doğrultuda dikdörtgen bir plâna sahiptir. Okul arazisinde muallim lojmanı ve 1970 yılında inşa edilmiş bir başka okul yer almaktadır (Fotoğraf 2.8,9). Yapı zemin kat üzerine kabayonu taş ve kerpiç malzeme ile inşa edilmiştir. Yapının kapı, pencere, zemin ve tavanlarda ahşap malzeme kullanılmıştır. Ahşap olan üst örtü kiremitli kırma çatıyla kapatılmıştır. Yapının kuzey cephesinde beş penceresi ve koridora açılan kapısı yer almaktadır. Ancak bu kapı günümüzde kapatılmıştır. Batı cephede bulunan pencere günümüzde kapatılmıştır (Fotoğraf 2.10,11,18). Yapının girişi güneydoğu cepheden sağlanmaktadır. Ana giriş kapısına beş basamaklı merdivenle çıkılmaktadır. Ana giriş kapısı doğrudan hole geçişi sağlamaktadır (Fotoğraf 2.12). Holün yanında öğretmenler odası yer almaktadır. Holün karşında bulunan koridorun doğusunda, kare formlu tek pencere ile aydınlatılan müdür odası bulunmaktadır. Yapının özgün tasarımında bu koridora müdahale edilmiştir. Koridorun kuzey duvarında günümüzde kapatılmış iki pencere ve kapısı yer almaktadır (Çizim 2.3). Sadece kuzeydoğu yönde konumlandırılmış olan pencere açık bırakılmıştır (Fotoğraf 2.14). Yapının batısında derslik (2) yer almaktadır. Sınıfın kuzey ve batı yönlerde konumlandırılmış pencereleri günümüzde kapatılmıştır (Fotoğraf 2.15). Sadece güney yönde bulunan pencere açık bırakılmıştır. Yapının güneyinde dikdörtgen formlu üç pencereli derslik (1) yer almaktadır.

[101]Mili Eğitim Bakanlığı,1966.

Günümüzde bu sınıfın kuzey duvarı yıkılarak, kuzeyde bulunan koridorla birleştirilmiştir. Zeminde gözlemlenen özgün tasarıma ait izlerde, sınıfın kuzey yönde koridora açılan bir kapısı olduğu anlaşılmaktadır (Fotoğraf 2.15,16,17). Yapı yakın bir tarihte düğün salonuna dönüştürülmüş, seçim zamanlarında toplanma alanı olarak kullanılmıştır. Bu nedenle batı cephesinde bulunan sınıfın kapısına "Halk Odası" yazılmıştır.

Çizim 2.3. Bayındır İlkokulu Planı (Yağmur Kaptanlar)

Fotoğraf 2.8. Bayındır Köyü İlkokulu ve Muallim Lojmanı Genel Görünüş

Fotoğraf 2.9.Bayındır Köyü İlkokulu ve Muallim Lojmanı Genel Görünüş

Fotoğraf 2.10. Bayındır Köyü İlkokulu Kuzey Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.11. Bayındır Köyü İlkokulu Güneydoğu Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.12. Bayındır Köyü İlkokulu Güneybatı Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.13. Bayındır Köyü İlkokulu Kuzey Koridordan Genel Görünüş

Fotoğraf 2.14. Bayındır Köyü İlkokulu Güney Koridordan Genel Görünüş

Fotoğraf 2.15.. Bayındır Köyü İlkokulu Kuzeyde Bulunan Koridor ve Doğudaki Mekân Genel Görünüş

Fotoğraf 2.16. Bayındır Köyü İlkokulu Güney Cephe Derslik Genel Görünüş

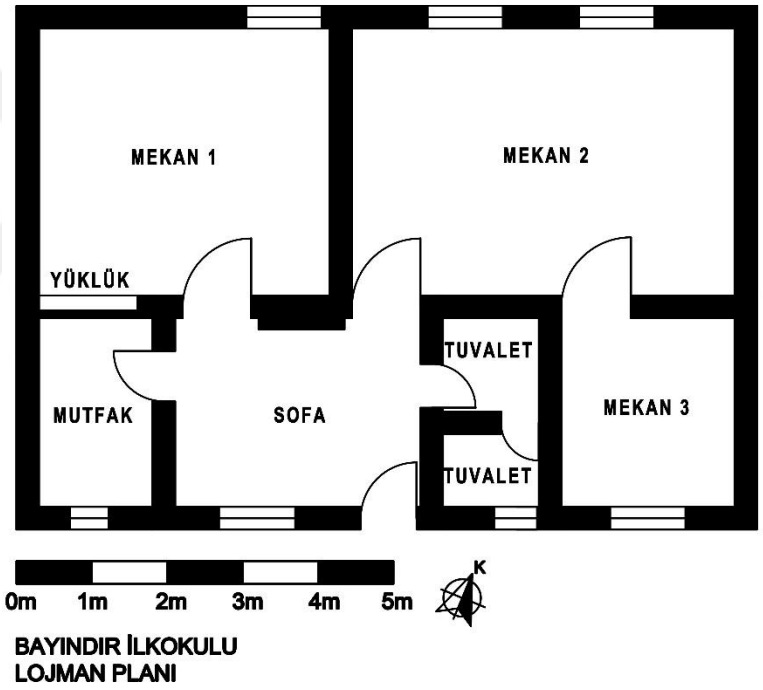
Fotoğraf 2.17. Bayındır Köyü İlkokulu Güney Cephe Derslik Genel Görünüş

Fotoğraf 2.18. Bayındır Köyü İlkokulu Batı Cephe Derslik Genel Görünüş

Muallim lojmanı bodrum kat üzerine inşa edilmiştir. Lojmanda, üç oda, mutfak, banyo ve tuvalet yer almaktadır (Çizim 2.4). Lojmanın, kuzeyinde üç güneyinde dört pencere bulunmaktadır (Fotoğraf 2.19,20) ve Çizim 2.4). Doğu ve batı cepheler sağır bırakılmıştır. Bodrum katında kabayonu taş, üst katta kerpiç malzeme kullanılmıştır. Duvarların yüzeyi çamurla sıvanmıştır. Ahşap olan üst örtü kiremitli kırma çatıyla kapatılmıştır. Pencere, kapı,

tavan ve zeminde tümüyle ahşap kullanılmıştır. Bazı odaların kapıları sökülmüştür. Lojmanın ana girişi güney cepheden sağlanmaktadır. Ana kapıdan tüm odalara geçişi sağlayan bir sofa bulunur. Sofanın güneyinde bir pencere yer alır. Pencerenin sadece ahşap söveleri kalmıştır. Pencerenin hemen altında tezgâh bulunmaktadır. Tezgâhın hemen karşısında ise ocak yer alır (Fotoğraf 2.21). Sofanın her iki tarafında mutfak ve tuvalet yer almaktadır. Sofanın karşında küçük ölçekli bir oda yer alır. Kapının hemen yanında bir yüklük yer almaktadır (Fotoğraf 2.22). Hemen onun yanında bir oda yer almaktadır. Oda iki pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.23). Odanın güney duvarına konumlandırılan bir kapı ile diğer odaya geçiş sağlanmaktadır (Fotoğraf 2.24). Bu küçük formdaki odanın güney duvarına konumlandırılmış bir pencere bulunur. Günümüzde her iki yapıda atıl durumda ve bakımsızdır. Lojmanın yıkılma tehlikesi söz konusudur.

Çizim 2.4. Bayındır İlkokulu Muallim Lojmanı Planı (Yağmur Kaptanlar)

Fotoğraf 2.19. Bayındır Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Genel Görünüş

Fotoğraf 2.20. Bayındır Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Ana Giriş Genel Görünüş

Fotoğraf 2.21. Bayındır Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Sofa Genel Görünüş

Fotoğraf 2.22. Bayındır Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Mekân ve Yüklük Genel Görünüş

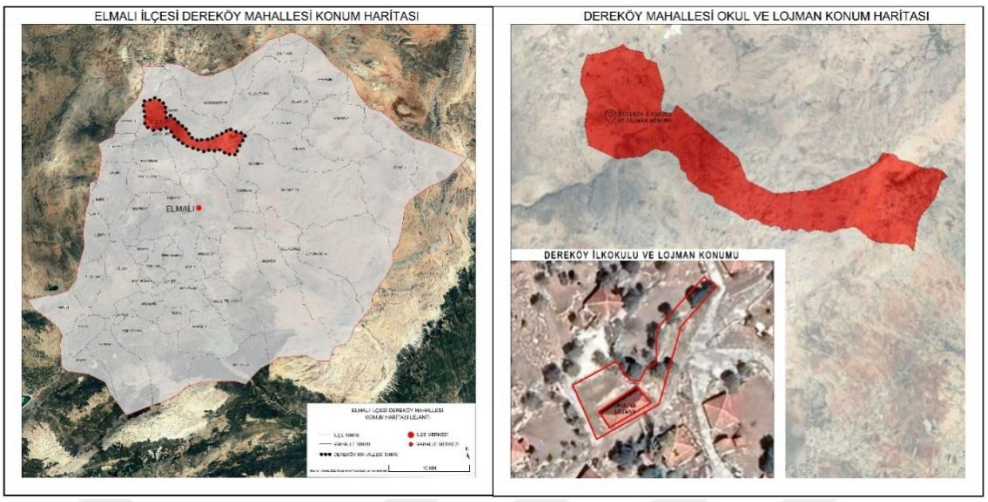

Fotoğraf 2.23. Bayındır Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Mekân Genel Görünüş

Fotoğraf 2.24. Bayındır Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Mekânlar Arası Genel Görünüş

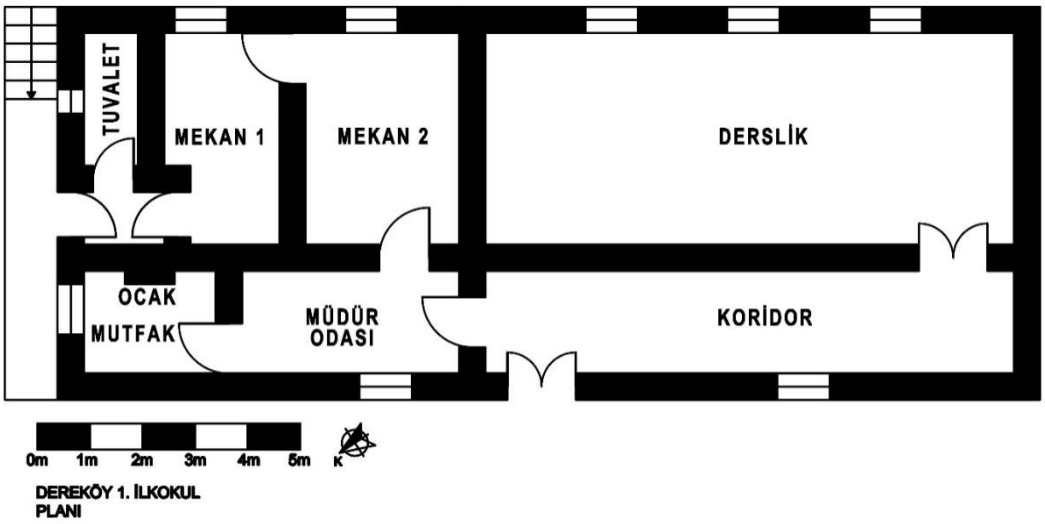
2.3. Dereköy Birinci ilkokul

Harita 2.3. Dereköy Birinci Okulun Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar)

Dereköy, Elmalı ilçesine 22 km uzaklıktadır. Okul, köyün kuzeybatı (36°49'43.5"N 29°51'0.5.12"E) yönünde konumlandırılmıştır. Dereköy ilkokulu 1947'de eğitim-öğretim hayatına başlamıştır[102]. Yüksek bir tepede geniş eğimli arazi üzerine inşa edilmiş okul, doğu-batı doğrultuda dikdörtgen bir plâna sahiptir. Kuzey cephede iki ve güney cephede beş pencere yer almaktadır (Çizim 2.5) ve (Fotoğraf 2.25). Batı cephede muallim lojmanının ana girişi yer almaktadır (Fotoğraf 2.26) (Çizim 2.5). Ana girişin olduğu bu cephede iki pencere yer almaktadır (Fotoğraf 2.26) (Çizim 2.5). Yapı zemin kat üzerine tek katlı, kabayonu taş ile inşa edilmiştir. Yapının kapı, pencere ve tavanlarda ahşap malzeme kullanılmıştır. Ahşap olan üst örtü kiremitli kırma çatıyla kapatılmıştır. Okula giriş kuzey cepheden sağlanmaktadır (Fotoğraf 2.26).

[102]Mili Eğitim Bakanlığı,1966.

Çizim 2.5. Dereköy Birinci İlkokul Planı (Yağmur Kaptanlar)

Okul ve lojman bitişik tasarlanmıştır. Ana giriş doğrudan koridora ve lojmana geçişi sağlamaktadır. Koridorun batısında lojman yer almaktadır (Fotoğraf 2.25). Koridor tek pencere ile aydınlatılmaktadır. Yapının güneyinde bulunan derslik üç pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.27,29). Lojmanın batı ve kuzey cephelerinden iki girişi bulunmaktadır. Batı cepheden giriş doğrudan lojmana geçişi sağlamaktadır. Kuzey cepheden girişi ise okulun koridorundan sağlanmaktadır (Fotoğraf 2.30). Lojmanın batısında banyo-lavabo ve kuzeybatısında ocağı bulunan mutfak yer almaktadır. Güney cephesinde bitişik iki odalar yer alır. Kuzeyinde müdür odası yer alır. Mekânın kapısı doğrudan okul koridoruna geçişi sağlamaktadır (Fotoğraf 2.30,31). Kuzeyde bulunan tek pencere ile oda aydınlatılmaktadır. Tek sınıflı ve bitişik lojmanı ile okul, atıl durumda olup yıkılma tehlikesialtındadır.

Fotoğraf 2.25. Dereköy Birinci ilkokulu Batı Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.26. Dereköy Birinci İlkokulu Kuzey Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.27. Dereköy Birinci İlkokulu Güney ve Doğu Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.28. Dereköy Birinci İlkokulu Muallim Lojmanı Ana Giriş Genel Görünüş

Fotoğraf 2.29. Dereköy Birinci İlkokulu Derslik Genel Görünüş

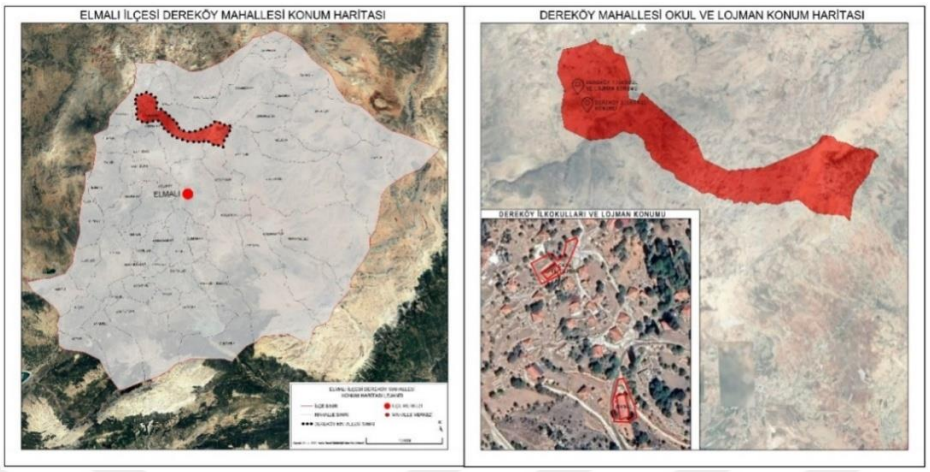

Fotoğraf 2.30. Dereköy Birinci İlkokulu lojmandan Okul Koridoruna Geçiş Genel Görünüş

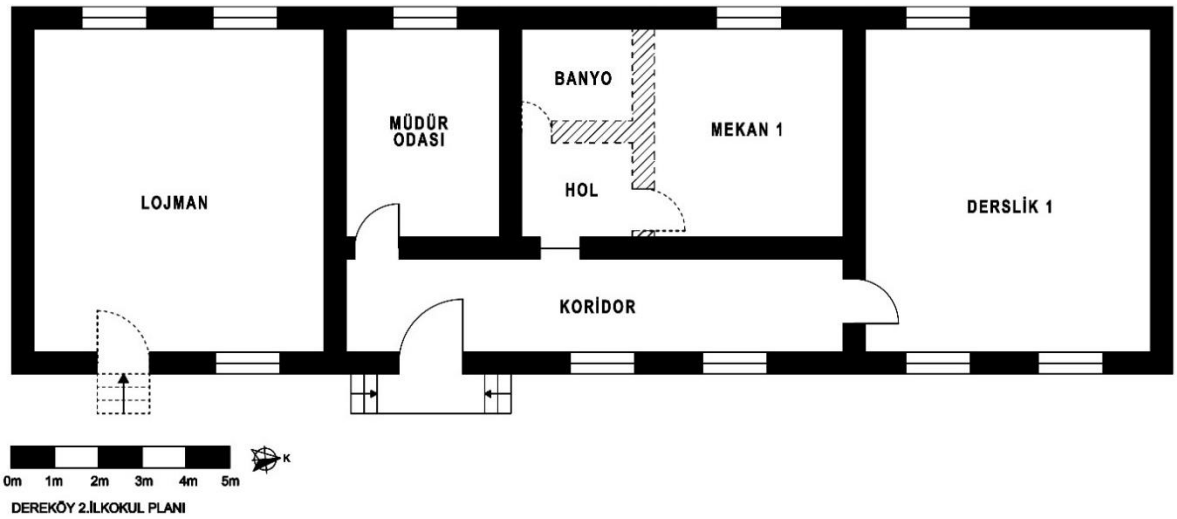
Fotoğraf 2.31. Dereköy Birinci İlkokulu Lojman Mekanlardan Geçiş Genel Görünüş

2.4. Dereköy İkinci İlkokul

Harita 2.4. Dereköy Birinci Okulun Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar)

Dereköy, Elmalı ilçesine 22 km uzaklıktadır. Dereköy de iki ilkokul bulunmaktadır. Okullardan sadece biri kayıtlarda yer almaktadır. Diğer okul ile ilgili bilgiler köy sakinleri ve muhtardan edinilmiştir. Okul, köyün güneyine (36°49'43.5"N, 29°51'05.1"E) konumlandırılmıştır. Yapının sadece kuzey-güney cephelerinde beş pencere yer almaktadır (Çizim 2.6). Doğu ve batı cepheler sağır bırakılmıştır (Fotoğraf 2.32). Kuzey cephede iki giriş bulunmaktadır. Bunlar okul ve lojmanın ana girişleridir (Fotoğraf 2.33). Okulun ana girişi doğrudan koridora açılmaktadır (Fotoğraf 2.34). Yapının doğusunda ve batısında derslikler yer alır (Fotoğraf 2.35,36). Dersliklerin kuzey cephede iki güneyinde tek penceresi bulunmaktadır. Güney cephede bulunan mekân sonradan duvar eklenerek (taralı alan) ikiye bölünmüştür. Bölünmüş alan banyo ve hol olarak kullanılmaktadır. Ana girişin karşısında müdür odası yer almaktadır. Yapının batı ucuna bitişik muallim lojmanı olduğu tahmin edilen bölüm yer almaktadır. Koridorun batı duvarından lojmana girişi sağlayan bir kapı olduğu arazi çalışması esnasında tespit edilmiştir. Günümüzde bu kapı kapatılmıştır. Bu nedenle yapının kuzeybatı yönünde lojmanın sonradan açıldığı tahmin edilen ana girişi yer almaktadır. Lojman kuzey cephe yönünde bir ve güney cephede iki pencereye sahiptir. Lojmanın mekân bölüntülerini sağlayan duvarları kaldırılmıştır. Yapı birçok onarım ve dönüşüm geçirdiği için özgün tasarımı hakkında bilgi bulunmamaktadır. Yapıaynı işlevle günümüzde kullanılmaya devam etmektedir (Fotoğraf 2.37,38).

Çizim 2.6. Dereköy İkinci İlkokul Planı (Yağmur Kaptanlar)

Fotoğraf 2.32. Dereköy İkinci Okul Genel Görünüş

Fotoğraf 2.33. Dereköy İkinci Okul Cepheden Genel Görünüş

Fotoğraf 2.34. Dereköy İkinci Okul Koridor Genel Görünüş

Fotoğraf 2.35. Dereköy İkinci Okul Derslik Genel Görünüş

Fotoğraf 2.36. Dereköy İkinci Okul Derslik Genel Görünüş

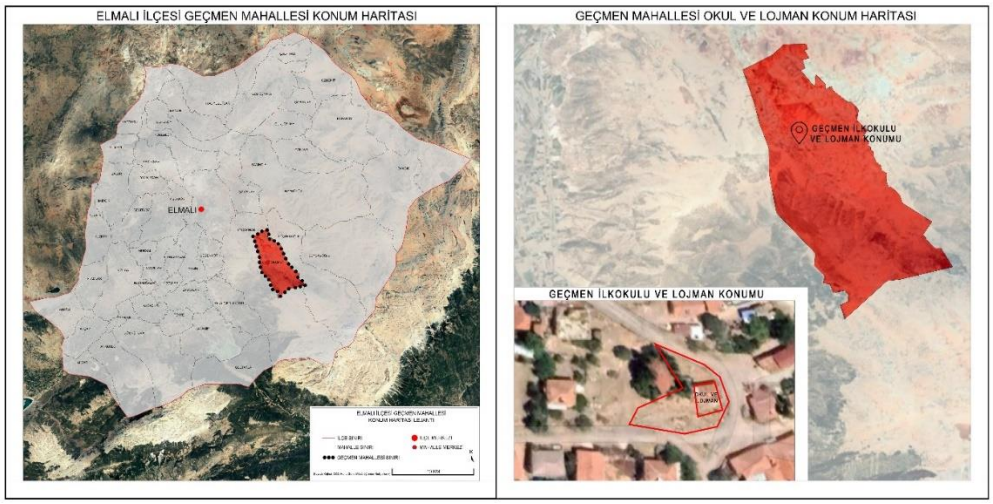

Fotoğraf 2.37. Dereköy İkinci Okul Muallim Lojmanı Genel Görünüş

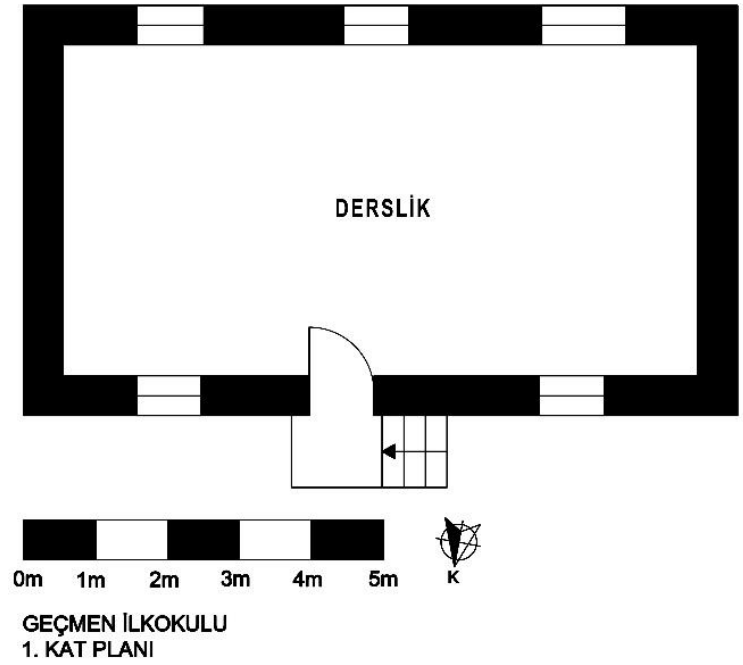
Fotoğraf 2.38. Dereköy İkinci Okul Muallim Lojmanı Genel Görünüş

2.5. Geçmen Köyü İlkokulu

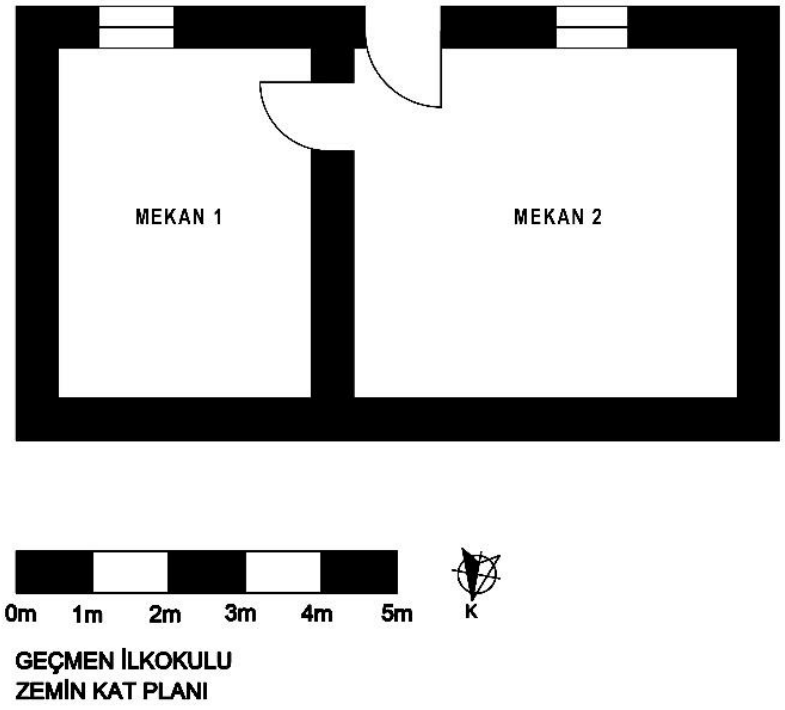

Harita 2.5. Geçmen Köyü İlkokulun Konumu (Hazırlayan: Yağmur Kaptanlar)

Geçmen köyü Elmalı ilçesine 9. km uzaklıkta yer almaktadır. Geçmen ilkokulu 1951'de eğitim-öğretim hayatına başlamıştır. Okul, köyün güneydoğu yönünde (36°41'06.6"N30°00'13.06"E) eğimli bir arazi üzerine doğu-batı doğrultuda konumlandırılmıştır. Yapı zemin kat üzerine iki katlı tasarlanmıştır (Çizim 2.7,8). Kabayonu taş malzeme ile inşa edilen okulun kapı, pencere söveleri, tavan ve zemininde ahşap malzeme tercih edilmiştir. Ahşap olan üst örtü kiremitli kırma çatı ile kapatılmıştır. Okulun 1951 tarihli kitabesi beden duvarında yer almaktadır (Fotoğraf 2.39).

Çizim 2.7. Geçmen Köyü ilkokulu Planı (Yağmur Kaptanlar)

Çizim 2.8. Geçmen Köyü İlkokulu Planı (Yağmur Kaptanlar)

Dersliğin bulunduğu üst katın güney cephesinde üç, kuzeyinde iki pencere yer almaktadır (Fotoğraf 2.44,45). Üst katta yer alan dersliğe ana giriş kuzey cepheden sağlanmaktadır

(Fotoğraf 2.40,41). Günümüzde zemin katta yer alan mekânların sadece güney cephesinde iki penceresi yer almaktadır (Çizim 2.8). Kuzey cephesinde ise iki pencerenin kapatıldığı gözlemlenmiştir[103] (Fotoğraf 2.40,42,43). Zemin katın ana girişi güney cephededir. Doğu ve batı yönde iki mekân yer alır. Dersliğin hemen altında yer alan bu mekânların ne olarak kullanıldığı hakkında bilgi sahibi değiliz. Günümüzde her iki kat samanlık olarak kullanılmaktadır. Özellikle zemin katta bulunan mekân, saman ile dolu olduğu için detaylı gözlem yapılamamıştır. Özgün tasarımı ile günümüze kadar gelebilmiş olan okul şu an atıl durumdadır.

Fotoğraf 2.39. Geçmen Köyü İlkokulu İnşa Kitabesi

[103] Arazi çalışması esnasında beden duvarı incelenmiştir.

Fotoğraf 2.40. Geçmen Köyü İlkokulu Üst Kat Güney Cephesi ve Derslik Genel Görünüş

Fotoğraf 2.41. Geçmen Köyü İlkokulu Güneydoğu Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.42. Geçmen Köyü İlkokulu Batı Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.43. Geçmen Köyü İlkokulu Kuzey Cephe Genel Görünüş

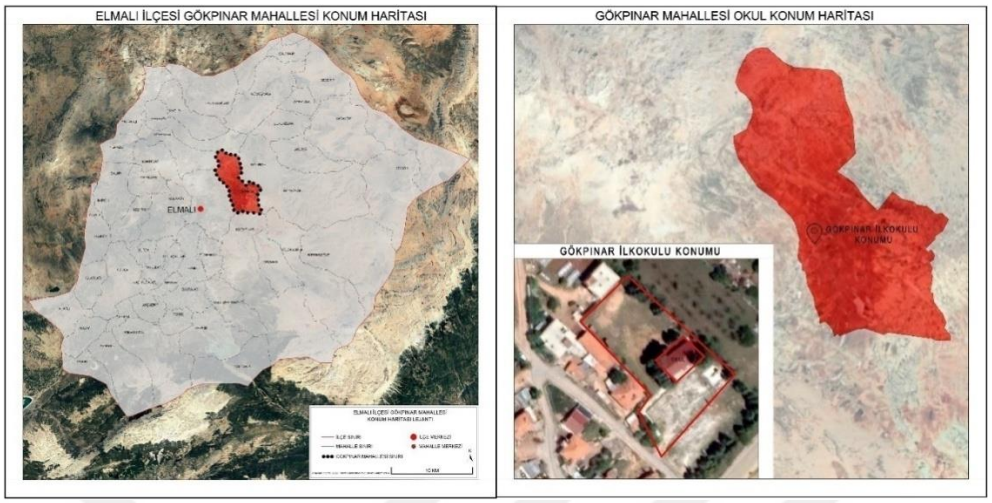

Fotoğraf 2.44. Geçmen Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş

Fotoğraf 2.45. Geçmen Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş

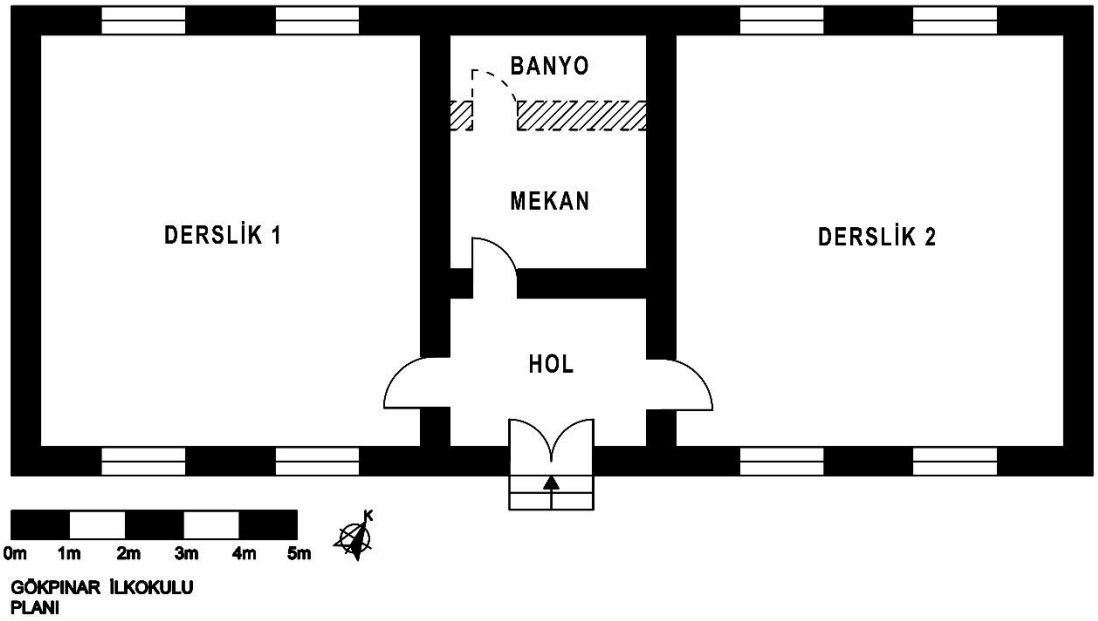
2.6. Gökpınar Köyü İlkokulu

Harita 2.6. Gökpınar Köyü İlkokul Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar)

Gökpınar köyünün, Elmalı ilçesine uzaklığı 5 km'dir. Gökpınar ilkokulu 1946'da eğitim-öğretim hayatına başlamıştır[104]. Okul, köyün kuzeydoğu (36°45'06.5"N 29°57'33.1"E) yönündezemin kat üzerine inşa edilmiştir (Çizim 2.9). Yapı, kabayonu taş malzeme ile inşa edilmiştir. Tadilat yapıldığı için özgün halini koruyamamıştır. Özgün tasarımında okulun kapı, pencere, zemin ve tavanlarında ahşap malzemekullanılmıştır. Ahşap olan üst örtü kiremitli kırma çatıyla kapatılmıştır. Yapının kuzey ve güney cephelerinde ikişer pencere yer almaktadır (Çizim 2.9) ve (Fotoğraf 2.46,47). Doğu ve batı cephelerde pencere bulunmamaktadır.

[104]Mili Eğitim Bakanlığı,1966.

Çizim 2.9. Gökpınar Köyü İlkokulu Planı (Yağmur Kaptanlar)

Okulun ana girişi güney cephededir (Fotoğraf 2.46). Ana giriş kapısından doğrudan hole geçilmektedir (Fotoğraf 2.48). Girişin kuzeyinde bir mekân ve banyo yer almaktadır. Özgün tasarımda bu bölümlerin müdür odası olarak kullanıldığı tahmin edilmektedir. Ayrıca bu mekâna ait bir pencere günümüzde kapatılmıştır. Okulun doğusunda ve batısında birer derslik yer almaktadır (Fotoğraf 2.50). Yapının kapı, pencere, zemin ve tavanları özgün değildir (Fotoğraf 2.49,51). Geniş bir arazi üzerinde inşa edilen okulun lojman ve tuvaleti yoktur. Elmalı Belediyesi tarafından yapılan tadilat ile değişikliğe uğrayan okul, önemli günlerde toplanma alanı olarak kullanılmaktadır.

Fotoğraf 2.46. Gökpınar Köyü İlkokulu Güney Cephe Genel Görünüş (Elmalı Belediyesi'nden)

Fotoğraf 2.47. Gökpınar Köyü İlkokulu Güney Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.48. Gökpınar Köyü İlkokulu Koridor Genel Görünüş

Fotoğraf 2.49. Gökpınar Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş

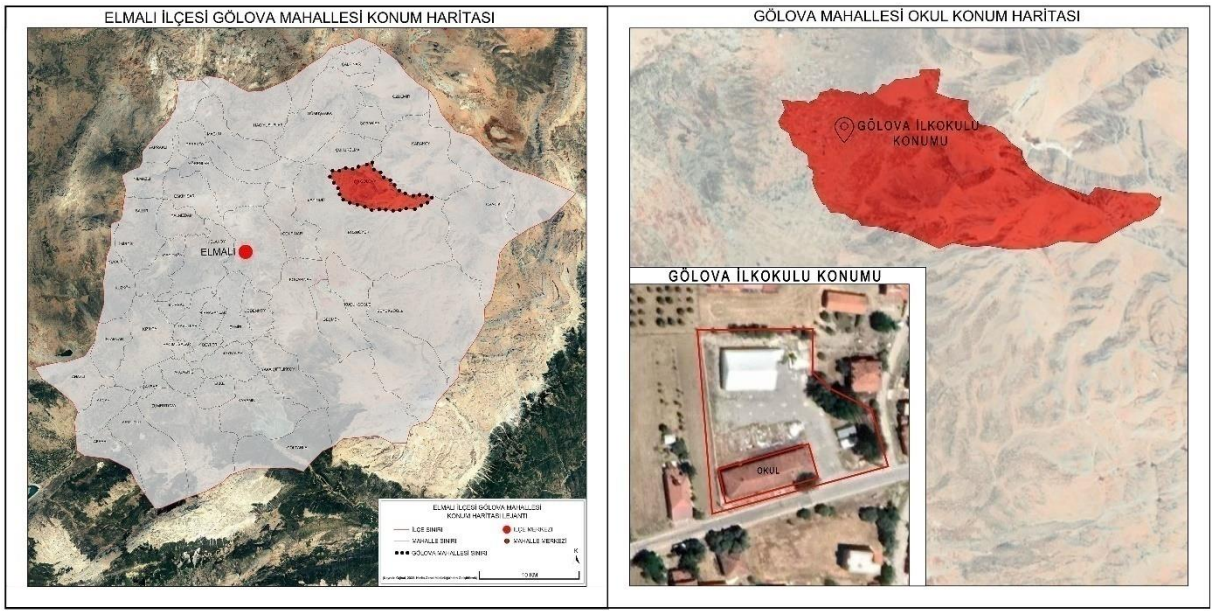

Fotoğraf 2.50. Gökpınar Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş

Fotoğraf 2.51. Gökpınar Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş

2.7. Gölova Köyü İlkokulu

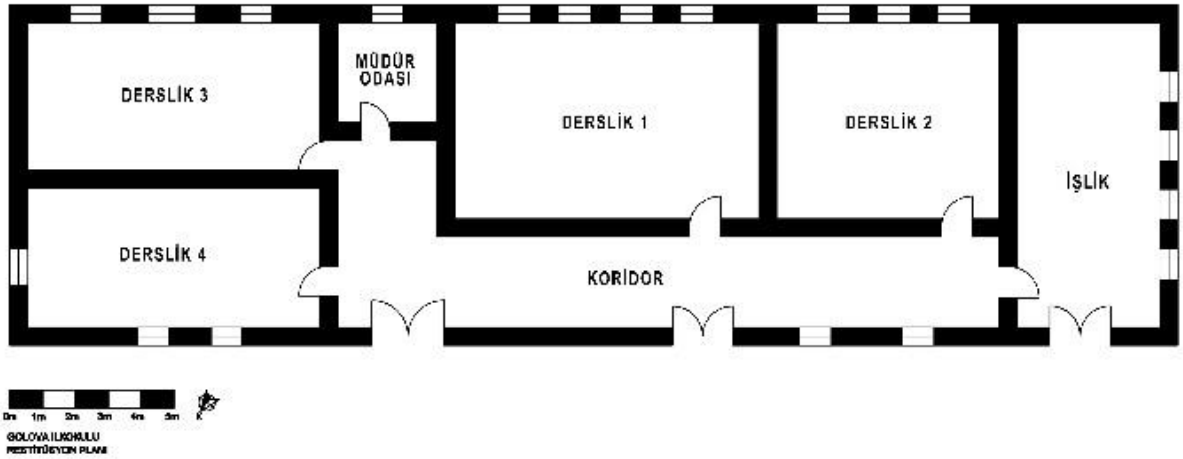

Harita 2.7. Gölova Köyü İlkokul Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar)

Gölova köyü, Elmalı ilçesine 10 km. uzaklıktadır. Eğitim-öğretim hayatına 1951 yılında başlamıştır[105]. Ancak, Antalya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne ait arşiv belgelerinde okulun eğitim-öğretime 1951 yılından önce başladığına dair öğrenci kayıtları yer almaktadır[106]. Okul köyün batısında (36°48'00.7"N 30°02'06.4"E) doğu-batı doğrultuda dikdörtgen bir plâna sahiptir (Çizim 2.10) ve (Fotoğraf 2.52). Yapıda ağırlıklı olarak ahşap ve taş malzeme kullanılmıştır. Pencere, kapı, tavan ve zemin ahşap malzeme ile yapılmıştır. Yapının üst örtüsü ahşap kırma çatı ile örtülmüştür. Doğu cephede bir, batıda dört pencere ile mekânlar aydınlatılmaktadır. Güney cephede on bir kuzeyde ise iki pencere ile aydınlatılmaktadır (Çizim 2.10 ve Fotoğraf 2. 53,54,55,). Okula ait bir muallim lojmanı bulunmamaktadır. Günümüzde yapı çeşitli onarımlara maruz kalmıştır. Okula giriş kuzey cepheden dört ayrı kapıdan sağlanmaktadır. Kuzeydoğu cephede bulunan kapı sonradan açılmıştır. Özgün tasarımında burada iki pencere yer almaktaydı (Çizim 2.11). Kuzeybatı yönde bulunan bölümün işlik olduğu tahmin edilmektedir. Mekâna giriş hem dışarıdan hem de L şeklinde olan okul koridorundan sağlanmaktadır. Koridor duvarında bölgenin haritası yer almaktadır (Fotoğraf 2.56,57). Kuzeyde kalan diğer iki kapı doğrudan koridora geçişi sağlamaktadır. Yapının batı cephesinde kuzey-güney doğrultuda uzanan işlik yer alır (Fotoğraf 2.57). İşliğe giriş koridordan ve kuzey cephede bulunan kapıdan sağlanmaktadır. Okulun güney yönünde yan yana üç derslik ve müdür odası yer alır. Yapının

[105]Mili Eğitim Bakanlığı,1966.
[106] Antalya Milli Eğitim Müdürlüğü.

güneydoğu ucunda bulunan dersliğin duvarı yıkılmıştır (Çizim 2.11). Yapının doğusunda bulunan(derslik4) bir duvar örülerek mekân ikiye bölünmüştür (Fotoğraf 2.63). Dersliğinkuzeyinde bulunan iki penceresi sökülerek iki kanatlı kapı eklenmiştir (Çizim 2.11) ve (Fotoğraf 2.59,60,61,62,63). Bunun dışında giriş kapısı sökülüp duvarı kırılmıştır. L şeklinde olan okul koridoru tuğla örülerek ikiye bölünmüştür. Böylelikle doğu cepheye geçiş kapatılmıştır (Fotoğraf 2.58). Yapı günümüzde atıl vaziyettedir. Muallim lojmanı bulunmamaktadır. Bölgedeki incelenen diğer okullara göre L şeklinde koridoru ve işliği ile farklılık göstermektedir.

Çizim 2.10. Gölova Köyü İlkokulu Planı Çizen: (Yağmur Kaptanlar)

Çizim 2.11. Gölova Köyü İlkokulu Restitüsyon Planı (Yağmur Kaptanlar)

Fotoğraf 2.52. Gölova Köyü İlkokulu Ana Giriş Genel Görünüş

Fotoğraf 2.53. Gölova Köyü İlkokulu Kuzey Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.54. Gölova Köyü İlkokulu Doğu Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.55.Gölova Köyü İlkokulu Batı ve Güney Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.56. Gölova Köyü İlkokulu Koridor Genel Görünüş

Fotoğraf 2.57. Gölova Köyü İlkokulu Derslik ve İşlik Genel Görünüş

Fotoğraf 2.58. Gölova Köyü İlkokulu L Şeklinde Koridoru Tuğla ile Bölen Duvar Genel Görünüş

Fotoğraf 2.59. Gölova Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş

Fotoğraf 2.60. Gölova Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş

Fotoğraf 2.61. Gölova Köyü İlkokulu Doğu Koridordan Genel Görünüş

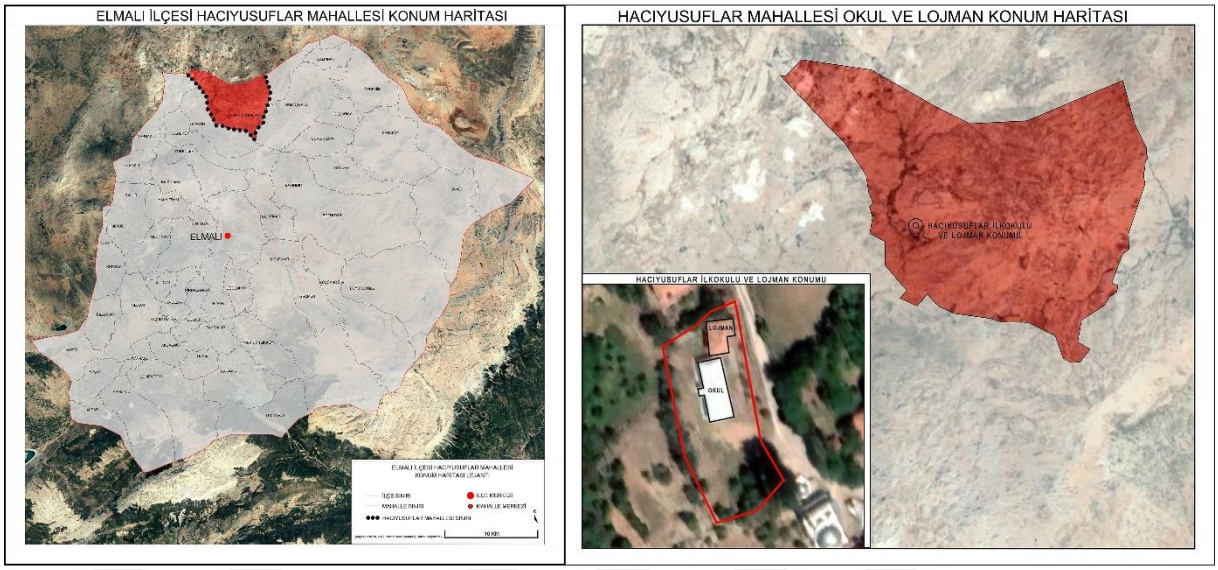

Fotoğraf 2.62. Gölova Köyü İlkokulu Doğu Cephe Derslik Genel Görünüş

Fotoğraf 2.63. Gölova Köyü İlkokulu Doğu Cephe Derslik Genel Görünüş

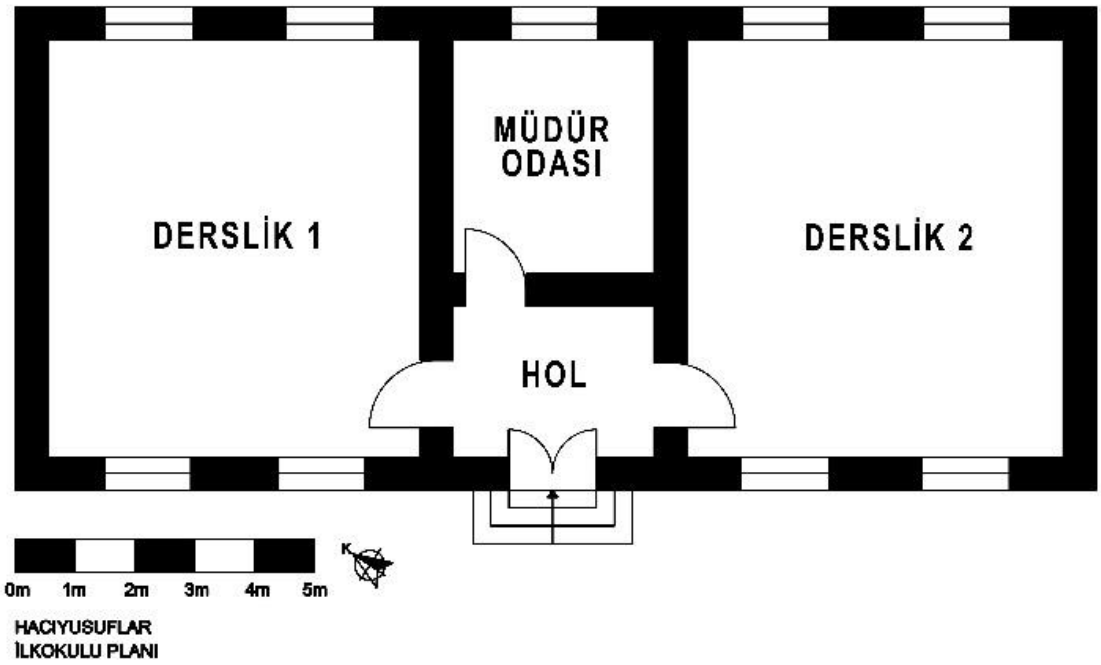
2.8. Hacıyusuflar Köyü İlkokulu

Harita 2.8. Hacıyusuflar Köyü İlkokul Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar)

Köyün ilçeye uzaklığı 30 km.dir. Eğitim-öğretim hayatına 1943 yılında başlamıştır[107].Köyün güneydoğu (36°51'17.5"N 29°54'14.7"E) yönünde inşa edilen okul dikdörtgen bir plâna sahiptir. Okulun kuzeyinde muallim lojmanı bulunmaktadır. Yapının doğusunda dört ve batısında beş pencere yer alır (Fotoğraf 2. 64,65). Kuzey ve güney cepheler sağır bırakılmıştır (Fotoğraf 2.66,67). Okulun ana girişi cephede bulunmaktadır (Fotoğraf 2.64). Üç basamaklı merdivenle çıkılan ana girişin üstü bir tente ile kapatılmıştır. Ana giriş doğrudan hole geçişi sağlamaktadır. Kuzey-güney yönlerde birer sınıf konumlandırılmıştır. Sınıflar ikişer pencere ile aydınlatılmaktadır. Her iki sınıfın ortasında müdür odası yer almaktadır (Çizim 2.12 ve Fotoğraf 2. 68,69,70). Ahşap olan üst örtü kiremitli kırma çatıyla örülmüştür. Ancak günümüzde üst örtü yenilenmiştir. Yapıda taş malzeme kullanılmıştır. Yapının pencereleri özgün değildir. İç mekân kapıları söküldüğü için tasarımları ve malzemesi hakkında bilgi sahibi değiliz. Geçmişte okulda çıkan bir yangınla duvarlar ciddi zarar görmüştür.

[107]Mili Eğitim Bakanlığı,1966.

Çizim 2.12. Hacuyusuflar Köyü İlkokulu Planı (Yağmur Kaptanlar)

Fotoğraf 2.64. Hacıyusuflar Köyü İlkokulu Batı Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.65. Hacıyusuflar Köyü İlkokulu Doğu Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.66. Hacıyusuflar Köyü İlkokulu Kuzey Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.67. Hacıyusuflar Köyü İlkokulu Güney Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.68. Hacıyusuflar Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş

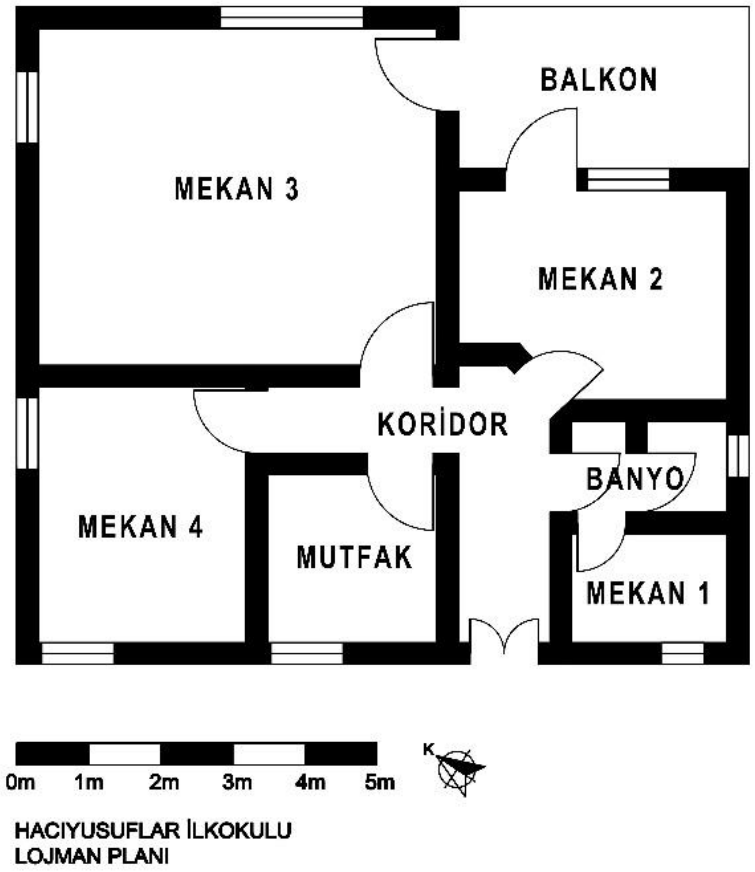
Fotoğraf 2.69. Hacıyusuflar Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş

Fotoğraf 2.70. Hacıyusuflar Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş

Yapı doğu-batı doğrultuda hafif eğimli arazi üzerine konumlandırılmıştır. Kuzey cephede iki, batı cephede üç, güney cephede bir ve doğu cephede bir pencere yer bulunmaktadır. Yapının doğusunda bir pencere ve balkon yer almaktadır. Lojmanın ana girişi

batı cepheden sağlanmaktadır (Fotoğraf 2.72). Bu cephede üç pencere bulunmaktadır. Lojman dört oda, mutfak, lavabo ve balkondan oluşmaktadır (Çizim 2.13). Taş malzeme ile inşa edilmiş yapının üst örtüsü kırma çatı ile örtülmüştür. Yapı tadilat görmemiş ve özgün tasarımı ile günümüze kadar gelebilmiştir. Pencere, kapı, zemin ve tavanlarda ahşap malzeme kullanılmıştır. Ana giriş doğrudan L şeklinde koridora açılmaktadır. Koridorun hemen yanında tek pencereli Mekân yer alır. Mekânın bitişiğinde banyo bulunmaktadır. Yapının doğusunda Mekân 2-3 ve balkon yer almaktadır. Yapının kuzeybatı ucunda bir mekân ve batısında mutfak bulunmaktadır (Fotoğraf 2.71,73). Okul ve muallim lojmanı günümüzde atıl durumdadır.

Çizim 2.13. Hacıyusuflar Köyü Muallim Lojmanı Planı (Yağmur Kaptanlar)

Fotoğraf 2.71. Hacıyusuflar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Doğu Cephe Genel Görünüş

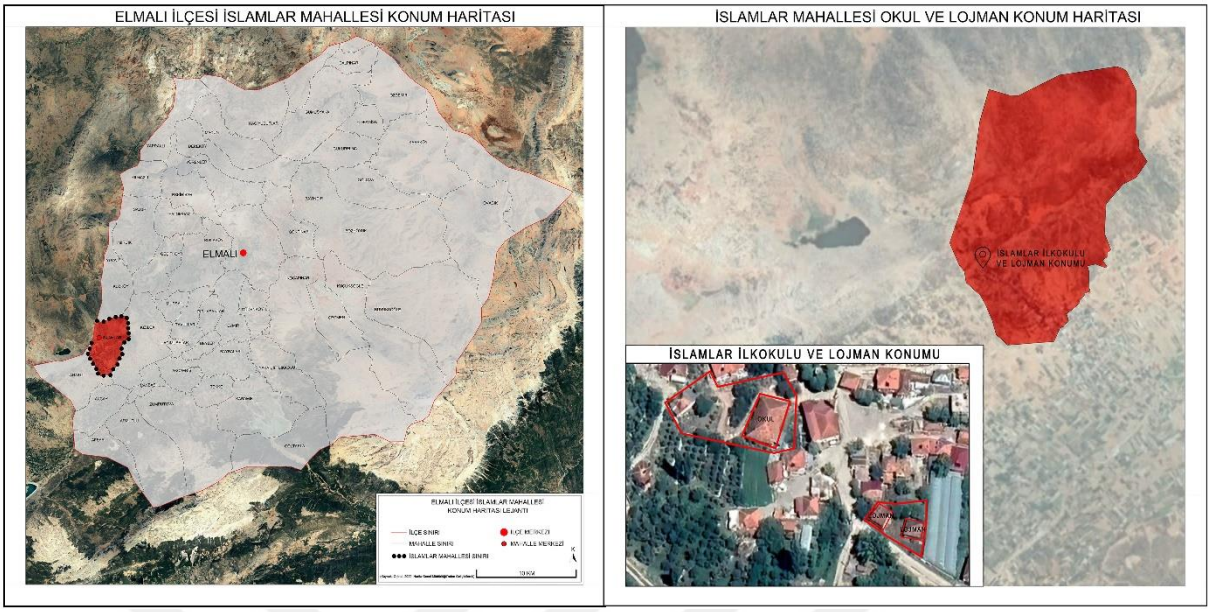

Fotoğraf 2.72. Hacıyusuflar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Batı Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.73. Hacıyusuflar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Mekân Genel Görünüş

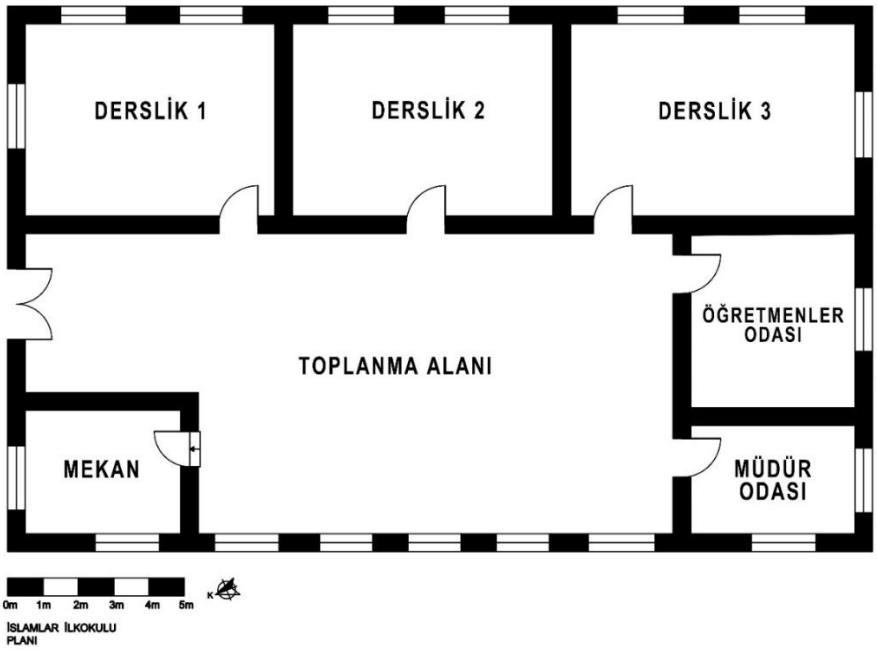
2.9. İslamlar Köyü İlkokulu

Harita 2.9. İslamlar Köyü İlkokul Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar)

İslamlar köyü, Elmalı ilçesine 27 km. uzaklıktadır (Harita 2.9). İslamlar İlkokulu 1947'de eğitim-öğretim hayatına başlamıştır[108]. Köyün kuzeybatı (36°38'17.05"N 29°45'17.8"E) yönünde eğimli arazi üzerine inşa edilmiş okul, kuzey-güney doğrultuda dikdörtgen bir plana sahiptir. Okul tek katlı tasarlanmıştır. Okul ve muallim lojman binaları kabayonu taş malzeme ile inşa edilmiştir. Okul binasının kapı, pencere ve tavanlarında ahşap malzeme kullanılmıştır. Ahşap olan üst örtü kiremitli kırma çatıyla kapatılmıştır. Okulun, kuzey cephesinde iki, doğusunda yedi, güneyinde üç ve batısında altı pencere yer almaktadır (Çizim 2.14). Okula giriş kuzey cepheden sağlanmaktadır (Fotoğraf 2.74,75,76). İki basamaklı bir merdivenle ana giriş kapısınaçıkılmakta buradan da toplanma alanına geçiş sağlanmaktadır. Ana girişin kuzeybatı yönünde kareformlu bir mekân yer alır (Fotoğraf 2.83). Koridor batı duvarı üzerine yerleştirilen beş pencere ile aydınlatılmaktadır. (Fotoğraf 2.78.79). Yapının güneyinde yan yana müdür odası ve öğretmenler odası (Fotoğraf 2.82) yer almaktadır (Fotoğraf 2.83). Yapının doğu cephesinde yan yana üç derslik bulunmaktadır (Fotoğraf 2.77,80,81). Yapının kapı, pencere ve tavanların da ahşap malzeme kullanılmıştır. Sınıfların zemininde ahşap, koridorda ise taş malzeme tercih edilmiştir. Günümüzde bu okul atıl durumda ve yıkılma tehlikesi ile karşı karşıyadır.

[108]Mili Eğitim Bakanlığı,1966.

Çizim 2.14. İslamlar Köyü İlkokulu Planı (Yağmur Kaptanlar)

Fotoğraf 2.74. İslamlar Köyü İlkokulu Kuzey Cephe Ana Giriş Genel Görünüş

Fotoğraf 2.75. İslamlar Köyü İlkokulu Batı Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.76. İslamlar Köyü İlkokulu Doğu ve Güney Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.77. İslamlar Köyü İlkokulu Kuzey Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.78. İslamlar Köyü İlkokulu Koridor Genel Görünüş

Fotoğraf 2.79. İslamlar Köyü İlkokulu Koridor Genel Görünüş

Fotoğraf 2.80. İslamlar Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş

Fotoğraf 2.81. İslamlar Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş

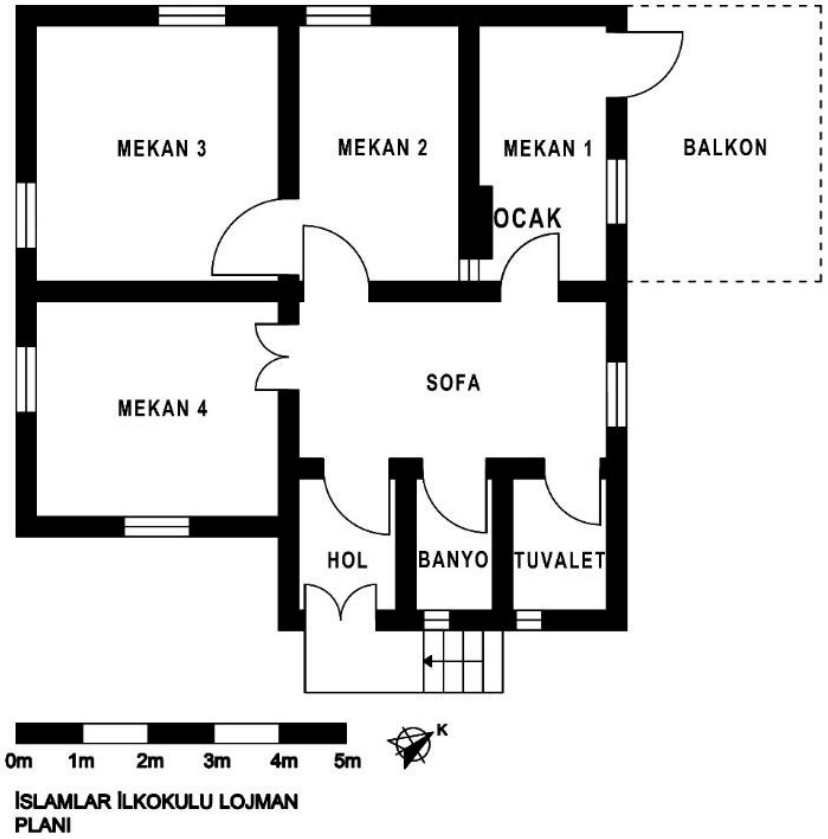

Fotoğraf 2.82. İslamlar Köyü İlkokulu Öğretmenler Odası Genel Görünüş

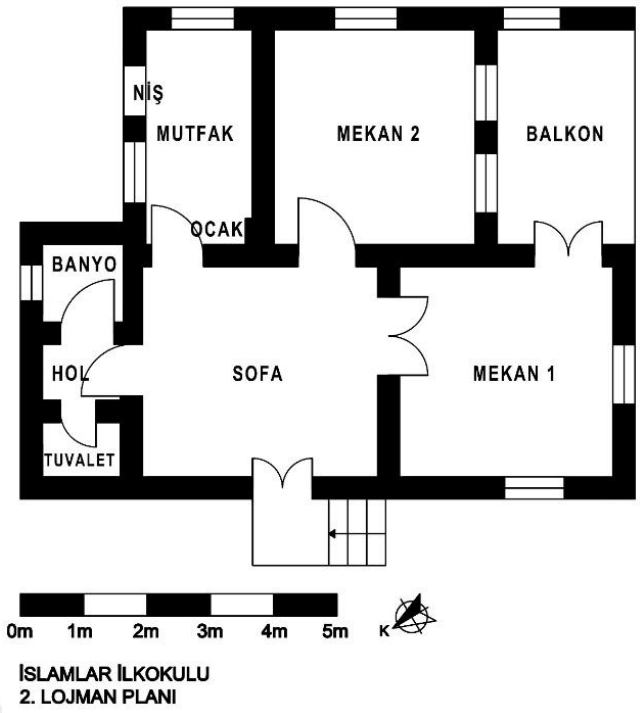
Fotoğraf 2.83. İslamlar Köyü İlkokulu Müdür Odası Genel Görünüş

Okulun iki muallim lojmanı bulunmaktadır. Lojmanlar okul arazisi dışında (36°38’15.7”N 29°45’20.5”E) yönündebodrum kat üzerine inşa edilmiştir (Çizim 2.15). Yapılar kabayonu taş malzeme ile inşa edilmiştir. Kapı, pencere, tavan ve zeminde ahşap malzeme kullanılmıştır. Ahşap olan üst örtü kiremitli kırma çatıyla kapatılmıştır. Yapının tüm cephelerinde ikişer pencere bulunmaktadır (Fotoğraf 2.84,85,86). Ana giriş aksında bulunan holden sofaya geçiş sağlanmaktadır (Fotoğraf 2.87). Evin alanları sofanın etrafına konumlandırılmıştır. Lojmanın doğu cephesine sadece tuvalet ve banyo yer almaktadır (Fotoğraf 2.88). Kuzeyin de sofayı aydınlatan bir pencere ve kuzeybatı ucunda mekân yer alır. Bu odanın iki kapısı bir penceresi ve bir ocağı vardır (Fotoğraf 2.89). Kapının biri sofaya diğeri ise balkona açılmaktadır (Fotoğraf 2.90). Batıda mekân yer alır. Muhtemelen burası mutfak olarak kullanılmaktaydı. Güneybatı ucunda yer alan mekâna geçiş mutfaktan sağlanmaktadır. Güneydoğu cephede bulunan mekân doğrudan sofayla bağlantılıdır. Lojmanın kapı ve pencere kanatları söküldüğü için tasarımı hakkında bilgi sahibi değiliz.

Çizim 2.15. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 1 Planı (Yağmur Kaptanlar)

Bodrum kat üzerine inşa edilmiştir. Doğu ve kuzey cephelerde bir, güney cephede üç pencere bulunmaktadır (Çizim 2.16) ve (Fotoğraf 2.91,92). Yapıya kuzey cepheden giriş sağlanmaktadır. Üç basamaklı bir merdivenle ana giriş kapısına ulaşılmaktadır. Ana giriş doğrudan sofaya geçişi sağlamaktadır (Fotoğraf 2.94). Evin bölümleri sofa etrafına konumlandırılmıştır (Fotoğraf 2. 93). Doğuda hem sofaya hem de balkona açılan iki kapılı mekân bulunmaktadır. Oda iki pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.95). Lojmanın güney cephesinde balkon, mekân ve mutfak yer alır (Fotoğraf 2.97,98). Mutfağın bir ocağı ve pencere yanında nişi yer almaktadır. Mekânın iki penceresi doğrudan balkona açılacak şekilde tasarlanmıştır (Fotoğraf 2.96). Lojmanın batı cephesine sadece tuvalet ve banyo konumlandırılmıştır. Kabayonu taş malzeme ile inşa edilmiştir. Kapı, pencere, tavan ve zeminlerin de ahşap malzeme kullanılmıştır. Ahşap olan üst örtü kiremitli kırma çatıyla kapatılmıştır. Yapılar atıl durumdadır.

Çizim 2.16. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 2 Planı (Yağmur Kaptanlar)

Fotoğraf 2.84. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Genel Görünüş

Fotoğraf 2.85. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 1 Genel Görünüş

Fotoğraf 2.86. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 1 Ana Giriş Genel Görünüş

Fotoğraf 2.87. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 1 Sofa Genel Görünüş

Fotoğraf 2.88. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 1 Sofa ve Mekanlar Genel Görünüş

Fotoğraf 2.89. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 1 Mekân Genel Görünüş

Fotoğraf 2.90. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 1 Mekân Genel Görünüş

Fotoğraf 2.91. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 2 Genel Görünüş

Fotoğraf 2.92. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 2 Genel Görünüş

Fotoğraf 2.93. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 2 Sofa ve Mekanlar Genel Görünüş

Fotoğraf 2.94. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 2 Sofa ve Mekanlar Genel Görünüş

Fotoğraf 2.95. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 2 Mekân Genel Görünüş

Fotoğraf 2.96. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 2 Balkon Genel Görünüş

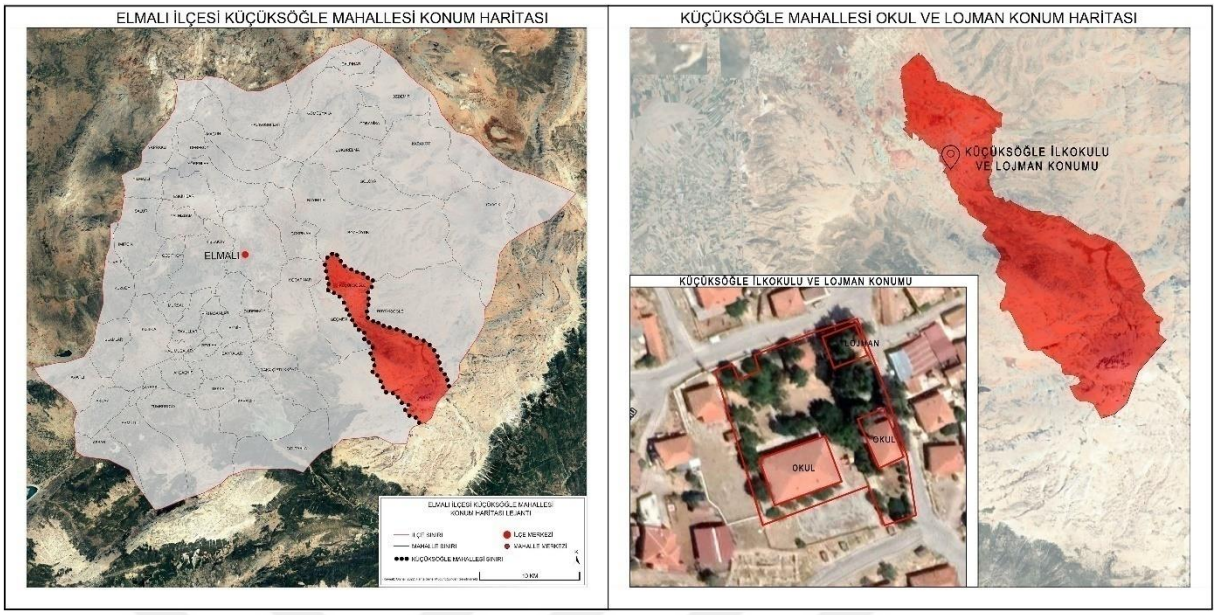

Fotoğraf 2.97. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 2 Mutfak Genel Görünüş

Fotoğraf 2.98. İslamlar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı 2 Niş Genel Görünüş

2.10. Küçüksöğle Köyü Birinci Okul

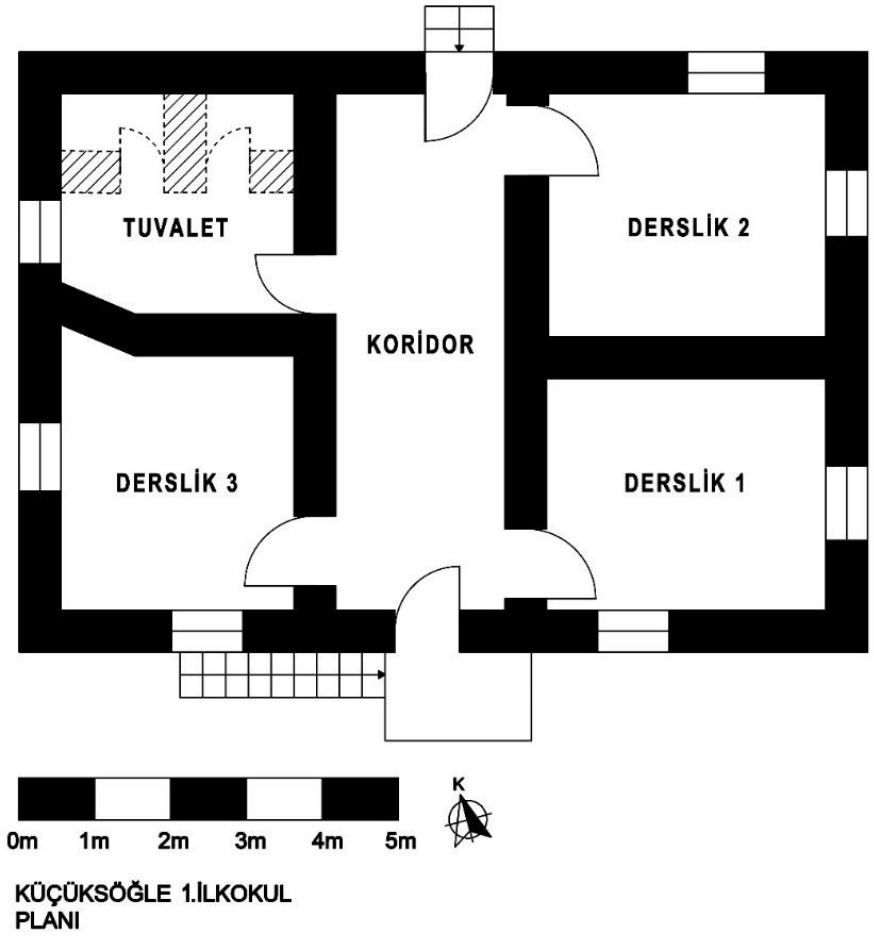

Harita 2.10. Küçüksöğle Köyü İlkokul Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar)

Küçüksöğle köyü, Elmalı ilçesine 12 km. uzaklıktadır. Küçüksöğle ilkokulu 1943'te eğitim-öğretim hayatına başlamıştır[109]. Küçüksöğle eski birinci okul, aynı arazi içinde ikinci okulun kuzeyine (36°41'12.04"N 30°01'26.9"E) konumlandırılmıştır. Köy sakinlerinden edinilen bilgilere göre bu bina 1943 yılından önce kullanılmıştır. Bu yapının işlevini yitirmesinin ardından aynı arazi içine ikinci bir okul inşa edildiği bilgisine ulaşılmıştır. Günümüzde bu yapı onarım geçirdiği için özgünlüğünü yitirmiştir. Bodrum kat üzerine inşa edilmiştir. Kapı, pencere, tavan ve zemin onarım görmüştür[110].Okulun üçdersliği vardır. Günümüzde kuzeybatı cephede yer alan bir mekân tuvalete dönüştürülmüştür[111] (Fotoğraf 2.112).

Yapının güney, doğu, batı yönlerinde ikişer pencere bulunmaktadır. Güney cephede tek pencere yer alır. Yapının kuzey ve güney yönlerinde girişleri vardır (Çizim 2.17) (Fotoğraf 2.99,100). Kuzey cephedeki kapınınsonradan açıldığı düşünülmektedir. Kuzey-güney doğrultuda uzanan bir koridor yer alır. Mekânlar koridor etrafında konumlandırılmıştır (Fotoğraf 2.102).

[109]Mili Eğitim Bakanlığı,1966.
[110] Köy muhtarından alınan bilgiye göre 2021 tarihinde okulun tadilat işlemleri başlamıştır.
[111] Arazi çalışmasında bizzat köy halkı ile görüşülüp o mekân hakkında bilgi alındı ve yapılan tadilat yerinde gözlemlendi.

Çizim 2.17. Küçüksöğle Köyü Birinci İlkokulu Planı (Yağmur Kaptanlar)

Fotoğraf 2.99. Küçüksöğle Köyü Birinci İlkokul Genel Görünüş

Fotoğraf 2.100. Küçüksöğle Köyü Birinci İlkokul Genel Görünüş

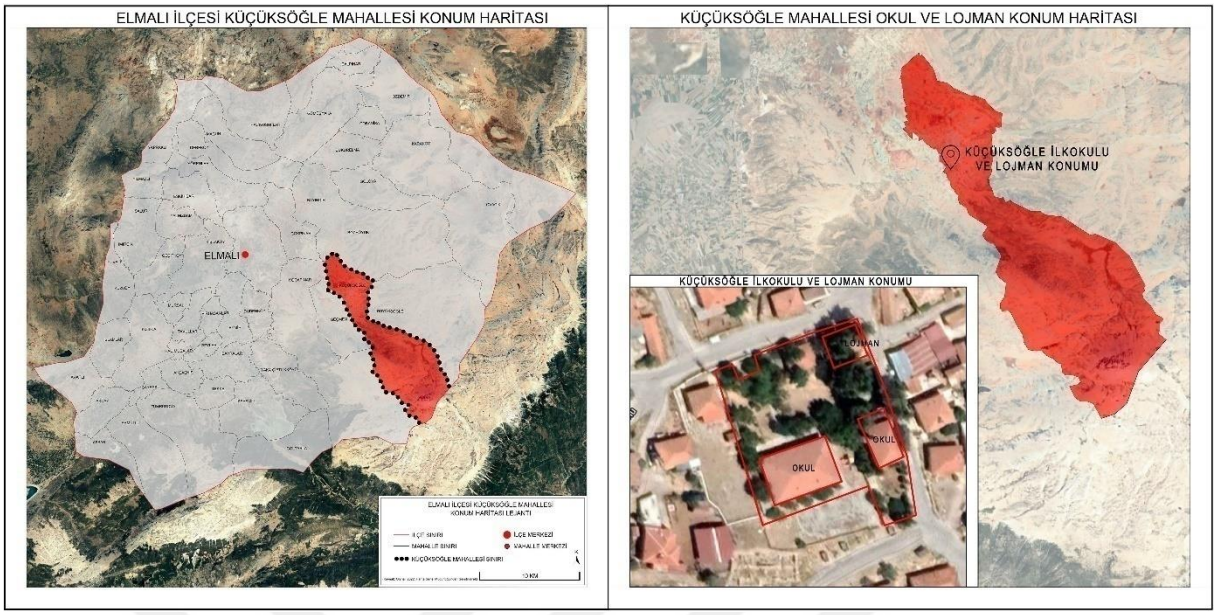

Fotoğraf 2.101. Küçüksöğle Köyü Birinci İlkokul Derslik Genel Görünüş

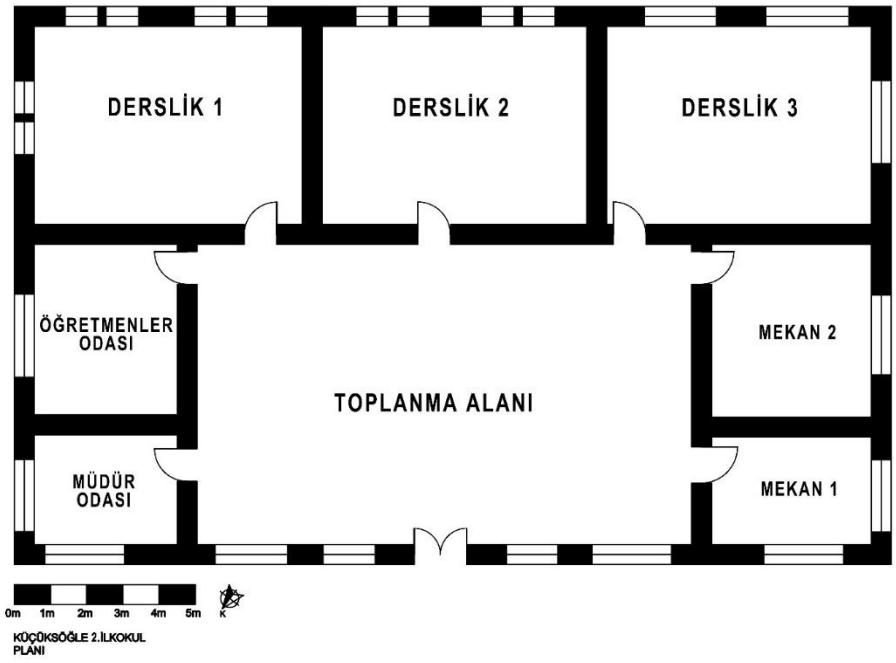
Fotoğraf 2.102. Küçüksöğle Köyü Birinci İlkokul Koridor Genel Görünüş

2.11. Küçüksöğle Köyü İkinci İlkokul

Harita 2.11. Küçüksöğle Köyü İlkokul Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar)

Tek katlı yapının bulunduğu arazi içinde bir havuz ve bir tuvalet bulunmaktadır. Kabayonu taş malzeme ile inşa edilmiştir. Kapı, pencere söveleri, tavan ve zeminde ahşap malzeme tercih edilmiştir. Ahşap olan üst örtü kiremitli kırma çatı ile kapatılmıştır. Yapının kuzey ve güney cephelerinde altışar, doğu ve batı cephelerinde ise üçer pencere bulunmaktadır (Çizim 2.18) ve (Fotoğraf 2. 103.104,105,106). Kuzey cephede bulunan ana giriş doğrudan toplanma alanına geçişi sağlamaktadır. Derslikler toplanma alanı etrafında konumlandırılmıştır. Toplanma alanı, ana giriş kapısının iki yanında bulunan ikişer pencere ile aydınlatılmıştır (Fotoğraf 2.107,108). Doğuda yan yana iki mekân yer alır. Okulun güneyinde yan yana üç derslik yer almaktadır (Fotoğraf 2. 109.110). Batıda bulunan bitişik kare formlu mekânlardan biri öğretmenler odası ve müdür odası olarak kullanılmaktaydı. (Fotoğraf 2.111). Günümüzde okul aktif olarak kullanılmaktadır.

Çizim 2.18. Küçüksöğle Köyü İkinci İlkokul Planı (Yağmur Kaptanlar)

Fotoğraf 2.103. Küçüksöğle Köyü İkinci İlkokul Genel Görünüş

Fotoğraf 2.104. Küçüksöğle Köyü İkinci İlkokul Kuzey ve Güney Cepheler Genel Görünüş

Fotoğraf 2.105. Küçüksöğle Köyü İkinci İlkokul Kuzeybatı Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.106. Küçüksöğle Köyü İkinci İlkokul Doğu Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.107. Küçüksöğle Köyü İkinci İlkokul Ana Giriş Genel Görünüş

Fotoğraf 2.108. Küçüksöğle Köyü İkinci İlkokul Koridor Genel Görünüş

Fotoğraf 2.109. Küçüksöğle Köyü İkinci İlkokul Derslik Genel Görünüş

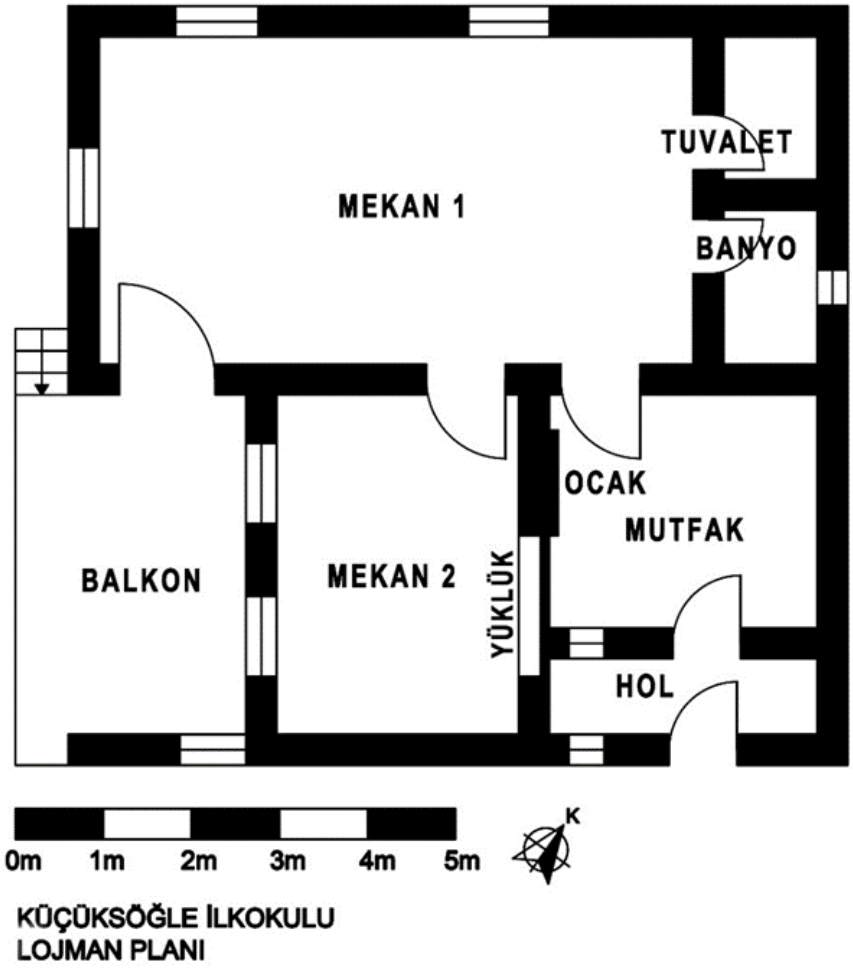
Fotoğraf 2.110. Küçüksöğle Köyü İkinci İlkokul Derslik Genel Görünüş

Fotoğraf 2.111. Küçüksöğle Köyü İkinci İlkokul Derslik Genel Görünüş

Okul, geçmişte iki muallim lojmanına sahipti. Günümüzde lojmanlardan biri yıkılmıştır. Yapının kuzeyinde iki pencere yer alır. Doğuda bir, güneyde iki ve batıda birpencere

bulunmaktadır (Çizim 2.19). Yapıda kabayonu taş, üst katta kerpiç üzeri sıva malzeme kullanılmıştır. Ahşap olan üst örtü kiremitli kırma çatıyla kapatılmıştır. Yapının pencere, kapı, tavan ve zemininde tümüyle ahşap kullanılmıştır (Fotoğraf 2.112,113). Yapının ana girişi kuzey cephededir (Fotoğraf 2.88). Ana giriş doğrudan sofaya geçişi sağlamaktadır (Fotoğraf 2.114). Holün bitişiğinde ocağı olan mutfak yer alır. Mutfak ise mekâna açılmaktadır. Mekânın yanında bitişik banyo ve tuvalet bulunmaktadır. Yapının batı cephesinde mekân ve balkon yer almaktadır. (Fotoğraf 2.115,116,117). Mekânda bir yüklük yer almaktadır (Fotoğraf 2.116). Günümüzde tezgâhın sonradan eklendiği tahmin edilmektedir. Muallim lojmanı günümüzde kullanılmamaktadır.

Çizim 2.19. Küçüksöğle Köyü İkinci İlkokul Muallim Lojmanı Planı (Yağmur Kaptanlar)

Fotoğraf 2.112. Küçüksöğle Köyü İlkokul Muallim Lojmanı Genel Görünüş

Fotoğraf 2.113. Küçüksöğle Köyü İlkokul Muallim Lojmanı Kuzey ve Doğu Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.114. Küçüksöğle Köyü İlkokul Muallim Lojmanı Sofa Genel Görünüş

Fotoğraf 2.115. Küçüksöğle Köyü İlkokul Muallim Lojmanı Sofa Genel Görünüş

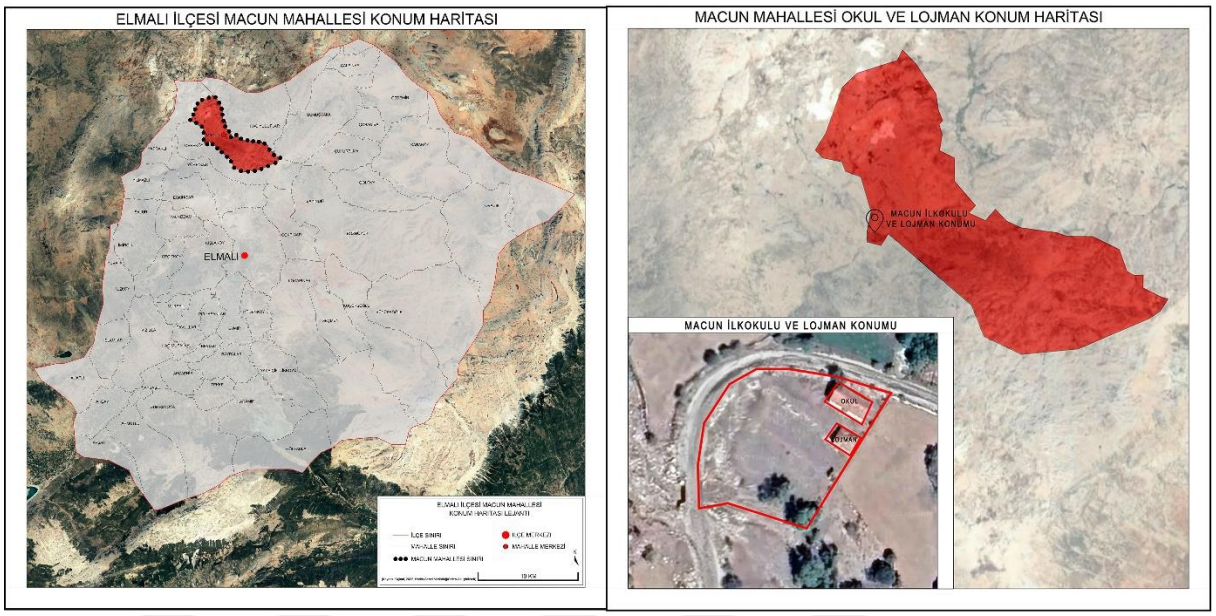

Fotoğraf 2.116. Küçüksöğle Köyü İlkokul Muallim Lojmanı Mekân Genel Görünüş

Fotoğraf 2.117. Küçüksöğle Köyü İlkokul Muallim Lojmanı Mutfak Genel Görünüş

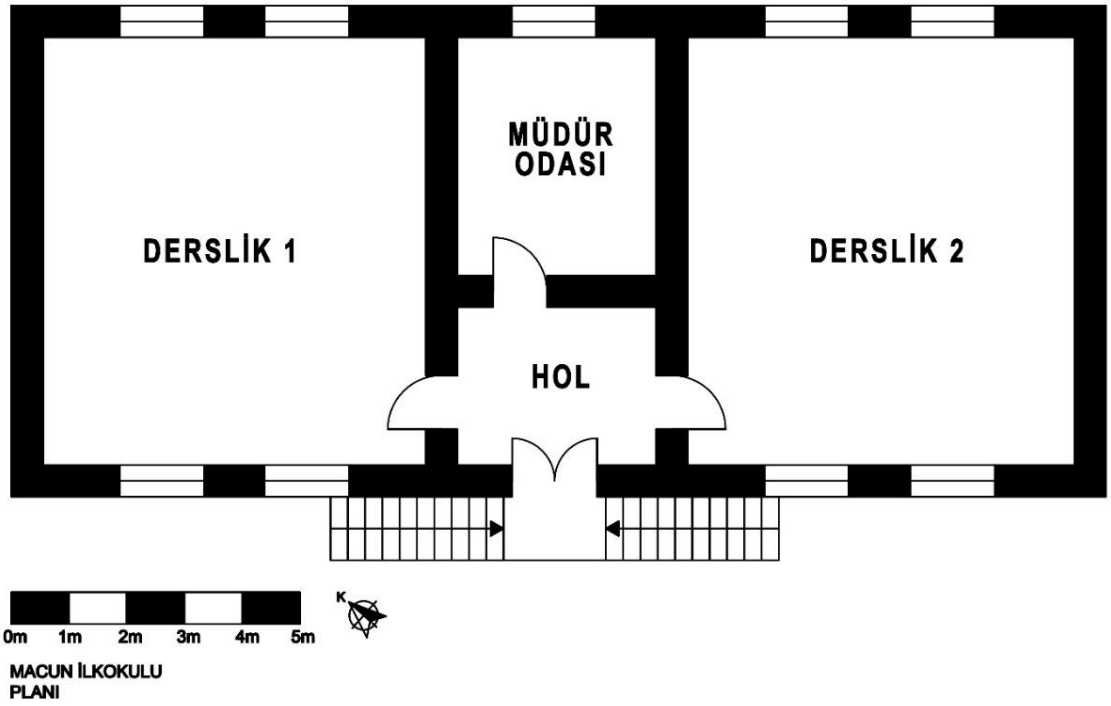
2.12. Macun Köyü İlkokulu

Harita 2.12. Macun Köyü İlkokul Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar)

Macun köyü, Elmalı ilçesine 26 km. uzaklıktadır. Macun ilkokulu 1948'de eğitim-öğretim hayatına başlamıştır[112]. Köyün güneybatı yönünde yüksek bir tepede geniş arazi üzerine inşa edilmiş okul (36°50'16.2"N 29°52'11.4"E), doğrultuda dikdörtgen bir plâna sahiptir (Çizim 2.20). Aynı arazi içinde lojman ve tuvalet yer alır. Yapı eğimli bir arazi üzerine tek katlı olarak taş malzeme ile inşa edilmiştir. Yapının kapı ve pencerelerinde ahşap malzeme kullanılmıştır. Üst örtü ahşap iskeletli kırma çatıyla örülmüş, üzeri ise kiremitle kaplanmıştır (Fotoğraf 2.118). Yapının batı cephesinde dört, doğu cephesinde beş pencere yer almaktadır. Kuzey ve güney cepheleri sağır bırakılmıştır. 11 basamaklı merdivenle ana girişe ulaşılmaktadır (Fotoğraf 2. 119,120,121). Kapıdan hole geçilmektedir. Holün hemen karşısında müdür odası bulunmaktadır. Yapının kuzey ve güney uçlarında birer derslik yer almaktadır (Fotoğraf 2.122). Derslikler ikişer pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf 2.122).

[112]Mili Eğitim Bakanlığı,1966.

Çizim 2.20. Macun Köyü İlkokulu Planı (Yağmur Kaptanlar)

Fotoğraf 2.118. Macun Köyü İlkokulu Ana Giriş Genel Görünüş

Fotoğraf 2.119. Macun Köyü İlkokulu Doğu ve Batı Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.120. Macun Köyü İlkokulu Kuzey ve Güney Cephe Genel Görünüş

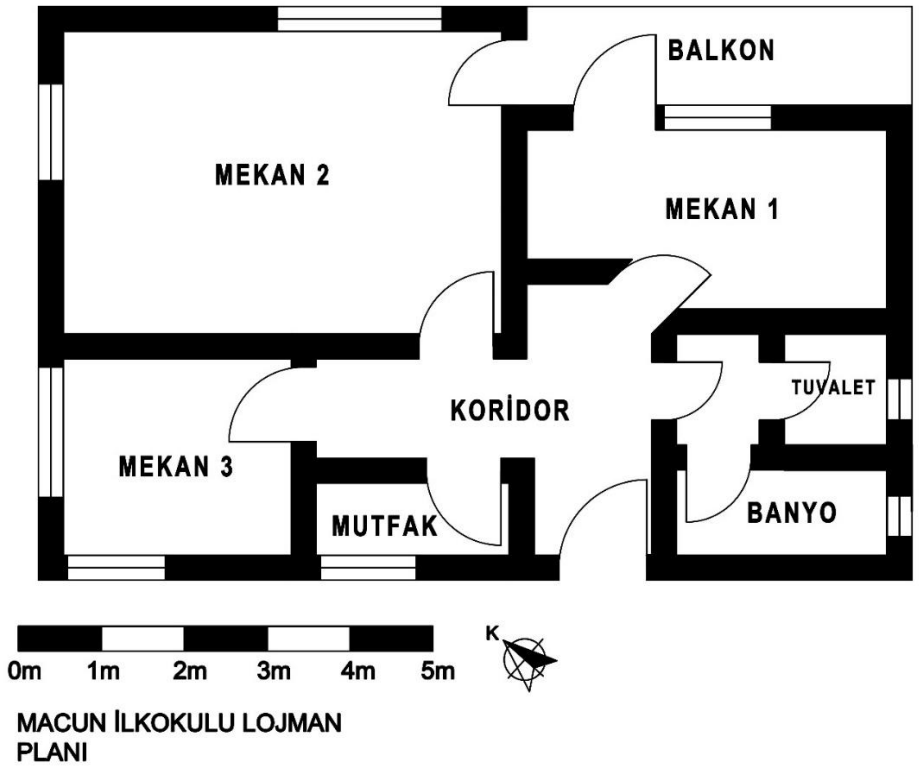
Fotoğraf 2.121. Macun Köyü İlkokulu Ana Giriş Genel Görünüş

Fotoğraf 2.122. Macun Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş

Yapı kuzey-güney doğrultuda hafif eğimli arazi üzerine konumlandırılmıştır. Batı cephe iki pencere ile aydınlatılmıştır. Kuzey-güney ve doğu cephelerde ikişer pencere yer almaktadır. Giriş batı cepheden sağlanmaktadır (Çizim 2.21). Ana giriş kapısından doğrudan koridora geçiş

sağlanmaktadır. Lojmanın güney cephesinde banyo ve lavabo yer alır. Doğusunda mekân ve balkon bulunmaktadır. Balkondan her iki odaya geçiş söz konusudur. Yapının kuzeyinde mekân yer alır (Fotoğraf 2.123,124). Batı cephede ise mutfak bulunmaktadır. Yapının üstü kiremit kaplı kırma çatıyla örtülmüştür. Lojmanın doğusunda ve aynı arazi de kare formlu okula ait bir tuvalet bulunmaktadır (Fotoğraf 2.125,126). Yapı günümüzde atıl durumdadır.

Çizim 2.21. Macun Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Planı (Yağmur Kaptanlar)

Fotoğraf 2.123. Macun Köyü İlkokul Muallim Lojmanı Mekân Genel Görünüş

Fotoğraf 2 124. Macun Köyü İlkokul Muallim Lojmanı Mekân Genel Görünüş

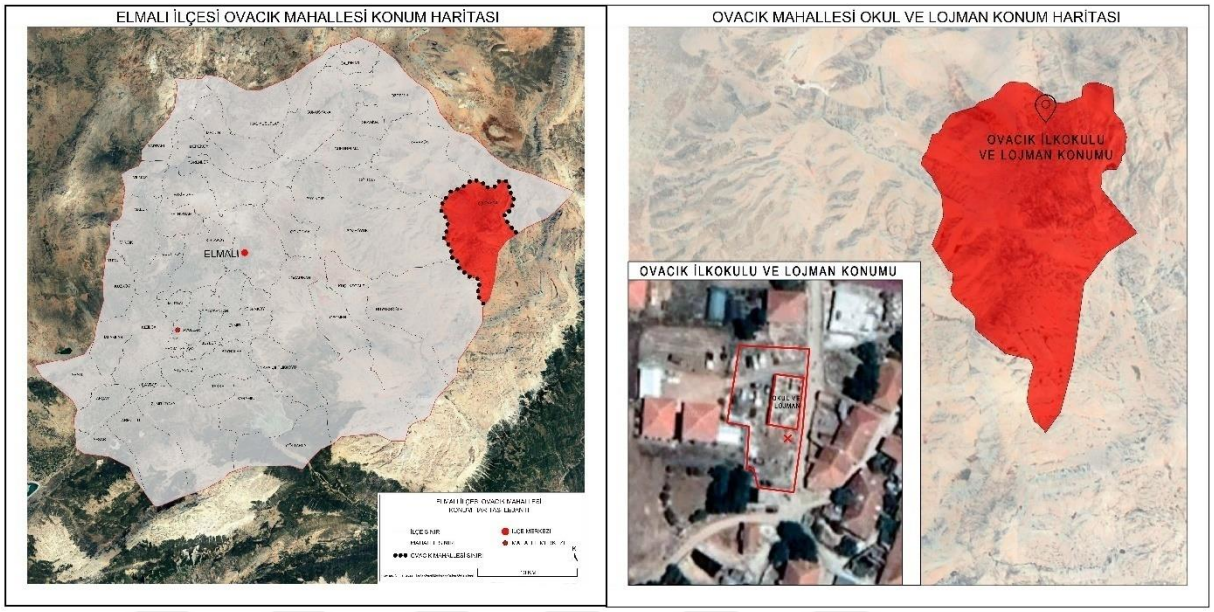

Fotoğraf 2.125. Macun Köyü İlkokul Muallim Lojmanı Mekân Genel Görünüş

Fotoğraf 2.126. Macun Köyü İlkokul Muallim Lojmanı Mekân Genel Görünüş

2.13. Ovacık Köyü İlkokulu

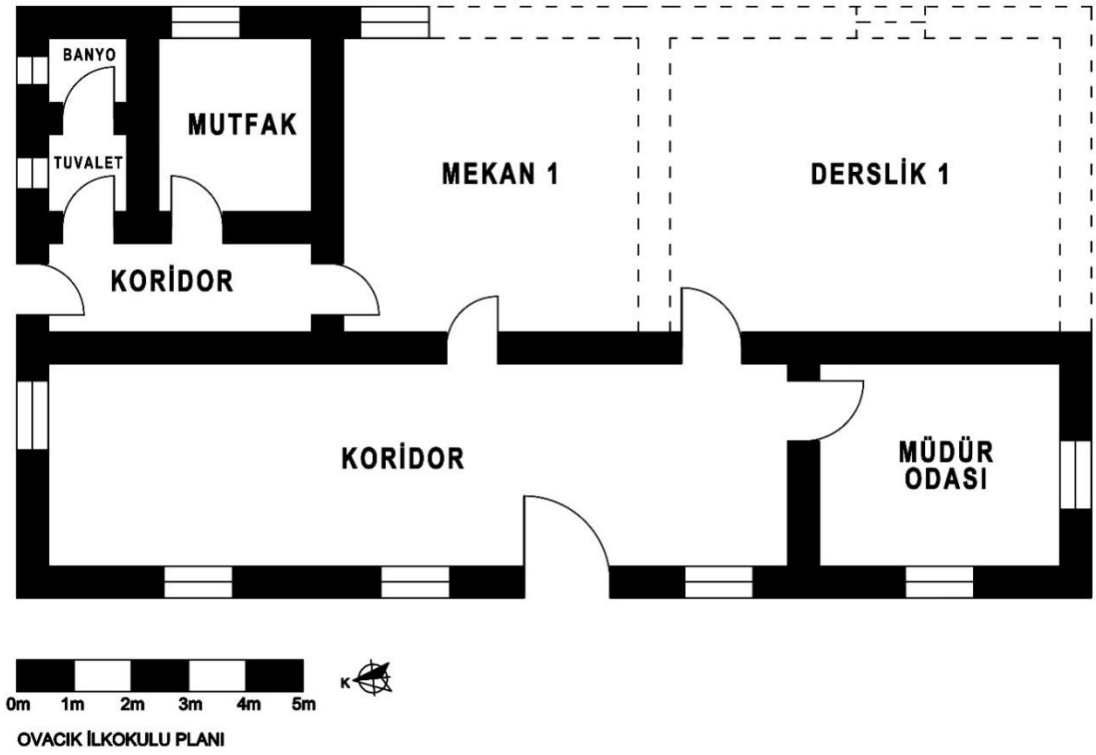

Harita 2.13. OvacıkKöyü İlkokul Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar)

Ovacık köyü Elmalı ilçesine 41 km uzaklıktadır. Ovacık ilkokulu 1946'da eğitim-öğretim hayatına başlamıştır[113]. Köyün güneyinde konumlandırılan okul (36°47'28.0"N 30°10'58.7"E) doğrultuda dikdörtgen bir plâna sahiptir. Kuzey cephe üzerinde üç pencere yer alır (Fotoğraf 2.130). Yapının asli durumunda doğu cephe üzerindeüç pencere bulunduğu anlaşılmaktadır. Ancak günümüzde bunlardan biri örülerek kapatılmıştır. Yapının güney cephe yönünde bir pencere ve batı cephe üzerinde dört pencere yer almaktadır (Çizim 2.22) ve (Fotoğraf 2.129). Yapı zemin kat üzerine inşa edilmiştir. Yapı taş malzeme ile inşa edilmiştir. Kapı ve pencere söveleri ahşap malzemeden yapılmıştır. Yapının üst örtüsü günümüze ulaşamadığından hakkında bilgi sahibi değiliz. Okula giriş batı cepheden sağlanmaktadır (Fotoğraf 2.127,129,131). Ana giriş doğrudan dikdörtgen planlı koridora geçişi sağlamaktadır (Fotoğraf 2.133,134). Yapının güney cephesinde müdür odası yer alır. Doğu cephede günümüzde var olan kalıntılar doğrultusunda, mekânların olduğu gözlemlenmiştir (Fotoğraf 2.132,135,136,138). Bu mekânların kısmen yıkılmış olanduvar ve zeminde var olan kalıntılar incelenebilmiştir[114]. Güneydoğu köşede bulunan mekân tek pencere ile aydınlatılmıştır. Okula bitişik bir lojmanın olabileceği ve girişin de kuzey cepheden sağlandığı düşünülmektedir (Fotoğraf 2.137,139). Kuzeydoğu cephede ayakta kalan kalıntılarda mutfak, lavabo ve bu mekânlara geçişi sağlayan bir koridor bulunmaktadır. Günümüzde okul atıl ve yıkık

[113]Mili Eğitim Bakanlığı,1966.
[114] Beden duvarı incelenmiş ve pencerelerin konumları tespit edilmiştir.

durumdadır. Aynı arazi içinde köylülerin sütlük diye adlandırdıkları bir mekân yer almaktadır[115] (Fotoğraf 2.140).

Çizim 2.22. Ovacık Köyü İlkokul Planı (Yağmur Kaptanlar)

[115]Sütlük, sağılan sütleri sabahları öğrencilere vermek için kullanılan bir mekân.

Fotoğraf 2.127. Ovacık Köyü İlkokulu Kuzeybatı Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.128.Ovacık Köyü İlkokulu Batı Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.129. Ovacık Köyü İlkokulu Kuzey Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.130. Ovacık Köyü İlkokulu Doğu Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.131. Ovacık Köyü İlkokulu Güney Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.132. Ovacık Köyü İlkokulu Koridor Genel Görünüş

Fotoğraf 2.133. Ovacık Köyü İlkokulu Ana Giriş ve Koridor Genel Görünüş

Fotoğraf 2.134. Ovacık Köyü İlkokulu Koridorve Derslikler Genel Görünüş

Fotoğraf 2.135. Ovacık Köyü İlkokulu Koridor ve Derslikler Genel Görünüş

Fotoğraf 2.136. Ovacık Köyü İlkokulu Koridor ve Derslikler Genel Görünüş

Fotoğraf 2.137. Ovacık Köyü İlkokulu Güney ve Doğu Mekanlar Genel Görünüş

Fotoğraf 2.138. Ovacık Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş

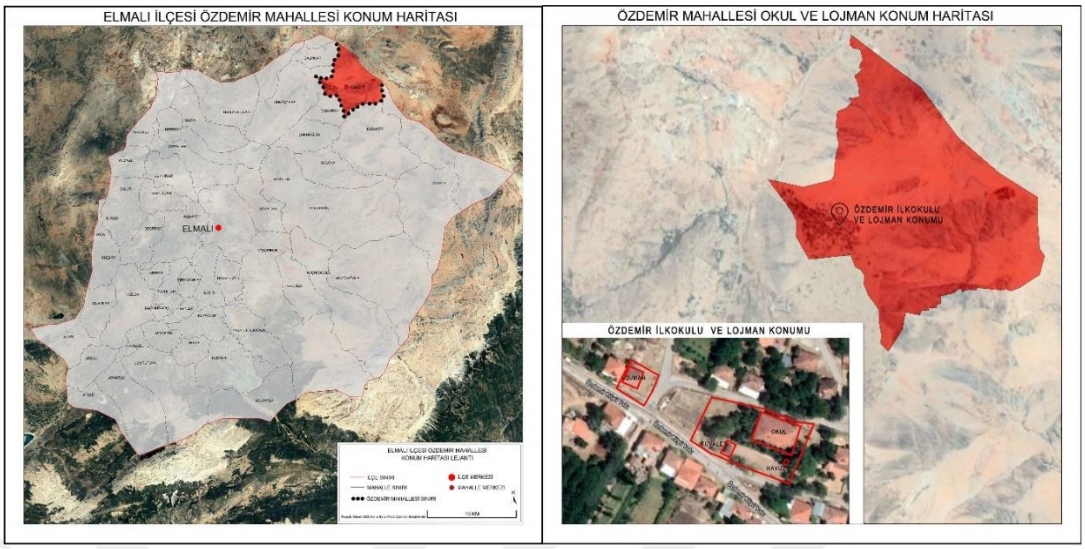

Fotoğraf 2.139. Ovacık Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Genel Görünüş

Fotoğraf 2.140. Ovacık Köyü İlkokulu Sütlük Genel Görünüş

2.14. Özdemir Köyü İlkokulu

Harita 2.14. ÖzdemirKöyü İlkokul Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar)

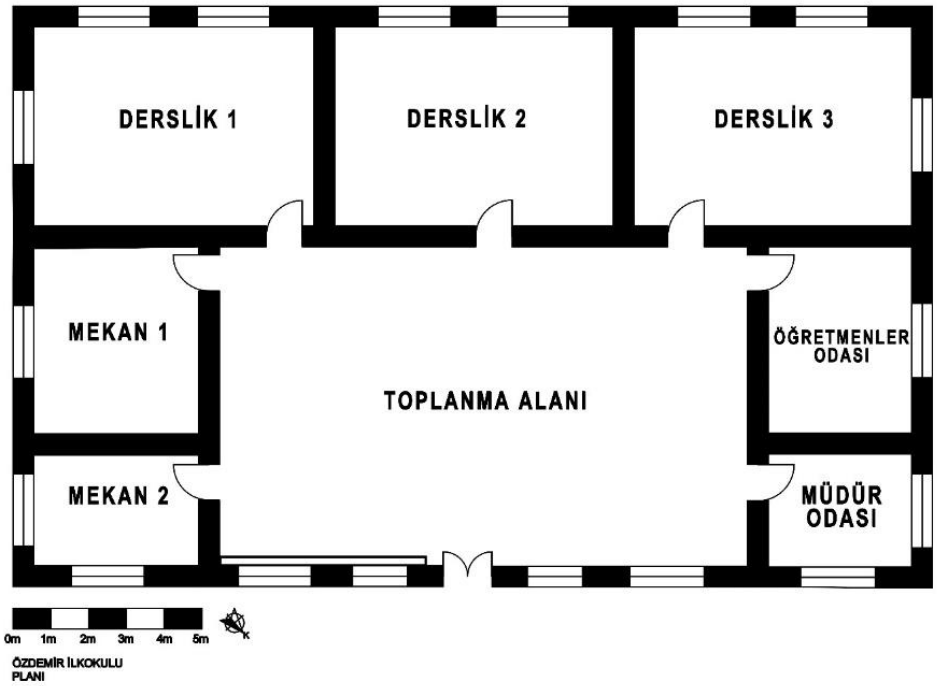
Özdemir köyü Elmalı'nın 25 km. kuzeydoğusunda yer almaktadır. Özdemir İlkokulu 1943'te eğitim-öğretim hayatına başlamıştır[116]. Okul, köyün güneybatı (36°52'29.6"N 30°03'31.6"E) yönünde eğimli bir arazi üzerine konumlandırılmıştır.

Yapı bodrum kat üzerine tek katlı tasarlanmıştır. Bulunduğu arazi içinde bir havuz ve bir tuvalet bulunmaktadır. Yapının kuzey ve güney cephelerinde altışar, doğu ve batı cephelerinde üçer pencere yer almaktadır (Fotoğraf 2.143,144). Okulun ana girişi kuzey cephededir (Fotoğraf 2. 141,142). Ana girişi karşılayan dikdörtgen planlıtoplanma alanı bulunmaktadır. Derslikler vemekânlartoplanma alanı etrafına konumlandırılmıştır. Toplanma alanı kuzey cephe duvarına açılmış dört adet pencereyle aydınlatılmaktadır. Koridorun kuzey duvarında beş adet çeşme yer alır.

Koridorun diğer okullara göre büyük olması ve çeşmelerin bulunması, öğrencilerin kış aylarında bu bölümde toplandıklarını düşündürmektedir. Bu özelliği ile diğer okullardan farklı tasarlandığı görülmektedir. Öğrencilerin kış aylarında bu mekânı bir iç avlu gibi kullandıkları tahmin edilmektedir (Fotoğraf 2.145). Okulun doğu cephesine konumlandırılmış yan yana iki mekân yer almaktadır. Batı cephede yönünde öğretmenler odası ve müdür odası bulunmaktadır. Güney cephede ise yan yana konumlandırılmış üç derslik yer almaktadır (Çizim 2.23) ve (Fotoğraf 2.145,146). Okul kabayonu taş malzeme ile inşa edilmiştir. Yapının kapı, pencere söveleri, tavan ve zemininde ahşap malzeme tercih edilmiştir. Ahşap olan üst örtü kiremitli

[116]Millî Eğitim Bakanlığı,1966.

kırma çatı ile kapatılmıştır. Okulun arazisi içinde bir havuz ve tuvalet bulunur. Havuz okulun doğusuna konumlandırılmıştır. Tuvalet ise güney cephede bulunmaktadır. Günümüzde okul atıl durumda olup yıkılma tehlikesi söz konusudur.

Çizim 2.23. Özdemir Köyü İlkokul Planı (Yağmur Kaptanlar)

Fotoğraf 2.141. Özdemir Köyü İlkokulu Ana Giriş Genel Görünüş

Fotoğraf 2 142. Özdemir Köyü İlkokulu Ana Giriş Genel Görünüş

Fotoğraf 2.143. Özdemir Köyü İlkokulu Batı Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.144. Özdemir Köyü İlkokulu Doğu ve Batı Cephe Genel Görünüş

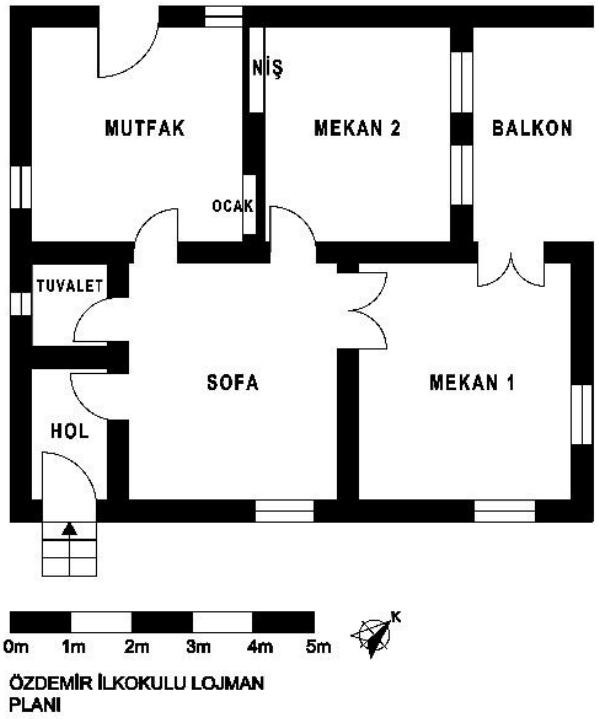

Fotoğraf 2.145. Özdemir Köyü İlkokulu Koridor Genel Görünüş

Fotoğraf 2.146. Özdemir Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş

Aynı arazi içinde olmayan muallim lojmanı (36°52’30.6”N 30°03’28.2”E) konumlandırılmıştır. Okul ile lojman arasından küçük bir yol geçmektedir. Muallim lojmanı tek katlı tasarlanmıştır. Lojmanın doğu ve güney cephelerinde iki, kuzeyde üç ve batı cephesinde bir pencere yer almaktadır. Muallim lojmanına giriş doğu cepheden sağlanmaktadır (Fotoğraf 2.147). İki basamaklı bir merdivenle ana girişe ulaşılmaktadır. Ana giriş aksında hol yer almaktadır. Buradan evin sofasına giriş sağlamaktadır (Fotoğraf 2.149). Evin odaları sofanın etrafına sıralanmıştır. Sofanın hemen yanında mekân yer alır (Fotoğraf 2.150). Oda, iki pencere ile aydınlatılmaktadır. Odanın, lojmanın güneyinde yer alan balkona geçişi sağlayan bir kapısı vardır. Balkona bitişik tasarlanmış mekân 2 bulunmaktadır (Fotoğraf 2.151). Mekânın iki penceresi balkon yönünde konumlandırılmıştır. Pencerelerin karşı duvarında niş bulunmaktadır. Mekânın bitişiğinde bulunan mutfağın iki kapısı vardır. Biri sofaya diğeri ise arka bahçeye açılmaktadır (Fotoğraf 2.152). Mutfağın iki penceresi ve ocağı bulunmaktadır. Girişin doğusunda tek pencereli bir tuvalet yer alır. Tuvaletin kapısı sofaya açılmaktadır (Çizim 2.24). Yapı kabayonu taş ve kerpiç malzeme ile inşa edilmiştir. Kapı, pencere, zemin ve tavanda ahşap malzeme kullanılmıştır. Ahşap olan üst örtü kiremitli kırma çatıyla kapatılmıştır. Muallim lojmanı tıpkı okul gibi atıl durumda ve yıkılma tehlikesi ile yüz yüzedir.

Çizim 2.24. Özdemir Köyü İlkokul Muallim Lojmanı Planı (Yağmur Kaptanlar)

Fotoğraf 2.147. Özdemir Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Genel Görünüş

Fotoğraf 2.148. Özdemir Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.149. Özdemir Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Sofa Genel Görünüş

Fotoğraf 2.150. Özdemir Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Mekân Genel Görünüş

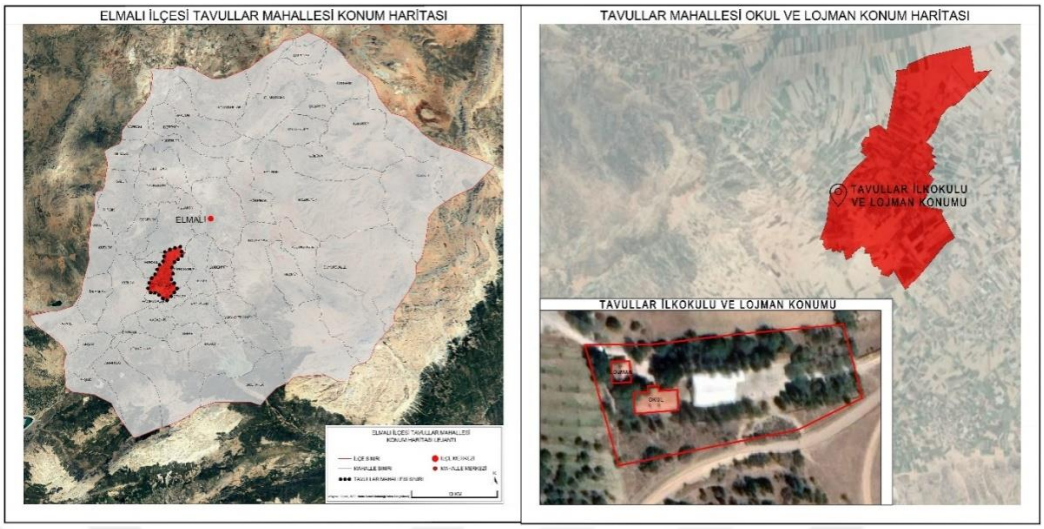

Fotoğraf 2.151. Özdemir Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Mekân Genel Görünüş

Fotoğraf 2.152. Özdemir Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Sofa Genel Görünüş

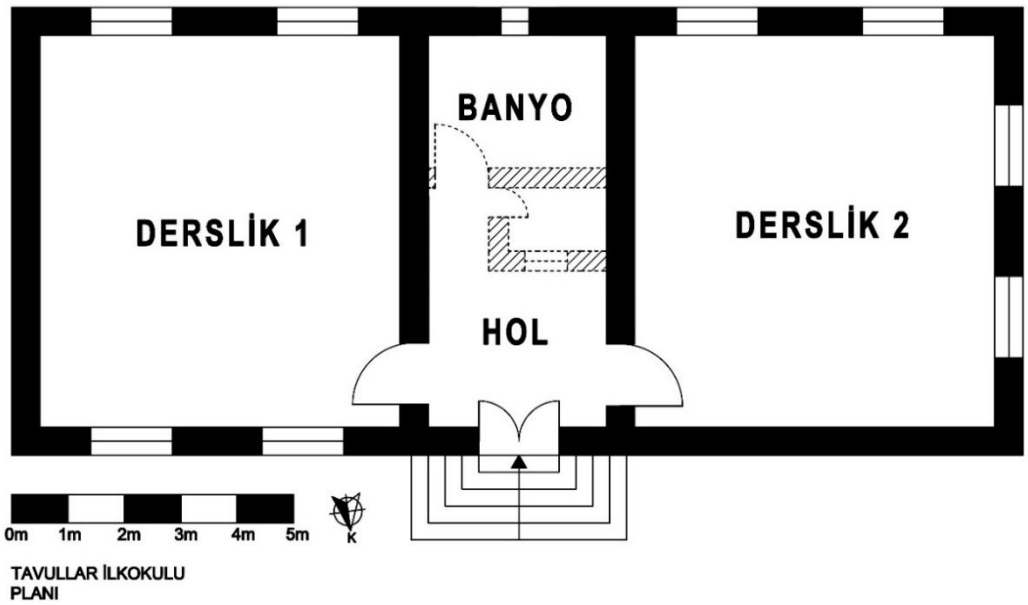
2.15. Tavullar Köyü İlkokulu

Harita 2.15. Tavullar Köyü İlkokul Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar)

Tavullar köyü, Elmalı İlçesine 16 km uzaklıktadır. Tavullar ilkokulu 1949'da eğitim-öğretim hayatına başlamıştır[117]. Geniş arazi üzerine (36°40'09.7"N 29°50'11.9"E) inşa edilen okuldikdörtgen bir plâna sahiptir. Okul arazisinde muallim lojmanı ve tuvalet yer almaktadır. Yapı zemin kat üzerine tek katlı, kabayonu taş malzeme ile inşa edilmiştir. Tadilat yapıldığı için özgünlüğünü koruyamamıştır. Özgün tasarımında okulun kapı, pencere, zemin ve tavanlarında ahşap malzeme kullanılmıştır. Ahşap olan üst örtü kiremitli kırma çatıyla kapatılmıştır. Yapının kuzey ve güney cephelerine ikişer adet pencere açılmıştır (Fotoğraf 2.153,154,155,156). Okulun ana girişi kuzey cephededir. Doğu ve batı yönlerde birer derslik yer almaktadır. (Fotoğraf 2.159). Güney cephede kare formlu bir mekân yer alır (Fotoğraf 2.157,158,160). Bu mekân günümüzde yapılan onarım ile mutfak ve lavaboya dönüştürülmüştür (Çizim 2.25). Yapılan tadilat nedeni ile pencere ve kapıların tasarımı hakkında bilgiye sahip değiliz.

[117]Mili Eğitim Bakanlığı,1966.

Çizim 2.25. Tavullar Köyü İlkokul Planı (Yağmur Kaptanlar)

Fotoğraf 2.153. Tavullar Köyü İlkokulu Ana Giriş (Elmalı Belediyesi'nden)

Fotoğraf 2.154. Tavullar Köyü İlkokulu Kuzey ve Batı Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.155. Tavullar Köyü İlkokulu Doğu Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.156. Tavullar Köyü İlkokulu Batı Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.157. Tavullar Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş

Fotoğraf 2.158. Tavullar Köyü İlkokulu Koridor Genel Görünüş

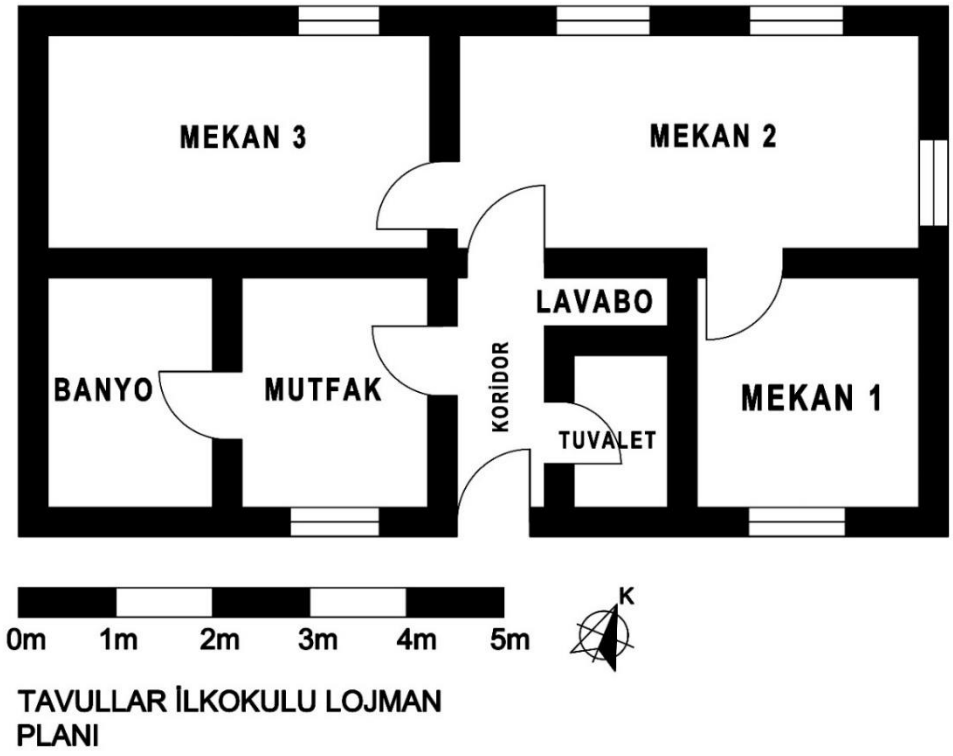

Fotoğraf 2 159. Tavullar Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş

Fotoğraf 2.160. Tavullar Köyü İlkokulu Derslik (Elmalı Belediyesi'nden)

Lojman yapısı okulun kuzey cephesine konumlandırılmıştır. Yapı zemin kat üzerine kabayonutaş malzeme ile inşa edilmiştir. Yapının kapı, pencere, zemin ve tavanında ahşap malzeme kullanılmıştır. Ahşap olan üst örtü kiremitli kırma çatıyla kapatılmıştır. Kuzey cephede üç, doğuda bir ve güney cephede iki pencereye sahiptir. (Fotoğraf 2.161). Üç oda, mutfak, banyo ve lavabo yer almaktadır. Ana giriş doğrudan koridora geçişi sağlamaktadır. Batıda mutfak ve banyo yer alır. Banyoya mutfaktan geçiş sağlanmaktadır. Yapının kuzeyinde birbirine bitişik ve geçişi olan mekânlar bulunmaktadır (Çizim 2.26) ve (Fotoğraf 2.162,163). Tavullar ilkokulu tadilat nedeni ile özgün tasarıma sahip değildir. Muallim lojmanı günümüze kadar özgünlüğü korumuş olup aynı işlevle kullanılmaya devam etmektedir.

Çizim 2.26. Tavullar Köyü İlkokul Muallim Lojman Planı (Yağmur Kaptanlar)

Fotoğraf 2.161. Tavullar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Genel Görünüş

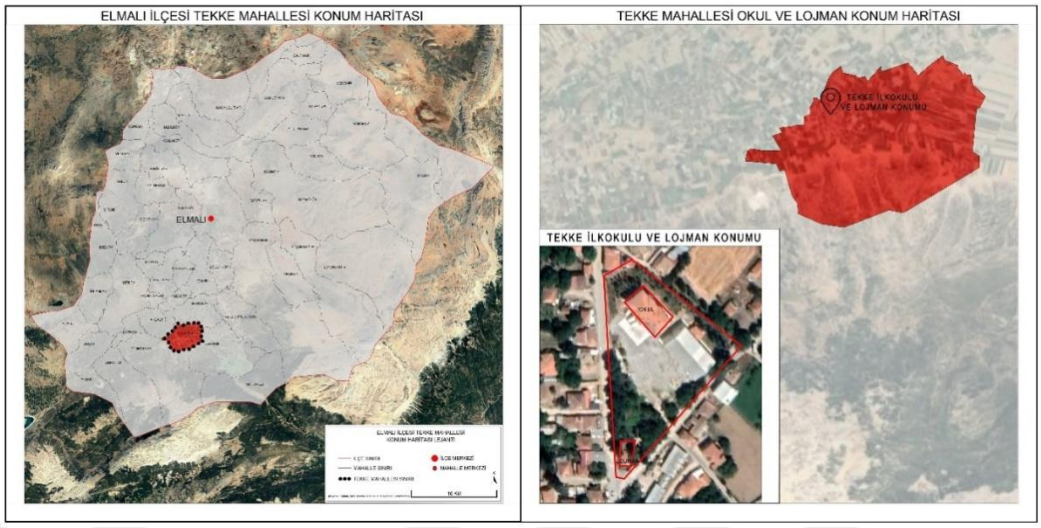

Fotoğraf 2.162. Tavullar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Mekân Genel Görünüş

Fotoğraf 2.163. Tavullar Köyü İlkokulu Muallim Lojmanı Mekân Genel Görünüş

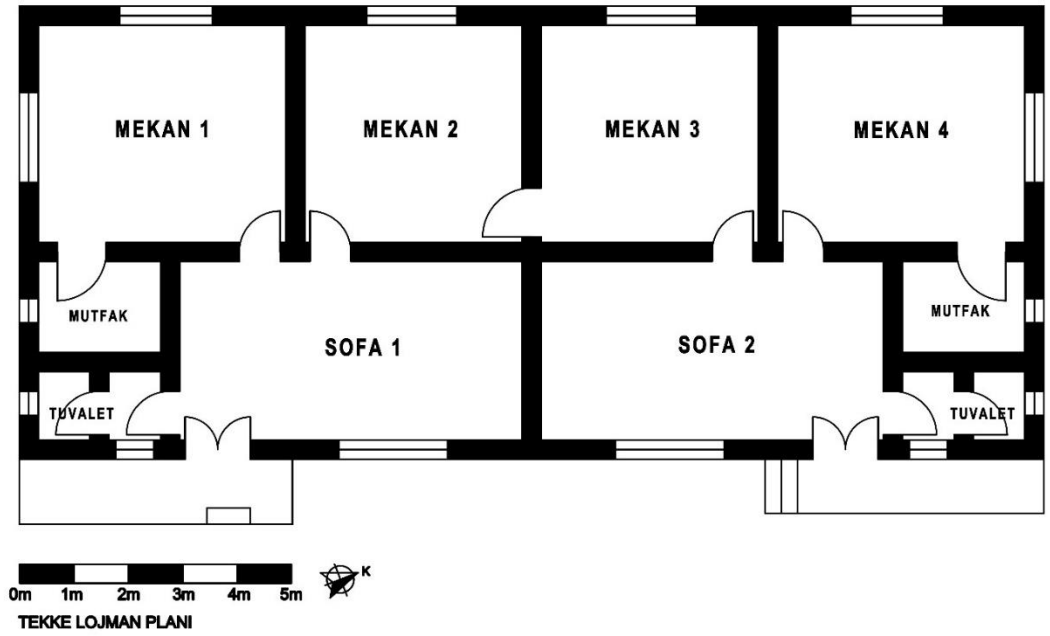
2.16. Tekke Köyü Muallim Lomanı

Harita 2.16. TekkeKöyü Muallim Lojmanı Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar)

Tekke Köyü, Elmalı ilçesine 18 km. uzaklıktadır. 1943'te inşa edilen Tekke İlkokulu günümüze ulaşamamıştır. Bu sebeple aynı arazide bulunan muallim lojmanı çalışmaya dahil edilmiştir. Köyün kuzeydoğu (36°37'04.7"N 29°52'13.9"E) yönünde konumlandırılan muallim lojmanı özgün tasarımı ile günümüze kadar gelebilmiştir. Yapıda kabayonu taşmalzeme ile inşa edilmiştir. Ahşap olan üst örtü kiremitli kırma çatıyla kapatılmıştır. Yapının pencere, kapı, tavan ve zemininde ahşap malzeme kullanılmıştır. Kuzey ve güney yönlerde dört, doğu ve batı yönlerde ise üç pencere yer almaktadır (Fotoğraf 2.164,165). Diğer muallim lojmanlarının aksine iki ayrı lojman yapısı bitişik tasarlanmıştır. Bu sebeple iki ayrı ana girişe sahiptir (Fotoğraf 2.166,167). Ana girişlerden biri kuzeydoğu cepheden sağlanmaktadır (Fotoğraf 2.167). Kuzeydoğu yönde yer alan giriş doğrudan sofaya açılmaktadır (Fotoğraf 2.168). Sofa kuzey yönde açılan bir pencere ile aydınlatılmaktadır. Odalar sofa etrafında konumlandırılmıştır. Sofanın kuzeyinde yan yana tuvalet ve mutfak yer alır. Kuzeybatı ucunda iki pencereli kare formlu mekân bulunmaktadır. Bu odanın bitişiğinde yer alan mekân tek pencere ile aydınlatılmaktadır. Odanın güney duvarı yıkılarak sonradan bir kapı açılmıştır. Bu kapı doğrudan mekâna geçişi sağlamaktadır. Yapının diğer ana girişi kuzeybatı cepheden sağlanmaktadır. Kuzeydoğu yönde olduğu gibi burada da ana giriş doğrudan sofaya açılmaktadır. Ana girişin güneydoğu cephesine bitişik tuvalet ve mutfak yer almaktadır. Ana girişin batısında mekân bulunmaktadır. Girişin güneybatı ucunda bulunan mekân iki pencere ile aydınlatılmaktadır. Bu odadan aynı zamanda mutfağa geçiş bulunmaktadır. Hemen bitişiğinde bulunan mekân ise tek pencere ile aydınlatılmıştır. Ayrıca kuzey duvarı yıkılarak

diğer lojmana ait mekân ile geçişi sağlamak için kapı açılmıştır (Çizim 2.27) ve (Fotoğraf 2.167,169). Diğer Muallim lojman yapılarının aksine bu örnekte iki lojmanın bitişik tasarlandığı görülmüştür. Günümüzde kuzeydoğu yönde bulunan lojmanın atıl olarak kaldığı, güneydoğu yöndeki lojmanda köy sakinin kullandığı gözlemlenmiştir.

Çizim 2.27. Tekke Köyü Muallim Lojman Planı (Yağmur Kaptanlar)

Fotoğraf 2.164.Tekke Köyü Muallim Lojmanı Genel Görünüş

Fotoğraf 2.165.Tekke Köyü Muallim Lojmanı Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf 2.166. Tekke Köyü Muallim Lojmanı Ana Giriş Genel Görünüş

Fotoğraf 2.167. Tekke Köyü Muallim Lojmanı Ana Giriş Genel Görünüş

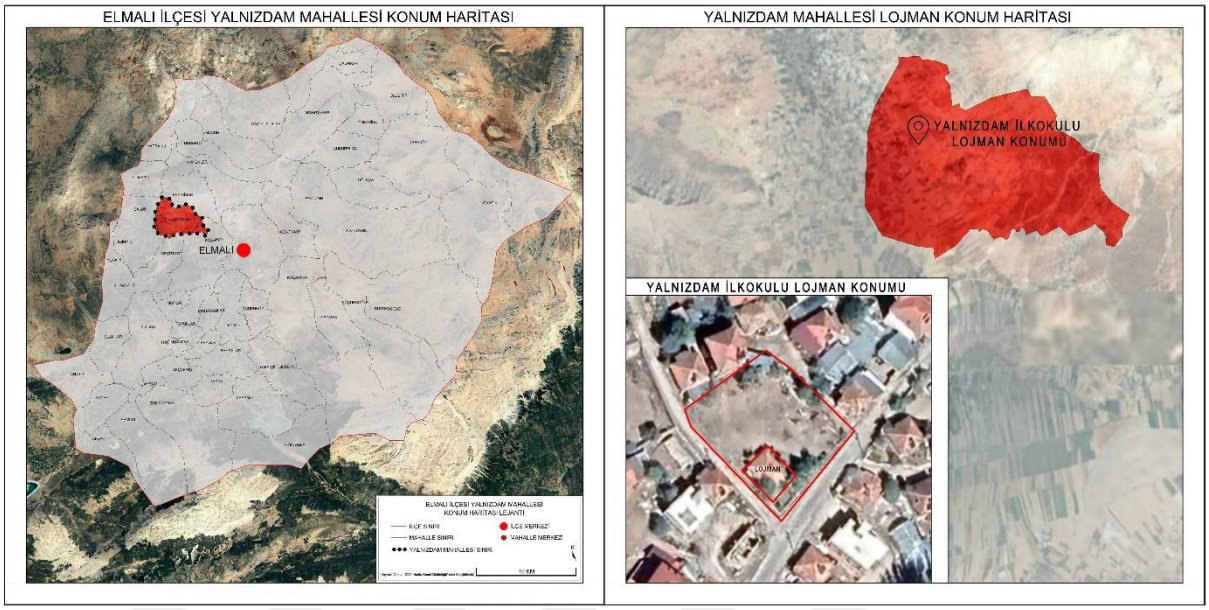

Fotoğraf 2.168.Tekke Köyü Muallim Lojmanı Sofa Genel Görünüş

Fotoğraf 2.169.Tekke Köyü Muallim Lojmanı Mekân Genel Görünüş

2.17. Yalnızdam Köyü Muallim Lojmanı

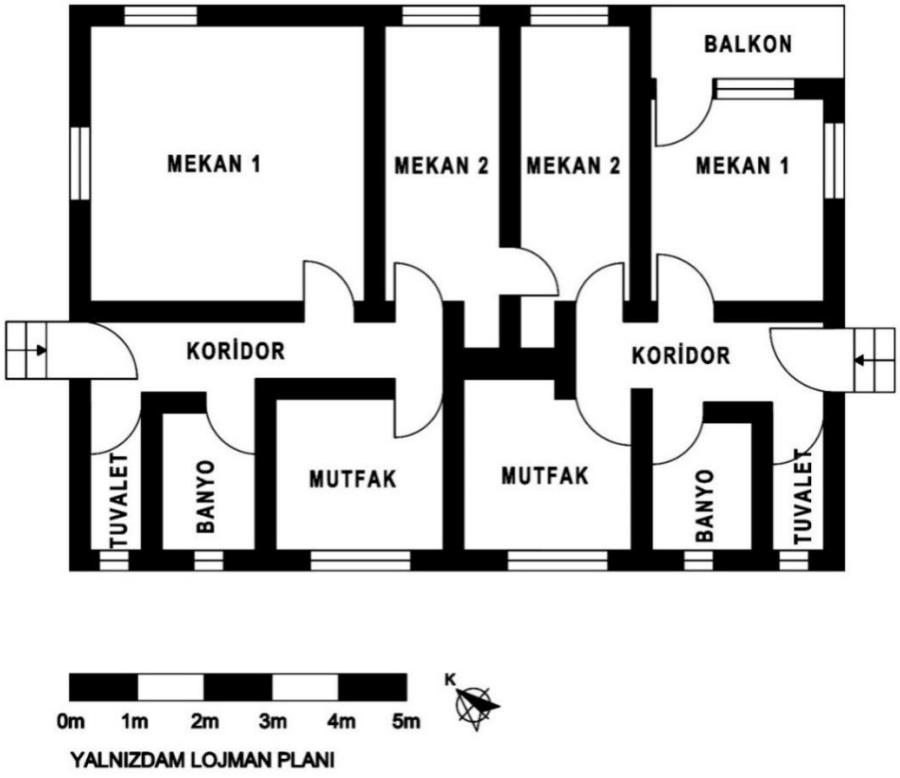

Harita 2.17. YalnızdamKöyü Muallim Lojmanı Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar)

Yalnızdam köyü, Elmalı ilçesine 12 km. uzaklıktadır. Yalnızdam İlkokulu günümüze ulaşamamıştır. Bulunduğu konumda (36°46'05.7"N 29°49'37.9"E) sadece muallim lojmanı ayakta kaldığı için çalışmaya dahil edilmiştir (Fotoğraf 2.170,171). Muallim lojmanı günümüzde aktif bir şekilde kullanılmaktadır. Lojman, kuzey ve güney doğrultuda inşa edilmiştir. Yapıda kabayonu taşmalzeme kullanılmıştır. Ahşap olan üst örtü kiremitli kırma çatıyla kapatılmıştır. Pencere(söve-lento), kapı, tavan ve zeminde tümüyle ahşap kullanılmıştır. Bu muallim lojmanı da tıpkı Tekke Köyü muallim lojmanı gibi bitişik tasarlanmıştır. Bu nedenle kuzey ve güney yönlerde iki ana girişe sahiptir (Fotoğraf 2.172). Kuzey ve güney yönlerde bir, batı yönünde altı, doğuda üç pencere yer almaktadır (Fotoğraf 2.170,173). Kuzey cephede yer alan giriş doğrudan koridora açılmaktadır. Ana girişin batısında mutfak, banyo yer alır. Doğusunda ise iki pencere ile aydınlatılan tek pencereli mekân yer almaktadır (Fotoğraf 2.174,175). Mekânınözgün tasarımında bir balkon yer alırken günümüzde bu kısım kapatılmıştır[118]. Güney cephede yer alan ikinci ana giriş doğrudan koridora geçişi sağlamaktadır. Batı cephede mutfak, banyo ve tuvalet yer alır. Doğu cephede mekân bulunmaktadır. Güneydoğu yönde bulunan odanın aynı zamanda bir balkonu bulunmaktadır. Hemen bitişiğinde yer alan mekânın duvarı yıkılarak, kuzeydoğu yönde bulunan lojmanın mekâna geçiş sağlayan bir kapı eklenmiştir. Bunun yanı sıra duvarı yıkılmış olan odanın bir yüklüğü bulunmaktadır (Çizim 2.28).

[118] Beden duvarı incelenmiş ve balkon bölümünün (mekân 1)'e eklendiği gözlemlenmiştir.

Günümüzde muallim lojmanı özgün tasarımını korumuş olup köy sakinin konakladığı mekân olarak değerlendirilmiştir.

Çizim 2.28. Yalnızdam Köyü Muallim Lojman Planı (Yağmur Kaptanlar)

Fotoğraf 2.170. Yalnızdam Köyü ilkokulu Arazisi ve Muallim Lojmanı Genel Görünüş

Fotoğraf 2.171.Yalnızdam Köyü Muallim Lojmanı Genel Görünüş

Fotoğraf 2.172.Yalnızdam Köyü Muallim Lojmanı Ana Giriş Genel Görünüş

Fotoğraf 2.173. Yalnızdam Köyü Muallim Lojmanı BalkonGenel Görünüş

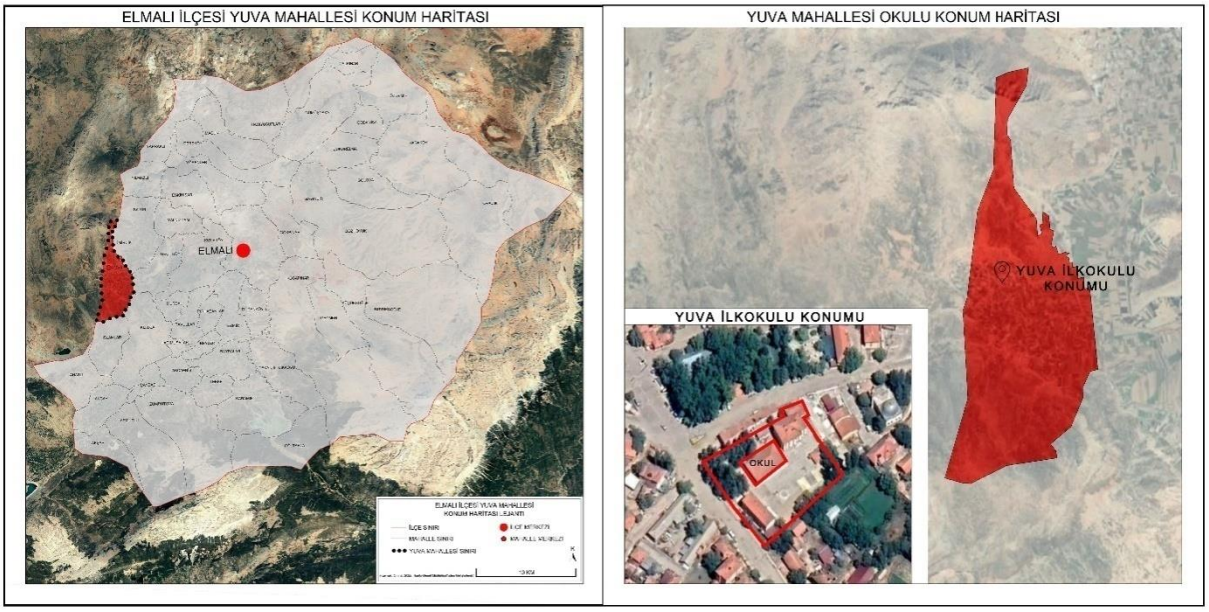

Fotoğraf 2.174. Yalnızdam Köyü Muallim Lojmanı MekânGenel Görünüş

Fotoğraf 2.175. Yalnızdam Köyü Muallim Lojmanı Mekân Genel Görünüş

2.18. Yuva Köyü İlkokulu

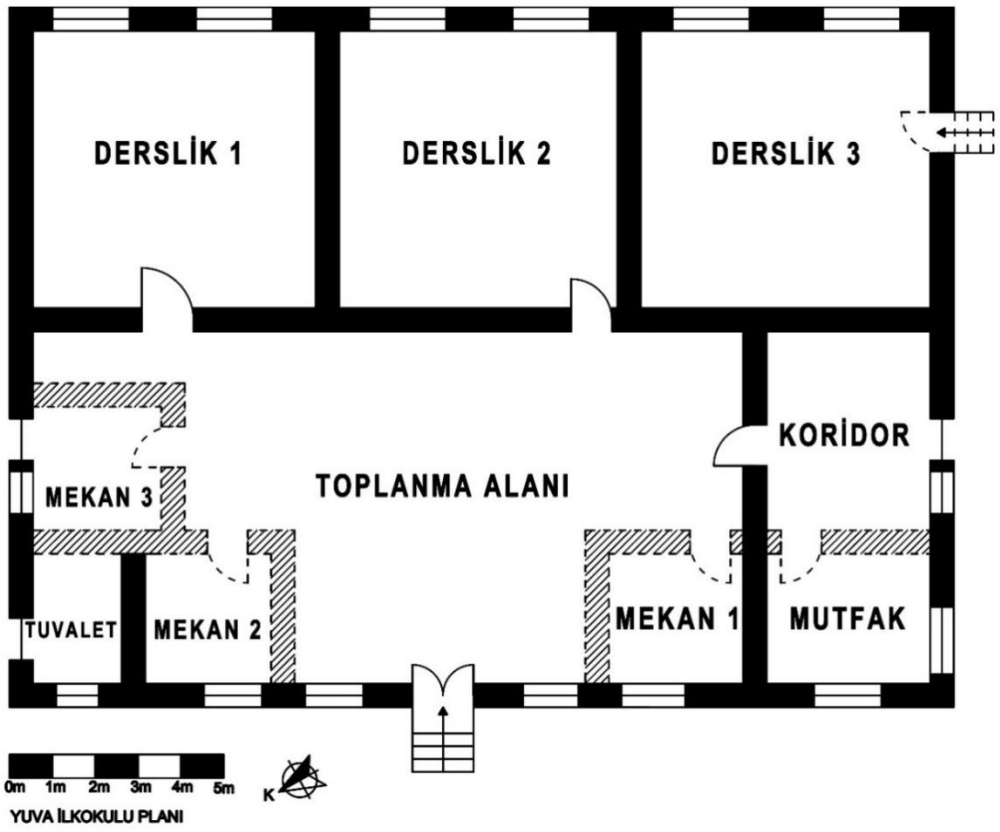

Harita 2.18.YuvaKöyü İlkokulu Konumu Hazırlayan: (Yağmur Kaptanlar)

Yuva Köyü, elmalı ilçesine 131 km. uzaklıktadır. Yuva ilkokulu 1936'da eğitim-öğretim hayatına başlamıştır[119]. Okul geniş arazi üzerine (36°43'15.08"N 29°45'47.1"E) inşa edilmişdikdörtgen bir plâna sahiptir. Aynı arazi içinde ortaokul binası yer almaktadır. Yapı zemin kat üzerine inşa edilmiştir. Yapı kabayonu taş malzeme ile inşa edilmiştir. Tadilat yapıldığı için özgünlüğünü koruyamamıştır. Özgün tasarımında okulun kapı, pencere, zemin ve tavanlarında ahşap malzeme kullanılmıştır. Ahşap olan üst örtü kiremitli kırma çatıyla kapatılmıştır. Kuzey ve güney cephelerde altı pencere yer almaktadır. Batı cephede bir doğuda ise iki pencere yer alır (Fotoğraf 2.176,177,178,179). Okulun ana girişi kuzey cephededir. Derslikler ve mekânlartoplanma alanı etrafında konumlandırılmıştır (Fotoğraf 2.180,181,182,183,184,185). Yapının güneyinde yan yana üç derslik yer alır. Her bir dersliğin ikişer penceresi bulunur. Güneydoğu cephede bulunan dersliğin koridora açılan kapısı günümüzde kapatılmıştır. Doğu cephede okul bahçesine açılan bir kapı eklenmiştir. Kuzeydoğu cephede bulunan mekân ise ikiye bölünmüştür. Mutfak ve koridora dönüştürülmüştür. Kuzey cephede bulunan ve ana giriş olarak düşünülen cephede altı pencere bulunmaktadır. Bu cephede koridoru bölümlere ayıran bazı eklemeler yapıldığı düşünülmektedir. Eklemelerden biri de tuvalete dönüştürülmüştür. Batı cephede bulunan mekânların kapısı kilitli olduğu için detaylı bilgiye sahip değiliz (Fotoğraf 2.178). Bunun yanı sıra bu mekânlara okul bahçesinden geçiş

[119]Mili Eğitim Bakanlığı,1966.

sağlayan kapılar mevcuttur (Çizim 2.29). Bu kapıların özgün olup olmadığı hakkında bilgi sahibi değiliz. Okul, günümüze kadar birçok onarım ve eklemeler ile dönüşüm geçirmiştir. Anasınıfı olarak aktif bir şekilde kullanıma devam etmektedir. Aynı arazi içinde muallim lojmanı olduğunu düşündüğümüz mekâna girilemediği için hakkında bilgi sahibi olunamamıştır.

Çizim 2.29. Yuva Köyü İlkokulu Planı (Yağmur Kaptanlar)

Fotoğraf 2.176. Yuva Köyü ilkokulu Genel Görünüş

Fotoğraf 2.177. Yuva Köyü İlkokulu Genel Görünüş

Fotoğraf 2.178. Yuva Köyü İlkokulu Genel Görünüş

Fotoğraf 2.179. Yuva Köyü İlkokulu Genel Görünüş

Fotoğraf 2.180. Yuva Köyü İlkokulu Toplanma Alanı Genel Görünüş

Fotoğraf 2.181. Yuva Köyü İlkokulu Toplanma Alanı Genel Görünüş

Fotoğraf 2.182. Yuva Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş

Fotoğraf 2.183. Yuva Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş

Fotoğraf 2.184. Yuva Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş

Fotoğraf 2.185. Yuva Köyü İlkokulu Derslik Genel Görünüş

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DEĞERLENDİRME

Osmanlı Döneminin ardından yeni bir ulus doğmuş ve Cumhuriyet rejimiyle ülkenin dört bir köşesinde "modernleşme hareketi" ya da "modernleşme projesi" doğrudan devlet eliyle uygulanmaya başlanmıştır. İlk uygulama kamusal mekânların dönüştürülmesiyle olmuştur. Bu sebeple 1923 ve 1950 yıllarında Milli Mimari Rönesans'ına atıfta bulunarak eskiden yeniye, gelenekten modernliğe yani o dönemin tabiri ile Yeni Mimari'ye dönüştürerek Osmanlı'ya karşı Cumhuriyet rejimini sembolize eden örnek kamusal mekân modelleri geliştirilmişlerdir [120]. Bu modeller rasyonel, seküler, kolektif ve devlet merkezli bir modernleşme fikrini hayatageçirmişlerdir[121]. Rejimin kamusal mekanlarda uygulanması hem ülkenin hafızasına kazınacak hem de halk tarafından onaylanmasını sağlayacaktır. Bu durumun farkında olan dönemin hükümeti, mimari stratejilere önem vermiş ve bu "modernleşme projesini" tüm ülkeye yaymak için uğraşmıştır[122].

Eğitim de bu projenin bir parçasıdır. Bu nedenle eğitimle ilgili birçok reformlar hazırlanmıştır. Hazırlanan eğitim programlarının modernleşmeye uygun olması ve bu eğitimi alan kişilerin de çağa uygun bireyler olması hedeflenmiştir. Yapılan nüfus sayımları ile ülkede okuma-yazma oranlarının düşük olduğu ortaya çıkmış bu nedenle eğitim seferberliği ilan edilmiştir. Özellikle bu dönemde nüfusun büyük bölümünü köy halkı oluşturmaktadır. Eğitimin köyden kente ülkenin her bir köşesine ulaşabilmesi için eğitim yapılarının (özellikle köy okulları) inşa edilmesine karar verilmiştir. Böylelikle tüm köylerde imar çalışmaları başlamış ve belirlenmiş plan tiplerinde eğitim yapıları inşa edilmiştir. Reformlar ve yenilikler doğrultusunda verilmek istenen eğitimin ve modern okul yapılarının inşası için, Maarif Vekâleti sorumluluğunda 1926 yılında inşaat dairesi kurularak[123] ve başına 1927 yılında Ernst Egli getirilmiştir[124]. Daire de yapılan tüm resmi yazışmalarda ismi "Tatbikat Bürosu" olarak ifade edilmekte ve yerli yabancı mimar çalışmaktaydı[125]. Mimar Ernst Egli'nin İnşa Dairesinde çizdiği bir okul planı 1930'lu yıllara kadar inşa edilmeye devam etmiştir[126]. Yine aynı

[120] Bozdoğan, 2002:76.
[121] Arıtan, 2008:1.
[122] Kul, 2010:14.
[123]Kul, 2011:69.
[124]Egli'denakt.Türkmen, 2021:359.
[125]Kul, 2011:69.
[126]Kul, 2011:69.

dönemlerde ilk tipte yapılmak istenen bir başka okul ise Kemalettin Bey'in Edirne Karaağaç mektebi (1913)'dır. Aynı tip proje tek katlı olarak köy okulların yapımında kullanılmaya başlanmıştır[127].

Mimar Ernst Egli'nin ardından Tatbikat Bürosuna 1938 yılının ağustos ayında mimar Margarate Schütte-Lihotzky getirilmiştir. Eşiyle birlikte İstanbul'a gelmiş ve 10 ay kadar burada görev almıştır. Taş, ahşap, kerpiç ve tuğla malzemelerin kullanıldığı ve yerel ustaların kontrolünde 7 tip okul projesi tasarlamıştır. Projede, okul arazisinin genişliğinin köy muhtarı ve eğitmen tarafından belirlenmesi ifade edilmiştir.

İlk tip proje kaynaklarından biri 1933 yılında Tatbikat bürosu tarafından hazırlanan "İlk mektep Planları Albümü" dür. Kitapçıkta bulunan tip projeler kırsal mimariye ait ve geleneksel tasarım öğeleri barındırmaktadır. Arazi seçimi, cephe yönü belirleme, malzeme kullanımı, üst örtü gibi teknik detaylar ve derslik sayısına göre planlar hazırlanmıştır. Kaynakta, okul bahçesi içinde tuvaleti ile yapıya bitişik veya ayrı şekilde tasarlanmış muallim evlerinin de yerleştirildiği görülmektedir. Sözü edilen tip proje albümü taş, kerpiç ve ahşap malzemeyle müstakil öğretmen evi plânları da dâhil olmak üzere 27 plânı içermektedir[128].

İnşa edilmiş köy okulları hakkında bilgi veren bir başka kaynak 1937 yılında basılan 'Köy Okulu Binası'dır. Köy Eğitmenleri Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra eğitmenlerin atandıkları köylerde inşa edilecek okullar için tasarlanan tip projeler yer almaktadır. Kaynakta köy eğitmenleri kanunun ardından Bayındırlık Bakanlığının isteği üzerine Kültür Bakanlığı bünyesindeki İlk tedrisat Umum Müdürlüğü'nün talebi üzerine hazırlanmıştır. Kaynakta 1930'lu yılların sonunda inşa edilen okullar ve tip projeleri yer almaktadır. İçerikte tek derslikli okul için üç farklı tip proje ve teknik bilgiler (konumu, cepheleri, malzemeleri) yer almaktadır. Tasarlanan planda önceki dönemlerde hazırlanan tip projelerde olmayan, muallim lojmanı ve köy kurulunun kullanımı için bir oda yer almaktadır.

Köy enstitülerinin açılması ülkedeki eğitim politikalarını sağlamlaştırırken oradan mezun olan eğitimcilerin görev yapacağı köylerde okullara daha fazla ihtiyaç duyulmuştur. Mezun olan eğitimcilerin görevli olduğu köylerde doğrudan inşa edebileceği okullar için tip proje yarışması gerçekleştirilmiştir. Yarışmayı dönemin mimarları Asım Mutlu ve Ahsen Yapanar kazanmıştır. Yarışmanın şartlarına göre okullar, soğuk-sıcak ve ılıman bölgelerde inşa edilecek şekilde tasarlanmıştır. Plan tasarımında derslik, işlik ve muallim lojmanı mekânlarının bir arada olduğu üç tip proje hazırlanmıştır. 1940 yıllarında inşa edilen köy okulları kabul edilen bu tip projeye göre hazırlanmıştır[129].

---

[127] Kul, 2011:69.
[128] Özbek,2019:269.
[129] Kul,2011:71.

1951 yılına gelindiğinde ise, geçmişte uygulanan tip projelerin uygulamasına son verilmiş bu konuda yeni bir düzenleme getirilmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı'nın çıkardığı Tebliğler Dergisine ait arşiv belgeleri incelendiğinde 1951 yılından itibaren yeni bir tip proje uygulamasına geçildiği ifade edilmiştir[130].

Elmalı ilçesinde bulunan 16 köy okulunun inşa tarihleri Millî Eğitim Bakanlığı'na ait kaynakta tespit edilmiştir[131]. Bu tarihler aynı zamanda Antalya Milli Eğitim Müdürlüğü arşivinde yer alan diploma bilgileri ile karşılaştırılmış ve teyit edilmiştir. Yapılan karşılaştırma sırasında bazı okulların, Millî Eğitim Bakanlığı'na ait kaynakta bulunan tarihlerden önce eğitim-öğretime başlandığı gözlemlenmiştir.

Elmalı'da 1923-1950 yılları arasında inşa edilmiş ve günümüze gelebilmiş toplam 16 köy okulu tespit edilmiştir. Ayrıca okul binalarının yanı sıra aynı arazi veya arazi dışında inşa edilmiş 10 Muallim Lojmanı tespit edilmiştir.10 muallim lojmanından 6 tanesi okul yapısına bitişik olarak yapılmıştır. Bunun yanı sıra günümüze gelememiş bazı okul binalarının ayakta kalmış muallim (Tekke ve Yalnızdam) lojmanları tespit edilmiştir. Muallim Lojmanı olmayan 3 okul bulunmaktadır.

3.1. Plan

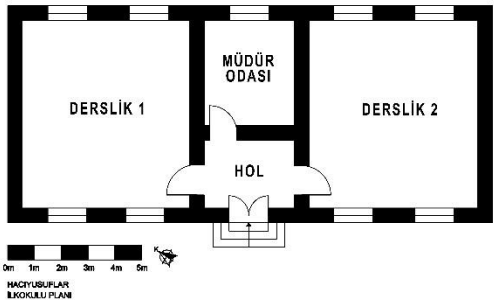
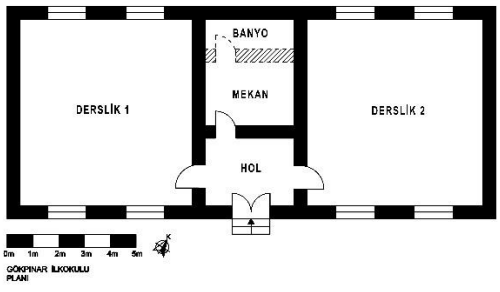
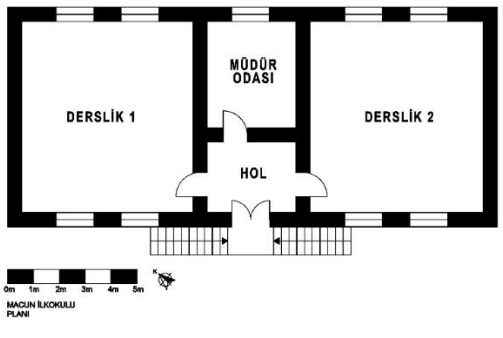
Elmalı ilçesinde 1923-1950 yılları arasında 16 okul binası tespit edilmiştir. Bu binalarda dört farklı plan tipi görülmektedir. Görülen plan tipleri: Dikdörtgen planlı ve iki derslikli; dikdörtgen planlı üç veya daha fazla derslikli; münferid planlılar ve muallim lojmanına bitişik okullar şeklindedir. Dikdörtgen planlı ve iki derslikli okullar Gökpınar, Hacıyusuflar, Macun ve Tavullar köylerinde inşa edilmiştir. Dikdörtgen planlı, üç veya daha fazla derslikli okullarÖzdemir, İslamlar, Gölova, Küçüksöğle, Bayındır ve Yuva köylerinde inşa edilmiştir. Münferit tipli iki okul olup Geçmen ve Küçüksöğle köylerinde yer almaktadır**.** Muallim lojmanına bitişik okul sayısı ise altı olup Ovacık, Avşar, Dereköy, Geçmen ve Küçüksöğle köylerinde görülmektedir. Ancak Tekke ve Yalnızdam köylerinin okul binaları günümüze ulaşamamıştır.

[130]Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi,1945.
[131]Mili Eğitim Bakanlığı,1966.

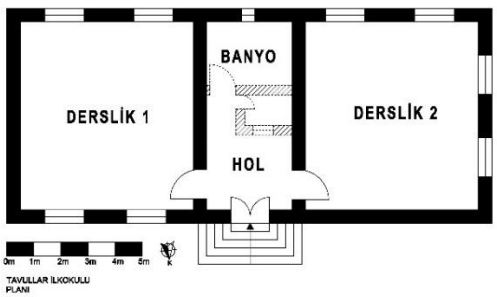
3.1.1. Dikdörtgen Planlı ve İki Derslikli Plan Tipi

Dikdörtgen planlı iki sınıflı tasarlanmış Gökpınar, Hacıyusuflar, Macun, Tavullar köyü okulları köylerde yapılacak olan tip proje okullarına benzer inşa edilmişlerdir. Zemin kat üzerine inşa edilmiş bu okulların, ana girişin hemen ardında bir hol ve onun aksında öğretmen veya müdür odası yer almaktadır. Holün iki tarafında aynı ölçülerde tasarlanmış iki derslik bulunmaktadır. Mustafa Şemsettin Şeniz Arşivinde bulunan köy okul tip proje örneklerine uygun şekilde inşa edilmiştir. Bu plan kurgusunun benzeri olarak Mersin'in Silifke ilçesinde bulunan Gündüzler Köyü İlkokulu aynı ilin Tarsus ilçesinde bulunan Ballıca Köyü İlkokulu söylenebilir[132]. Her iki okulda iki derslik, müdür odası ve bir holden meydana gelmektedir[133].

Tablo 3.Dikdörtgen Planlı ve İki Derslikli

Okullar	Yapım Tarihleri	Dikdörtgen planlı ve iki derslikli
Hacıyusuflar	1943	
Gökpınar	1946	
Macun	1950	

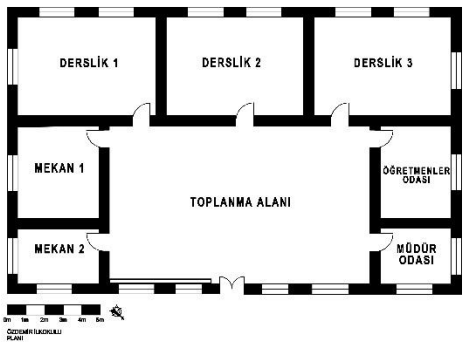
[132] Kavas, 2020:219.
[133] Kavas, 2020:242.

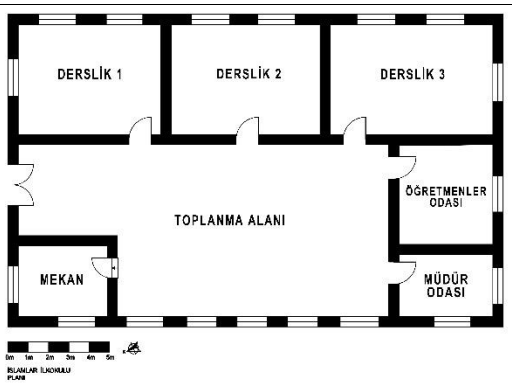
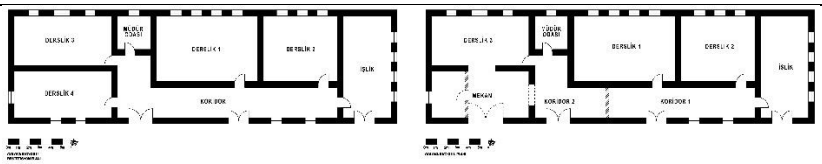
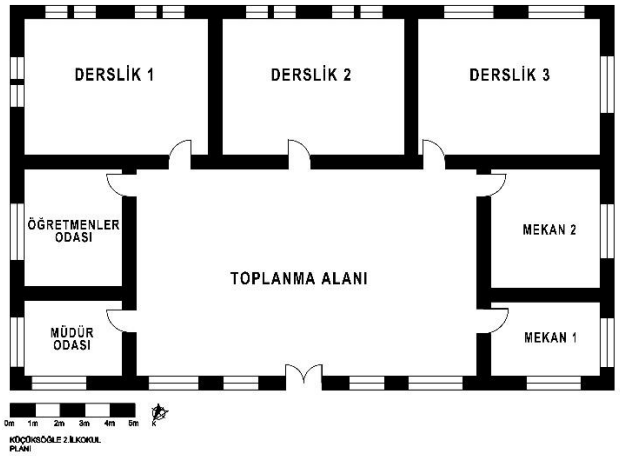
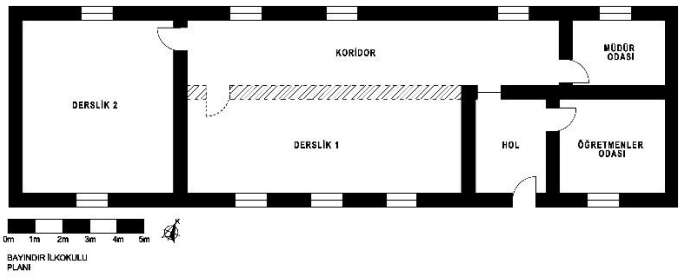
Tavullar	1943	

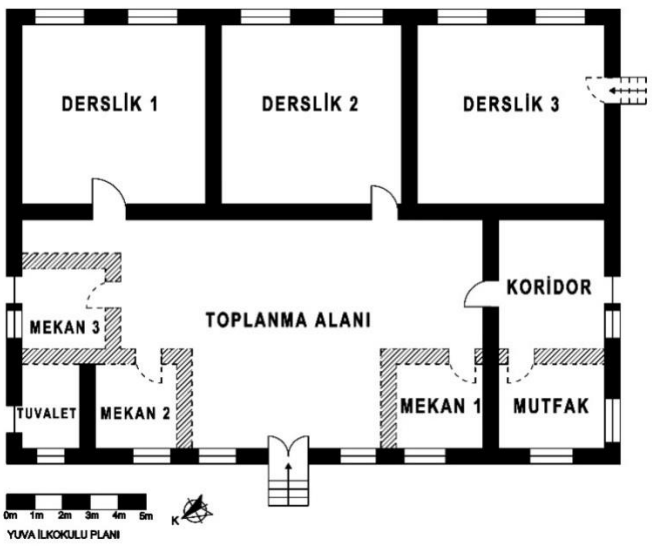
3.1.2. Dikdörtgen Planlı, Üç veya Daha Fazla Derslikli Plan Tipi

Dikdörtgen planlı üç derslik olarak tasarlanmış Bayındır, İslamlar, Özdemir, Küçüksöğle birinci- ikinci okul, Gölova ve Yuva köy okulları sıralanabilir. Mekân dağılımı kendi içinde farklılıklar barındırır. Özdemir, İslamlar, Küçüksöğle ve Yuva okullarının ana giriş aksını geniş bir koridor karşılar. Bölgedeki diğer okullara göre bu koridorlar büyük ve kare formludur. Derslikler ise koridorun etrafına konumlandırılmıştır. Genellikle ana girişin karşısında yan yana dizili üç derslik bulunur. Yine ana girişin sağında ve solunda mekanlar yer alır. Bunun dışında dersliklerin koridora simetrik yerleştirildiği tek örnek Bayındır Köyü İlkokuludur. Herhangi bir karşılaştırma örneği bulunamamıştır.

Tablo 4.Dikdörtgen Planlı ve Üç veya Daha Fazla Derslik Okullar

Okullar	**Yapım Tarihleri**	**Dikdörtgen planlı, üç veya daha fazla derslik okullar**
Özdemir	1943	

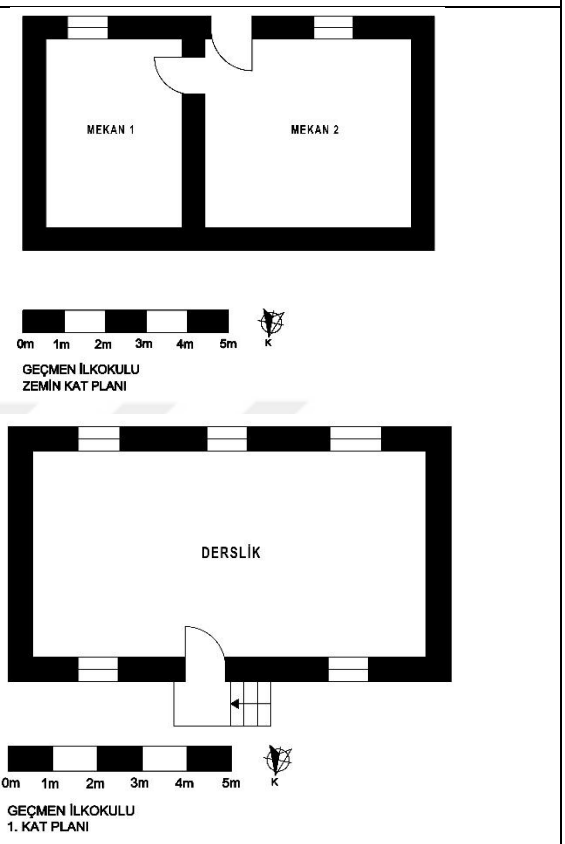
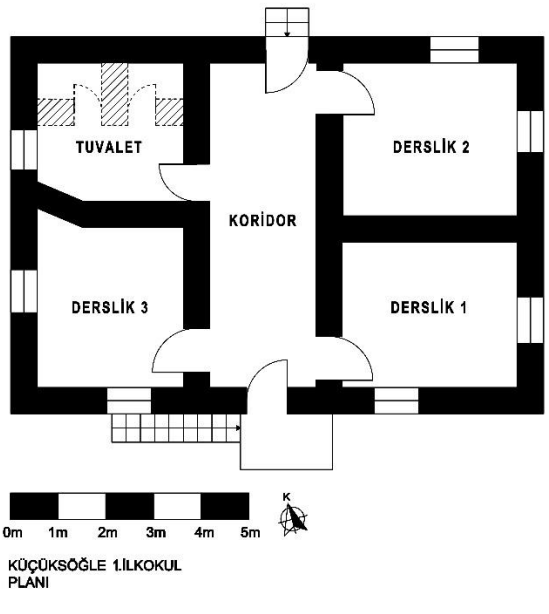
İslamlar	1944	
Gölova	1952-1948	
Küçüksöğle	1943	
Bayındır	1948	

Yuva	1936	

3.1.3. Münferit Planlı Tip

Münferit plan tipinde Geçmen Köyü İlkokulu ve Küçüksöğle Köyü ikinci İlkokulu örnek verilebilir. İki katlı tasarlanan okulların üst katı derslik olarak kullanılmıştır. Geçmen Köyü İlkokulu tek derslik Küçüksöğle köyü ilkokulu ise üç dersliğe sahiptir. Giriş katlar muallim lojmanı olarak kullanılmıştır.

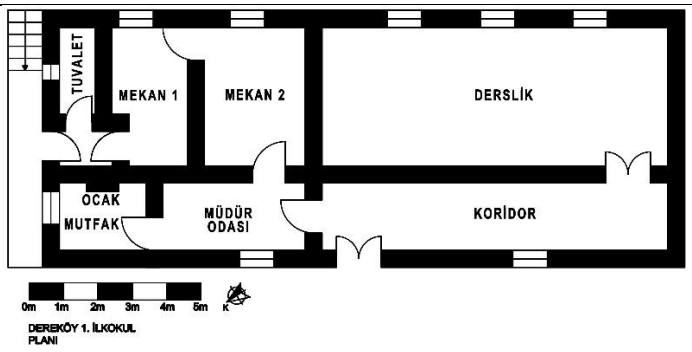
Tablo 5. Münferit Planlı Okullar

Okullar	**Yapım Tarihleri**	**Münferit planlı Okullar**
Geçmen	1951	
Küçüksöğle Birinci Okul	1943	

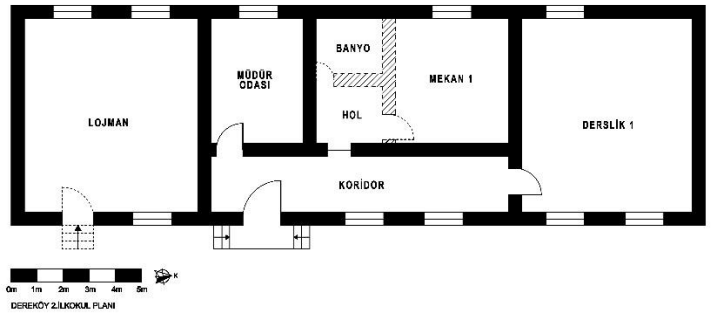
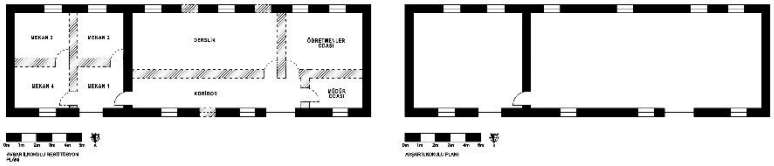
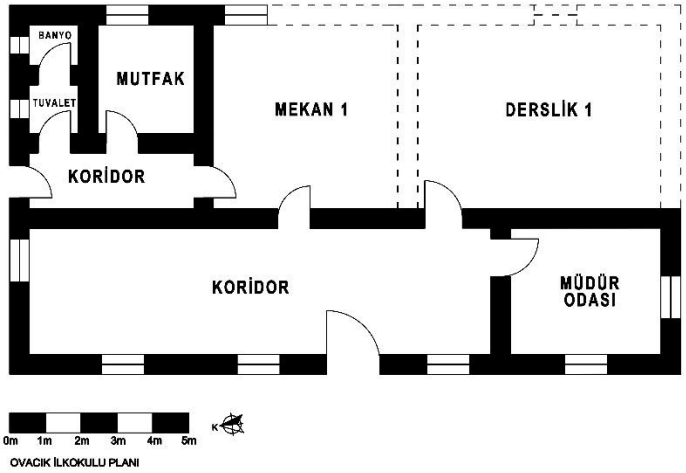
3.1.4. Muallim Lojmanına Bitişik Tip

Muallim lojmanı ile bitişik tasarlanmış köy okulları grubunda Dereköy'ün iki okulu, Ovacık Köyü İlkokulu, Afşar İlkokulu yer almaktadır. Derslik sayıları bir veya iki olup, okula giriş iki yönden sağlanmaktadır. İlki okulun ana girişi diğeri ise muallim lojmanından okul koridoruna giriştir. Lojman ise iki veya üç odası, mutfak- banyonun birlikte olduğu bir plan kurgusuna sahiptir. 1933 yılında yayınlanan "İlkmektep Planları Albümü", "Köy Okulu Binası" (1937) ve Margarete Schütte- Lihotzky tarafından plânlanan tip projelerine benzerlik göstermektedir. Bu nedenle bu grupta yer alan okullara verilecek en iyi örnekler dönemin tip proje okullarıdır. Gölova ilkokulunun işlik bölümü Asım Mutlu ve Ahsen Yapanar'ın plan tasarımına benzerlik göstermektedir. Tip proje örnekleri dışında aynı plan kurgusuna sahip örneklerde mevcuttur. Mersin Tarsus ilçesine bağlı Karayayla Köyü İlkokulu (1941-45)[134]. Kayseri-Nize Güzelköy İlkokulu (1943)[135], Pınarbaşı- Kılıçkışla Köyü İlkokulu (1943-44)[136]örnekler verilebilir.

Tablo 6. Muallim Lojmanına Bitişik Okullar

Okullar	Yapım Tarihleri	Muallim lojmanı bitişik okullar
Dereköy birinci okul	1947	

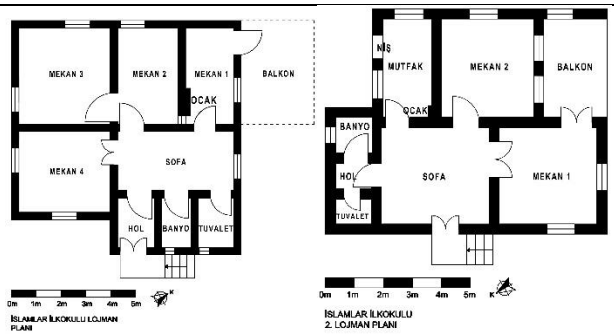
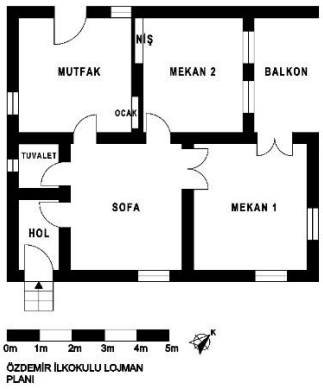
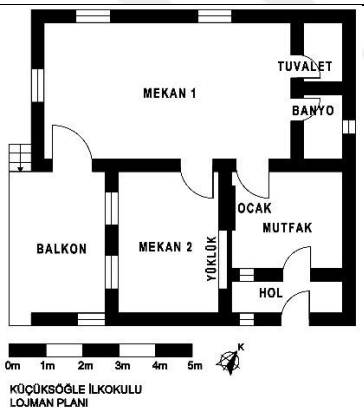
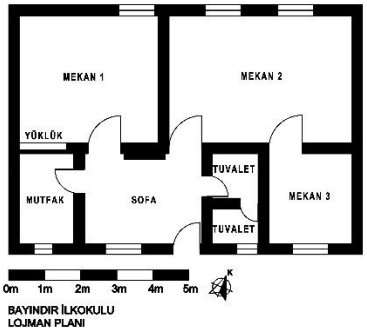
[134] Kavas, 2020:202.
[135] Özbek,2013:295.
[136] Özbek, 2019:281.

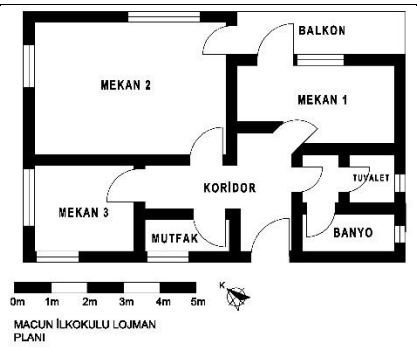
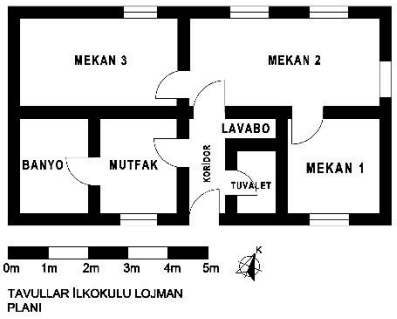
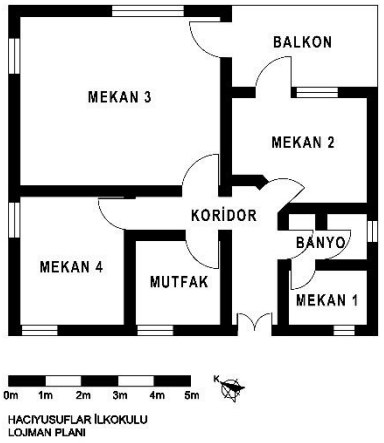
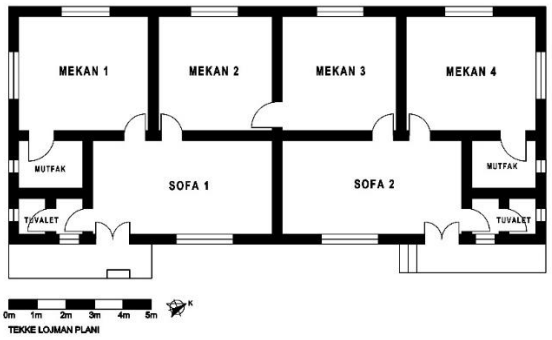
Dereköy ikinci okul	1947	
Afşar	1943	
Ovacık	1946	

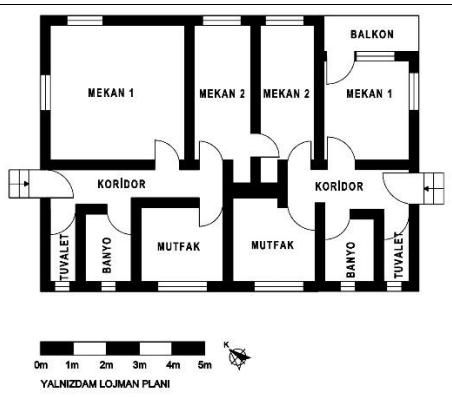
3.1.5. Muallim Lojmanları

İlçe genelinde okul binaları dışında 10 adet muallim lojmanı tespit edilmiştir. 1930-1951 yılları arasında Muallim lojman yapıları dönemin ihtiyaçlarına göre okul yapısına bitişik veya ayrı şekilde tasarlanmıştır. Muallim lojman yapılarının bazıları aynı arazide bazıları ise arazi dışında inşa edilmiştir. İslamlar (2), Özdemir, Tavullar, Küçüksöğle, Macun, Bayındır, Hacıyusuflar köylerinde inşa edilen muallim lojmanları Asım Mutlu ve Ahsen Yapanar'ın plan tasarımlarına benzerlik göstermektedir. Lojmanlar tip projede bulunan kurallara ve planlara göre inşa edilmiştir. Kare formlu, iki veya daha fazla oda, mutfak-banyo mekân kurgusuna sahiptir.

Tablo 7. Okul Yapılarından Ayrı Tasarlanan Muallim Lojmanları

Okullar	**Yapım Tarihleri**	**Okul Yapılarından Ayrı Tasarlanan Muallim Lojmanları**
İslamlar birinci ve ikinci Lojmanlar	1944	
Özdemir	1943	
Küçüksöğle	1943	
Bayındır	1948	

Macun	1950	
Tavullar	1949	
Hacıyusuflar	1943	
Tekke	1943	

Yalnızdam	1950	

3.2. Cephe Tasarımı

Metin Sözen ve Uğur Tanyeli'ye göre cephe; bir yapının dıştan görünen yüzeyi olarak tanımlanır[137]. Erken Cumhuriyet Dönemi içinde "Birinci Ulusal Mimarlık" cepheye önem veren bir üsluptur. Bu dönemi temsil eden mimarlar batıdan bir dönem eğitim almıştır. Oradan aldıkları teknik eğitimi ve Osmanlı mimarisini miras alarak sahip oldukları milli bilinç ile Milli Mimari kavramı ortaya çıkmıştır.

Ön cephenin diğer cephelere göre gösterişli tasarlanmış olması Selçuklu mimarisinin cephe anlayışına bir atıfta bulunulduğu söylenebilir. Diğer cephelerin ise yalın tasarlanması Klasik Osmanlı Mimarisine bir atıftır. Bu dönemde inşa edilen yapılardaki teknik ve malzemenin Avrupa'dan alınması ve aynı zamanda geleneğe bağlı kalınması eklektik bir mimarlık anlayışını ifade etmektedir[138]. Cephede konumlandırılan kemerli (sivri, basık, düz) pencereler, pencere alınlıklarında (Selçuklu-Osmanlı) çini süslemeler, çıkmalar veya konsolla desteklenen cumbalar, kırma çatılı geniş saçaklı üst örtüleri dönemin cephe tasarımını oluşturan mimari unsurlardır.

Cumhuriyetin geçmişle bağlarını koparmayı ve modern olmayı hedefleyen amaçlarıyla ters düştüğü düşünülen Ulusal Mimarlık Akımı çerçevesinde inşa edilmiş birçok binanın cephesi 1930'larda sadeleştirilerek modern hale getirilmiştir[139].1930 yılından sonra dönemin üslubu terk edilmişonun yerine cephenin daha sade biçim-işlev birliği gibi farklı anlayış gelişmiştir[140].

[137]Sözen ve Tanyeli, 2010:67.
[138] Sağıroğlu Arslan, 2022:886.
[139]Kul,2011:69.
[140]Aslanoğlu,2011:63-65.

Çalışmamızda ele alınan 16 köy okulu Erken Cumhuriyet Dönemi II. Ulusal Mimarlık üslubuna uygun şekilde tasarlanmış ve uygulanmıştır. Cepheleri oldukça sade ve modern tasarlanmıştır. Dönemin üslup anlayışı yanı sıra ekonomik koşullar nedeniyle özellikle köylerde en az masrafla sade ve işlevsel tasarımlar uygulanmıştır. Farklı bölgelerde uygulanan cephe tasarımı ya bölgenin mimari kültürel devamlılığı ya da ekonomik koşulları ile değişkenlik göstermektedir. Diğer kamu yapılarında olduğu gibi bu köy okulları da Cumhuriyeti ve dönemin ideolojisini ifade eden kurumlardır. Bu nedenle köy okullarının cephe tasarımları bu bağlamda ele alınmalıdır.

Çalışmada yer alan okullarda genellikle ana girişe ulaşımı sağlayan merdivenlerle cephede hareketlilik sağlamıştır. Mimari unsur olarak merdiven kullanımı okullardaki ön cephe ve ana girişi vurgulaması bakımından önemlidir. Dereköy ilkokulu, Macun ilkokulu, Geçmen ilkokulu, Küçüksöğle ilkokulu, Bayındır ilkokulu, Gökpınar ilkokulu ve İslamlar ilkokulu merdivenle ön cepheyi hareketlendirmiştir. Cephede bir başka vurgu ise pencerelerle sağlanmıştır. Çalışmada yer alan tüm okulların pencereleri ahşap çerçeveli ve oldukça sade tasarlanmıştır. Pencere söveleri ikili, üçlü ve tekli şekilde uygulanmıştır.

Tablo 8. Cephe Tasarımı

OKULLAR	**CEPHE TASARIMI**
AFŞAR	
BAYINDIR	

DEREKÖY	
DEREKÖY İKİNCİ OKUL	
GEÇMEN	
GÖLOVA	

GÖKPINAR	
HACIYUSUFLAR	
MACUN	
KÜÇÜKSÖĞLE	

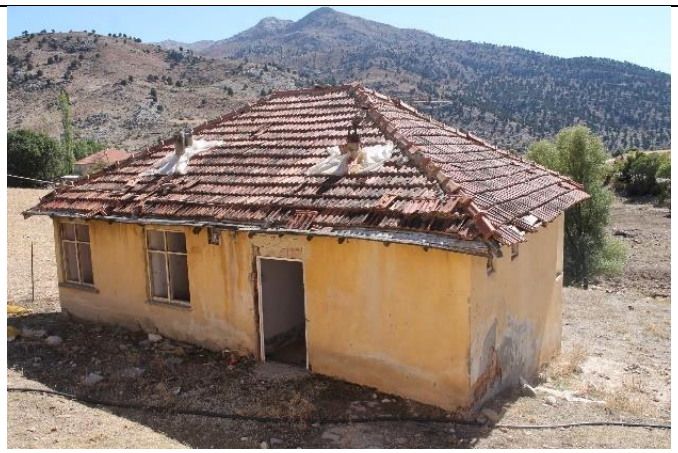
KÜÇÜKSÖĞLE İKİNCİ OKUL	
ÖZDEMİR	
OVACIK	
İSLAMLAR	

TAVULLAR	
YUVA	

Çalışma kapsamında yer alan muallim lojmanlarınıncephe tasarımı okul yapılarında olduğu gibi sade ve işlevsel bir anlayışla inşa edilmişlerdir. Mimari unsur olarak merdiven, pencere ve balkon cephede hareketlilik sağlamıştır.

Tablo 9. Muallim Lojmanı Cephe Tasarımı

MUALLİM LOJMANLARI	**CEPHE TASARIMI**
BAYINDIR	

HACIYUSUFLAR	
İSLAMLAR BİRİNCİ LOJMAN	
İSLAMLAR İKİNCİ LOJMAN	
MACUN	

ÖZDEMİR	
KÜÇÜKSÖĞLE	
TAVULLAR	
TEKKE	

YALNIZDAM	

3.3. Malzeme ve Yapım Tekniği

Maarif Vekaleti, inşa edilecek okul ve muallim lojman yapılarının bölgelere uygun malzeme ve inşa teknikleri kullanılması konusunda bir çalışma yürütmüştür. Arşivde yer alan bu çalışmanın detayında, anket düzenlenerek bölgenin durumu, imkanları hakkında bilgi toplanmıştır. Şayet mümkünse okulun inşa edilecek arazi fotoğrafı talep edilmiştir[141](Ek5). Okulların birbirinden tasarım, malzeme ve inşa teknikleri bakımından farklı olması bölgenin ekonomik durumuyla bağlantılıdır. Bunun yanı sıra köylünün aşina olduğu inşa tekniklerinin kullanılması hızlı bir şekilde sağlam okullar inşa edilmesini sağlamıştır. Bunun yanı sıra inşa süreci tecrübeli inşaat ustaların yönlendirmesiyle gerçekleşmiştir. Bu şekilde bir çalışma Elmalı ilçesinde uygulanmıştır. Köylüler tarafından geçmişten beri bildikleri yapım teknikleri uygun malzeme ile kullanılmış ve köy okulları inşa edilmiştir. Söz konusu okullar Maarif Vekaleti'nin tasarım kurallarına göre, yöredeki köylüler tarafından bölgeye özgü malzeme ve inşa teknikleri ile yapılmıştır[142]. Okulların konumları kapladıkları alan gibi önemli detaylarda da tip proje kurallarına bağlı kalınmıştır. Binaların yapılacağı konum hakkında (özellikle yüksek tepeler) köy eğitmenleri veya muhtarlar karar verici makam olmuşlardır.

Okulların yapımında ağırlıklı olarak ahşap, taş, tuğla ve kerpiç malzeme kullanılmıştır. Bölgede taş malzeme yığma tekniği ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Ovacık, Geçmen, İslamlar, Özdemir, Macun, Küçüksöğle birinci ve ikinci okul, Dereköy birinci ve ikinci okul, Tavullar, Yuva, Gölova, Gökpınar, Hacıyusuflar, Afşar ve Bayındır okulları taş malzeme ile yığma

[141]Özbek, 2019:269.
[142] Geçmen köyü ilkokulunun beden duvarında inşasında çalışmış "Amele Mustafa" ismi yazmaktadır.

tekniğinde inşa edilmiştir. Ovacık, Geçmen, İslamlar, Özdemir, Macun, Küçüksöğle ikinci okul, Dereköy birinci okul, Gölova, Hacıyusuflar özgün tasarımı ve malzemesi günümüze kadar gelebilmiştir. Ocavık, Geçmen okullarında kabayonutaş kullanılmıştır. Ancak Tavullar, Gökpınar, Afşar, Yuva, dereköy ikinci okul, Küçüksöğle birinci okul geçirdiği onarım ve tadilatlarla çimento, tuğla, pvc doğrama kullanılmıştır. Geçmişte kullanılmış özgün malzemesi bodrum kat duvarlarından yıkılmış duvarlar, sökülen pencere ve kapılardan tespit edilmiştir.

Tüm yapılarda ahşap malzeme kullanılmıştır. Ahşap malzeme hatıl, pencere söveleri, kapılar, zemin, tavan ve üst örtüde karşımıza çıkmaktadır. Dereköy ikinci okul, Gökpınar, Tavullar, Afşar, Yuva okulları geçirdikleri tadilat nedeniyle zemindeki ahşap malzeme yok olmuştur. Onun yerine beton malzeme kullanılmıştır. Hacıyusuflar, Macun okullarında ise zeminde ahşap malzeme yerine beton tercih edilmiştir. Dereköy birinci okul, Geçmen, Gölova, İslamlar okulların ahşap zemin ve tavanı çökmüş durumdadır. İslamlar, Özdemir, Gölova, Küçüksöğle ikinci okulları koridor zeminleri taş malzeme olup derslikler ahşap malzemeden yapılmıştır.

Okulların üst örtü sistemleri içten ahşap tavanlı olup kiremit kaplı kırma çatılı tasarlanmıştır. Bölgede yer alan 15 köy okulu tüm üst örtü sistemi bu şekildedir. Ovacık köyü ilkokulunun üst örtüsü yıkıldığı için hakkında bilgi sahibi değiliz. Okul yapılarından ayrı tasarlanmış muallim lojmanları bölgedeki malzeme koşullarına ve tip projede yer alan muallim lojman tasarımlarına göre inşa edilmişlerdir. Hacıyusuflar Muallim Lojmanı, kapı, pencere, zemin ve iç tavan ahşap malzeme kullanılmış olup betonarme yapılardır. Macun, Tavullar, Küçüksöğle, Özdemir, Tekke ve Yalnızdam Muallim Lojmanlarında betonarme yapılar olup içmekânda zemin, tavan, pencere ve kapılarda ahşap malzeme kullanılmıştır.

Çalışmada yer alan Muallim Lojmanları içten ahşap tavan, dıştan kiremit kaplı kırma çatıyla örtülmüştür.

3.4. Süsleme

Çalışmamızda yer alan 16 köy okulu ve 10 Muallim Lojmanı olmak üzere 26 yapının hiçbirinde herhangi bir süslemeye rastlanmamıştır.

SONUÇ

Antalya'nın Elmalı ilçesinin köy ve nahiyelerinde 1923-1950 yıllarında 32 okul inşa edilmiş olduğu bilgisi bulunmaktadır. Ancak yapılan arazi çalışmasında 16 adet okul yapısı ve 10 muallim lojmanı tespit edilmiştir. Antalya Milli Eğitim Müdürlüğü arşiv belgelerinde Birinci, İkinci ve Üçüncü okul olarak adlandırılmış üç okulun kaydı olmakla birlikte bu okullar günümüze gelememiştir. Geriye kalan 13 okul hakkında ise isimleri dahil olmak üzere herhangi bir bilgi mevcut değildir. Yalnızca kaynaklardan inşa edilmiş olduğunu öğrenmekteyiz. Bölgede tespit edilen 16 köy okulu 1936-1951 tarihleri arasında inşa edilmişlerdir. Yapıların inşa tarihleri göz önüne bulundurulduğunda II. Ulusal Mimarlık üslubuna uygun şekilde tasarlanmış oldukları görülmektedir.

Günümüze gelebilmiş okullardan en erken tarihlisi 1936 yılında inşa edilmiş Yuva ilkokuludur. En geç tarihlisi ise 1951 yılında inşa edilen Geçmen ilkokuludur. Çalışmada yer alan okulların inşa tarihleri, plan tasarımları incelendiğinde o dönemde Margarete Schütte-Lihotzky ve Asım Mutlu Ahsen Yapanar okul- muallim lojman yapıları projesine göre tip proje olarak inşa edildikleri tespit edilmiştir. Okulların derslik sayıları bir ile beş arasında olup, küçük ölçekli yapılar oldukları söylenebilir. Okula bitişik tasarlanan muallim lojmanları Dereköy'de yer alan birinci ve ikinci okullar ile Ovacık ve Afşar köylerinde yer alan okullardır. Okul binasından bağımsız tasarlanmış muallim lojmanları İslamlar, Özdemir, Hacıyusuflar, Macun, Tavullar ve Bayındır köylerinde ve Küçüksöğle köyü ikinci okul yakınında yer almaktadır. Gökpınar ilkokulu, Yuva ilkokulu ve Gölova okullarında muallim lojmanı bulunmamaktadır. Geçmen köyü okulu ve Küçüksöğle köyü birinci okul çalışma içerisindeki farklı örnekler olup, münferid plan tipine sahiplerdir. Elmalı ilçesine ait bu köylerde, dönemin mimari anlayışını ve projelerini yansıtan oldukça sade tasarlanmış yapılar yer almaktadır. 2 okul subasman üzerine, 2 okul iki katlı, 14 köy okulu ise tek katlı olarak inşa edilmişlerdir.

Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren eğitim ile ilgili birçok reform ve değişim yaşanmıştır. Bu değişimler doğrudan eğitim yapılarını etkilemiştir. Geliştirilen tip projelerde bu gelişim yapılara eklenen mekanlarda görülmektedir. İhtiyaca ve dönemin eğitim anlayışına göre uygun mekân eklemeleri söz konusudur. Örneğin, bölge şartlarına ve ihtiyaçlarına göre müze, işlik, atölye, muhtar odası ve müdür odası gibi mekanlar yer almaktadır.

Bu dönemde eğitim ve işleyişi hakkında uygulanan tüm yeniliklerin eğitim yapılarına yansıması bölgedeki okullarda izlenmektedir. Çalışmadaki okullarda uygulamaların tüm izleri

görülmektedir. Gölova ilkokulunun işlik görevi gördüğü bir bölümü yer alır. 16 köy okulunun müdür odası veya öğretmenler odası bulunmaktadır. İncelenen okulların tümünün cepheleri simetrik olup, son derece sade tasarlanmışlardır. Cephede süsleme öğesi bulunmamaktadır. Cephe hareketleri sadece mimari unsurlarla (merdiven, muallim lojmanı giriş-balkon) sağlanmıştır. Bölgenin şartlarına uygun olarak taş ve ahşap malzeme ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Okulların inşası köy sakinlerinin yardımı ile yapılmıştır.

Tespit edilen yapılar zaman içerisinde birçok onarım ve tadilat geçirmiştir. Gökpınar, Afşar, Dereköy ikinci okul yapıları onarılarak köy sakinlerinin kullanımı için yeniden işlevlendirilmiştir. Gökpınar ve Afşar okulları mekânsal açıdan bir değişim geçirerek toplantı ve törenler için kullanılır hale getirilmiştir. Dereköy ikinci okul ise köy sakinin kullanımı için eve dönüştürülmüştür. Tavullar ilkokulu ve Yuva İlkokulu günümüzde anaokulu olarak işlev görmektedir. Küçüksöğle ikinci okul, aktif olarak eğitime devam etmektedir. Birinci okulun ise tadilat ve onarımı devam etmektedir. Geriye kalan dokuz okul ise âtıl durumdadır. Söz konusu bu yapıların "Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Mirası" adı ile tanımlanarak ulusal ve uluslararası kapsamda koruma altına almak modern mimari miras açısından oldukça önemlidir. Çalışmamızda yer alan 10 adet muallim lojmanından, Tekke, Yalnızdam, Tavullar lojmanları ile Dereköy ikinci okul lojmanı günümüzde lojman olarak kullanılmaya devam etmektedir. İslamlar, Özdemir, Hacıyusuflar, Macun, Bayındır ve Küçüksöğle köylerinde yer alan muallim lojmanları ise terkedilmiş olup, âtıl durumdadır.

Miras bilinci ile korunma çalışmaları mevcut durumda var olan yasa ve yönetmelikler ile alanında uzman kişiler tarafından yapılmalıdır. Mirası koruma aynı zamanda toplumsal bir görev olup kamuda miras bilinci ve koruma kavramına yönelik çalışmaların yapılması önem arz etmektedir. Mevcut okulların ve muallim lojmanların mimari miras niteliğinde "Erken Cumhuriyet Dönemi Mimari Mirası" statüsünde koruma altına alınmalıdır. Koruma altına alınan okul ve lojman yapılarının rölöve, belgeleme gibi işlemleri tamamlandıktan sonra var olan mevcut tahribatlar belirlenmeli ve doğru restorasyon çalışmaları yapıldıktan sonra köy sakinlerinin ihtiyaçlarına uygun şekilde işlevlendirilmelidir. İşlevlendirme sonucunda bu binalar kadınların üretim (gıda, dokuma) istihdamı için ya da çocukların kullanabileceği sosyal bir merkez gibi değerlendirilip kullanılabilir. Muallim lojmanları ise tıpkı köy odaları gibi işlev görebilir. Muallim lojmanlarının yeniden kullanılabilmesi için ilk olarak işlev önerisi ya da modeli düzenlenmelidir. Bu öneri için üniversiteler, meslek örgütleri, sivil toplum kuruluşları, konu ile bağlantılı devlet kurumları çalışmalar yapmalı kamuya faydalı bir model üretilmelidir.

KAYNAKLAR

Akyüz, Y. (2018). Türk Eğitim Tarihi. Pegem Akademi, Ankara.

Anonim, (1966). İlköğretim Genel Müdürlüğüne Bağlı Şehir, Kasaba, Köy İlkokulları ve Bu Okullara Ait Bazı Bilgiler. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

Anonim (1941-42). "Köy Okulları Proje Müsabakası". Arkitekt (1941-42), 12-13.

Anonim, (1937), Köy Okulu Binası, Tarım ve Kültür Bakanlıkları Köy Eğitmeni Yetiştirme Kursları Neşriyatı, İstanbul.

Aslanoğlu, İ. (2001). Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı. ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, Ankara.

Aslan, C. (2014). Erken Cumhuriyet Dönemi'nde Eğitim Bilimleri Alanında Yurt Dışına Öğrenci Gönderilmesi Olgusu (1923-1940). Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Arıtan, Ö. (2008). "Modernleşme ve Cumhuriyetin Kamusal Mekân Modelleri". *Mimarlık Dergisi*, 342:1.

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri (1997). CİLT I-III, (Açıklamalı Dizin ile) (2006), 5. Baskı, Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yayınları:1, Ankara

Atılgan, K. A., Atik, A., Çobanoğlu, A. (2010). Elmalı Dünden Bugüne Antalya. İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, Antalya.

Aydın, T. (2019). "Elmalı İlçesinde Nüfusun Eğitim ve Öğretim Durumu". *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi,* 3:6.

Başgöz, İ. (2010). "Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Türkiye'de Eğitimin Genel Görünümü, Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları Sempozyumu, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 7-17.

Budak, L. ve Budak, Ç. (2014). "Osmanlı İmparatorluğu'ndan Türkiye Cumhuriyeti'ne İlkokul Programları (1870–1936)", *Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi,* 1:377-393.

Cicioglu, H. (2005). 'Türkiye Cumhuriyeti'nde Ortaöğretimin Gelişimi'. Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları Sempozyumu, Ankara, 137-490

Bozdoğan, S. (2012). Modernizm ve Ulusun İnşası, Erken Cumhuriyet Türkiyesi'inde Mimari Kültür. Metis Yayınları, İstanbul.

Demirel, R. (2009) Tevhid-İ Tedrisat Kanunu ve Atatürk Dönemi Uygulamaları. Yükseklisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Deniz, M. (2009). Cumhuriyetin İlk Yıllarında Antalya Şehrinde Eğitim (1923-1950). Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.

Dewey, J. (1939). Türkiye Maarifi Hakkında Rapor. Maarif Vekilliği Ana Programa Hazırlıklar Seri: B, No. 1. Devlet Basımevi, İstanbul.

Dinç. G. (2007). "Cumhuriyet'in İlk Nüfus Sayımına Göre Antalya'nın Demografik Yapısı", *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları Dergisi*, 12: 65 – 87.

Durgun, H. (2018). Elmalı Kazası (1839-1914). Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Durgun, H. (2014) Xıx. Yüzyılda Teke Sancağı'na Bağlı Elmalı Kazası'nın Sosyo-Ekonomik Yapısı (1839-1914), Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Antalya.

Duymaz, Ş. (2008). "Kentsel Gelişim ve Mimari Yapılar Üzerine Bir Çalışma Örneği: Elmalı Şehri". *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi.* 18: 205-220.

Erdoğru, M. A. (1995) "Antalya ve Havalisi Tarihi İçin Bir Kaynak: Defter-i Evkâf-ı Livâ-i Teke", *Tarih İncelemeleri Dergisi,* 1: 91-185.

Ekiz, A. (2001). Dünden Bugüne Elmalı. Elmalı'yı Tanıtma ve Yardımlaşma Derneği Akdeniz Yayınları, Antalya.

Eitm, 2011. Elmalı İlçe Tarım Müdürlüğü Arşivi.

Ergin, O. N. (1977). Türkiye Maarif Tarihi 1-2. Eser Matbaası, İstanbul.

Erdem, Ç. (2008). "Cumhuriyet Yönetiminin 1930'lu Yıllarda Köyde ve Köylülükte "Dönüşüm"ü Gerçekleştirme İsteğinin Bir Aracı Olarak Köy Eğitmen Kursları", *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 10/3:192.

Gök, F. (1999). 75 Yılda İnsan Yetiştirme Eğitim ve Devlet, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.

Güçlü, M. (1996). "19. Yüzyılın Sonlarında Antalya'nın İdari ve Demografik Yapısı". Adalya, Suna İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü Dergisi. Cilt (1): 105-109.

Güçlü, M. (1998). "Müstakil Teke (Antalya) Sancağı'nın Kurulması ve İdari Düzenlemeye İlişkin Belge", *Adalya, Suna İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü Dergisi*. 2: 290-300.

Günay, R. (2008). Elmalı ve Yöresel Mimarlığı. Ege Yayınları, İstanbul.

Gülcü, N. (2018). "Atatürk Döneminde Türk Akdeniz'de Çıkan "Yeni İlkokul Programı Tatbikatı Başlıklı Yazıların İncelenmesi". *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9:16.

Kapluhan, E. (2012). Atatürk Dönemi Eğitim Seferberliği ve Köy Enstitüleri, *Marmara Coğrafya Dergisi*. 26: 172-194.

Kapluhan, E. (2014) "1921 Maarif Kongresi'nin Türk Eğitim Tarihindeki Yeri ve Önemi". *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*. 4: 123-135.

Karaca, B. (1997). XV-XVI. Yüzyıllarda Teke Sancağı. Doktora Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Samsun.

Karain, S.B. (1996). Margarete Schütte- Lihotzky ve Türkiye'deki Yapıları. *Mimarlık Dergisi*. 4: 270.

Kavas, Ö. (2022). Mersin'de Erken Cumhuriyet Dönemi (1923-1950) Köy Okulları Mimarisi. Yükseklisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Kodaman B. (1991). Abdülhamid Devri Eğitim Sistemi. Türk Tarih Kurumu Basımevi. Ankara.

Kul, F. N. (2011). "Erken Cumhuriyet Dönemi İlkokul Binaları", *Mimarlık Dergisi*.360:66-71.

Kul, F. N. (2010). A New Approach for Dening the Conservation Status of Early Republican Architecture, Case Study: Primary School Buildings.Yayımlanmamış Doktora Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Maarif Vekaleti, (1933). İlk Mektep Plânları Albümü. Ankara.

Maarif Vekilliği, (1939). Amerikan Heyeti Raporundan Maarif İşleri, Devlet Basımevi, İstanbul.

Millî Eğitim Bakanlığı, *Tebliğler Dergisi* (1945-1951), 7-13:636-323.

Millî Eğitim Bakanlığı *Tebliğler Dergisi*. 13:636.

Özbek, Y. (2013). "Erken Cumhuriyet Dönemi'nde (1923-45) Kayseri'de Okul Yapıları". *Belleten Dergisi.* 77:271-302.

Özbek, Y. (2019). "Kayseri/Pınarbaşı'nda Erken Cumhuriyet Dönemi (1923-45) Köy Okulları". *Mediterranean Journal of Humanities*. 9: 267-286.

Resmî Gazete ile ilânı: 23 .VI. 1952- Sayı: 8142

Sağıroğlu, Arslan, A. (2022)" Aksaray'daki Erken Cumhuriyet Dönemi Kamu Yapılarında Çini Kullanımı". *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,*12:2.

Sakaoğlu, N. (1992). Cumhuriyet Dönemi Eğitim Tarihi. İletişim Yayınları, İstanbul.

Sakaoğlu, N. (2003). Osmanlıda Günümüze Eğitim Tarihi. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Sarı, M. (2014) '442 Sayılı Köy Kanunu Çerçevesinde Cumhuriyet Dönemi Köye Yönelik Çalışmalar'. *Tarih Okulu Dergisi*. 7:509-534.

Sözen, M. ve Tanyeli, U. (2010). Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü. Remzi Kitabevi, İstanbul

Turan, R. (1990). “Elmalı’nın Kültür ve Tarih Zenginlikleri Sempozyumu”. Milli Folklor *Uluslararası Kültür Araştırmalar Dergisi*. 8:5.

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık İstatistik Genel Direktörlüğü, (1936). Genel Nüfus Sayımı. Devlet Basımevi, İstanbul.

Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, (1968). Köylerimiz. Başbakanlık Basımevi, Ankara.

Tüner, N. (2002). Lykıa'nın Yerleşim Coğrafyasında Yeni Lokalizasyonlar. Arkeoloji ve Sanat Yayınları Epigrafi ve Tarihsel Coğrafya Dizisi: I Likya İncelemeleri I. Kanaat Basımevi, İstanbul, 63.

Türkmen, K. (2021). Denizli’de Erken Cumhuriyet İdeolojisinin Temel Taşları: Köy Mektepleri. *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*. 35:356-393.

Türkakdeniz, (1938). Yeni İlkokul Programı Tatbikatı. *Antalya Halkevi Dergisi*. 2:13-14.

Zeki K., Taner A., (2019) “İdari Coğrafya Özellikleri Açısından Elmalı (Antalya) İlçesi”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1: 67-92

Wofford, K.V. (1952). Türkiye Köy İlkokulları Hakkında Rapor. Milli Eğitim Basımevi, Ankara.

Antalya Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi

BOA, 180-9-0-0/ 98-475-1.

İnternet kaynakları

https://www.gidilmeli.com/Elmali-halk-kutuphanesi/1243/1 (Erişim Tarihi 10.09.2021)

https://archives.saltresearch.org/handle/123456789/122986(Erişim Tarihi 26.01.2023)

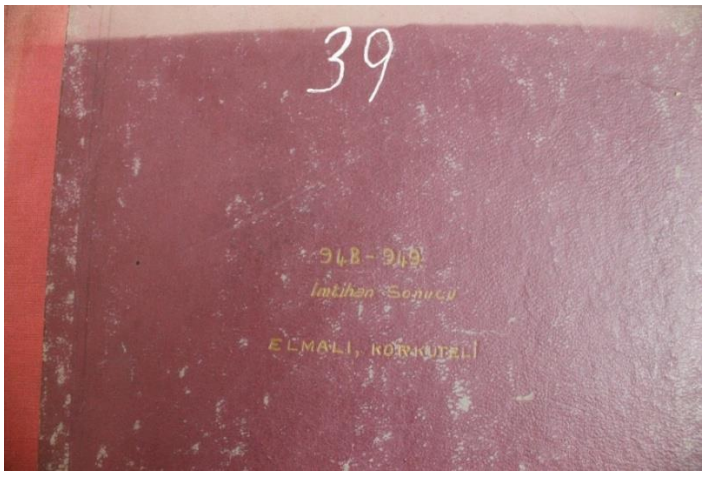
EKLER
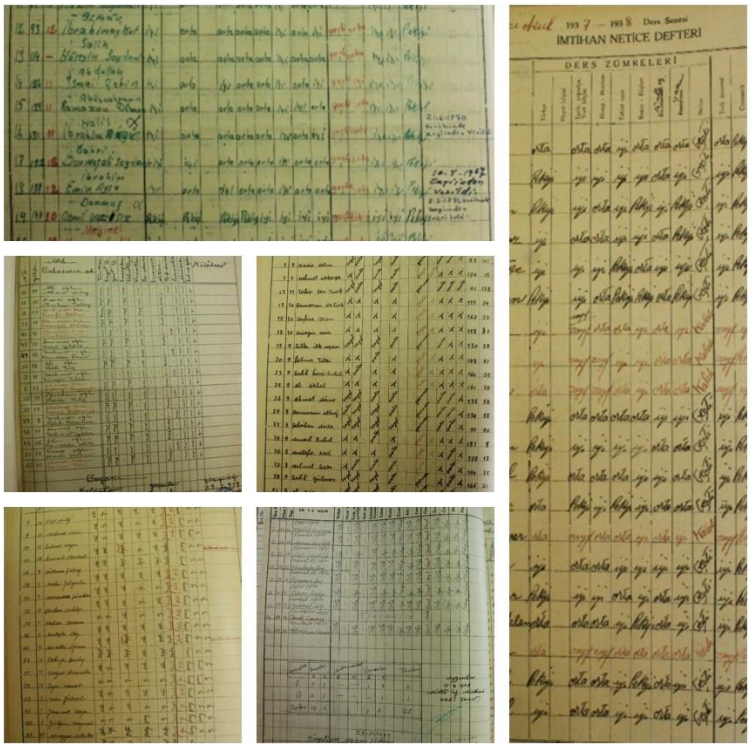

Ek 1. Antalya Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi öğrenci sınav çizelgeleri

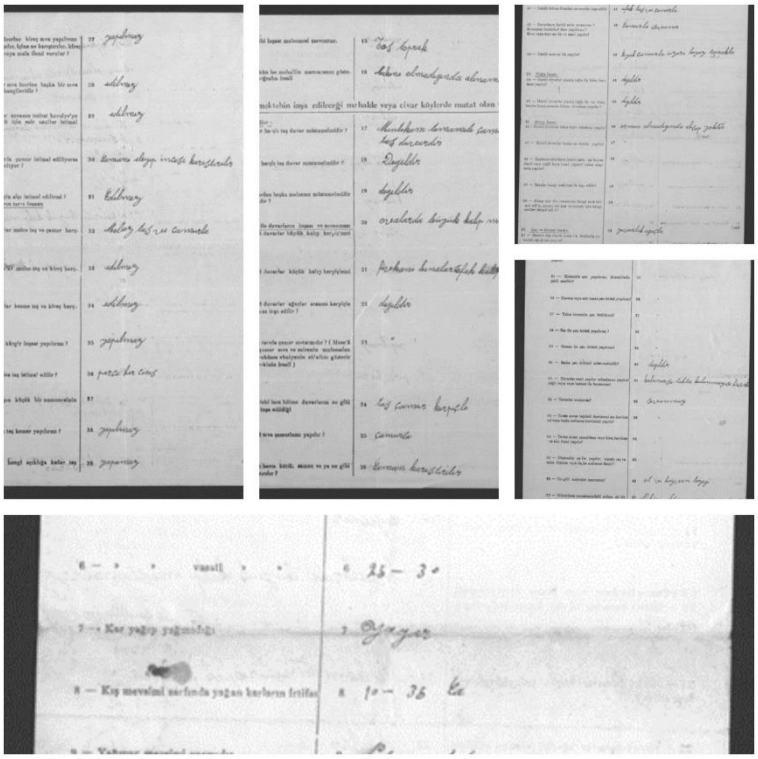
Ek 2. Antalya Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi öğrenci sınav çizelgeleri

Ek 3. Antalya Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi öğrenci sınav çizelgeleri

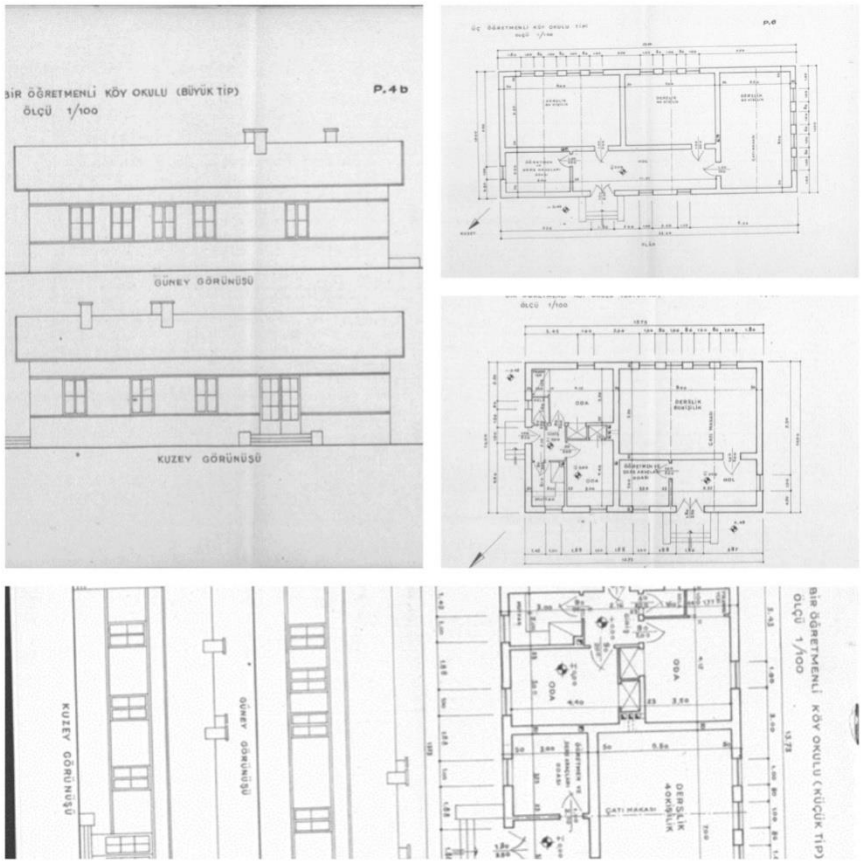

Ek 4. Antalya Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi öğrenci sınav çizelgeleri

Ek 5. Maarif Vekaleti Tarafından Düzenlenen Okulların İnşasına Yönelik Anket Cetvellerinden örnek belgeler[143].

[143]Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Cumhuriyet, 180-9-0-0/98/475/1

Ek 6. Tip proje okul binası plan örnek belgeler[144]

[144]Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Cumhuriyet, 180-9-0-0/98/475/1

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI: NESLİHAN KARACA
EĞİTİM DURUMU
Mezun Olduğu Lise: ANTALYA KEPEZ LİSESİ 2003
Lisans Diploması: Antalya Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, 2020